

№ 2 (168) Лютий 2010

Здано до друку 29.01.2010 р.

Засновник і видавець:
Національний банк України

Адреса: вул. Інститутська, 9,
Київ-8, 01008, Україна

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України
09.06.1994 р., свідоцтво KB № 691

Постановою президії НАК України
від 09. 02. 2000 р. № 2-02/12
журнал "Вісник Національного банку України"
внесено до Переліку фахових видань України №4.

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана та
Вченою радою Університету банківської справи
Національного банку України (м. Київ).

Видається у комплекті з електронною версією
на CD-диску додатка "Законодавчі
і нормативні акти з банківської діяльності"

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
тел./факс: (044) 524-96-25
тел.: (044) 527-39-44, 527-38-06, 525-38-25
E-mail: litvinova@bank.gov.ua
http: //www.bank.gov.ua

Передплатний індекс 74132

© Вісник Національного банку України, 2010

ВІСНИК

Національного банку України

Щомісячний науково-практичний журнал
Національного банку України

Видається з березня 1995 року

ЗМІСТ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

А.Сомик, В.Міщенко, І.Шумило

Базові прозорі документи грошово-кредитної політики:
європейський досвід і перспективи впровадження в Україні 3

БАНКНОТИ І МОНЕТИ

Про введення в обіг пам'ятних монет "Стельмах" 9

Золота перемога 42

Про введення в обіг пам'ятної монети "Рік Тигра" 45

МАКРОЕКОНОМІКА

Н.Гребеник

Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної)
політики в Україні. Стаття друга. Розвиток і оптимізація механізмів
та інструментів монетарної політики 10

Індекси споживчих цін та цін виробників промислової продукції
в Україні у 1991–2009 рр. 46

Основні макроекономічні показники розвитку України у 2005–2009 роках 63

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

О.Береславська

Актуальні проблеми курсової політики України 16

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2009 року 27

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України
у грудні 2009 року 48

Динаміка облікової ставки НБУ в 1992–2009 рр. 49

РЕДАКЦІНА КОЛЕГІЯ

КІРЄЄВ О.І. (голова),
БУРЯК С.В.,
БАЖАЛ Ю.М.,
ГАЙДАР Є.Т.,
ГАЛЬ В.М.,
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С.,
ГЕЄЦЬ В.М.,
ГРЕБЕНИК Н.І.,
ГРУШКО В.І.,
ДОМБРОВСЬКИЙ Марек,
ІЛАРІОНОВ А.М.,
КРАВЕЦЬ В.М.,
КРОТЮК В.Л.,
КРЮЧКОВА І.В.,
ЛАНДІНА Т.В.,
МАТВІЄНКО В.П.,
МЕЛЬНИЧУК М.О.,
МІЩЕНКО В.І.,
МОРОЗ А.М.,
ОСАДЕЦЬ С.С.,

ПАЛАМАРЧУК А.Б.,
ПАСІЧНИК В.В.,
ПАТРИКАЦ Л.М.,
ПЕТРИК О.І.,
ПОДОЛІВ І.В.,
РАЄВСЬКИЙ К.Є.,
РИЧАКІВСЬКА В.І.,
САВЛУК М.І.,
САВЧЕНКО А.С.,
СЕНИЦЬ П.М.,
СМОВЖЕНКО Т.С.,
ФЕДОСОВ В.М.,
ХОФМАНН Лутц,
ШАРОВ О.М.,
ШЕВЦОВА О.Й.,
ШЛАПАК О.В.,
ШУМИЛО І.А.,
ЮЩЕНКО В.А.,
ЯРЕМЕНКО С.О.,
ЯЦЕНЮК А.П.

РЕДАКЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НБУ

Головний редактор **ПАТРИКАЦ Л.М.**
Заступник головного редактора **КРОХМАЛЮК Д.І.**
Начальник відділу з випуску журналу "Вісник НБУ"
Заступник начальника **ПАПУША А.В.**
Редактори: **ЗАЄЦЬ О.С.**
ПАЦЕРА М.М.,
ПІДВИСОЦЬКИЙ Р.В.
Відповідальний секретар **ЛІПІНСЬКА С.М.**
Головний художник **КОЗИЦЬКА С.Г.**
Літературний редактор **КУХАРЧУК М.В.**
Дизайнер **ХАРУК О.В.**
Коректор **ТРИФОНОВА О.М.**
Оператор **ЛИТВИНОВА Н.В.**
Реклама і розповсюдження: **ГРИЦЕНКО М.Р.,**
НЕВСЬКИЙ Д.О.
Фото: **КОШЕВАРОВ С.В.,**
НЕГРЕБЕЦЬКИЙ В.С.
Черговий редактор **ПІДВИСОЦЬКИЙ Р.В.**

Дизайн: редакція періодичних видань НБУ
Надруковано з готового оригінал-макета
відділом видавничого обслуговування
господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:
просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна

Формат 60 × 90 / 8
Друк на цифровому обладнанні
Фіз. друк. арк. 9.0
Умовн. друк. арк. 9.0
Обл.-вид. арк. 8.6
Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі,
посилання на "Вісник Національного банку України"
обов'язкове.

Редакція може публікувати матеріали
в порядку обговорення, не поділяючи думку автора.
Відповідальність за точність викладених фактів
несе автор, а за зміст рекламних матеріалів —
рекламодавець.

Офіційний курс гривні щодо євро, долара США та російського рубля
у 2009 році, встановлений Національним банком України 50

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України один раз на місяць (за грудень 2009 року) 51

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України щоденно (за грудень 2009 року) 52

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА

Т.Гарбуз

Відкрито першу чергу Севастопольського інституту банківської справи 21

БАНКИ УКРАЇНИ

Л.Конопатська, К.Раєвський

Деякі питання регулювання банківської діяльності в період
світової економічної кризи 22

І.Школьник

Міжнародні фінансові конгломерати у банківському секторі України 32

Н.Ткачук

Синергетичний ефект в операціях злиття і поглинання банків:
особливості оцінки та визначення 36

Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року 43

Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2010 року 44

Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків 54

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України
[24.06.1992 р. – 01.01.2010 р.] 60

Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України
на право здійснення функцій тимчасового адміністратора
та ліквідатора банків (за станом на 01. 01. 2010 р.). 64

Перелік осіб, чії сертифікати на право здійснення функцій
тимчасового адміністратора та ліквідатора банків
утратили чинність (за станом на 01. 01. 2010 р.). 71

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

Н.Лапко

Система електронних платежів НБУ у 2009 році 29

НОВІ КНИГИ

О.Вовчак

Сучасний погляд на банківські операції 40

АНОТАЦІЇ 72

Анжеліка Сомик

Кандидат економічних наук, заступник начальника відділу досліджень грошово-кредитної політики та міжнародних валютно-кредитних відносин Центру наукових досліджень Національного банку України

Володимир Міщенко

Доктор економічних наук, професор, директор Центру наукових досліджень Національного банку України

Ігор Шумило

Виконавчий директор з економічних питань Національного банку України

Базові транспарентні документи грошово-кредитної політики: європейський досвід і перспективи впровадження в Україні

Тенденція до посилення прозорості (транспарентності) грошово-кредитної політики набула нині світового масштабу. Вона ґрунтується на усвідомленні того, що чим краще суб'єкти економіки розуміють грошово-кредитну політику, тим меншими є невизначеність і негативні очікування на ринку, тим виразнішою стає прихильність, підтримка та довіра громадськості до центрального банку. Як результат – підвищується ефективність грошово-кредитної політики у досягненні намічених цілей.

Сутністю транспарентності в банківській сфері вважають дотримання центральним банком вимог щодо своєчасного надання громадськості й учасникам ринку повної інформації стосовно його стратегії, політики та основних рішень. Дотримуючись принципу прозорості в ході реалізації грошово-кредитної політики, більшість центральних банків розробила дієві канали та інструменти всебічного інформування суспільства про свою діяльність. Досліджуючи цей досвід, автори статті роблять висновки та рекомендації щодо застосування окремих його аспектів в Україні, зокрема базових транспарентних документів монетарної політики.

ІНФОРМАЦІЙНІ КАНАЛИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ

З метою інформування суспільства та учасників фінансового ринку в Європейському центральному банку (ЄЦБ) використовується ціла низка комунікаційних засобів: щомісячні прес-конференції; щорічне звітування голови банку перед парламентом та щоквартальні зустрічі з членами Комітету парламенту з економічних і монетарних справ; промови та інтерв'ю членів Ради керуючих; зустрічі з представниками суспільства; спілкування з науковцями (проведення конференцій, семінарів тощо) [4].

Одним із комунікаційних інструментів ЄЦБ є також “Щомісячний бюлетень” (Monthly Bulletin). У ньому міститься економічний аналіз та статистична інформація, якою користувалася Рада керуючих у момент щомісячного прийняття рішення

щодо грошово-кредитної політики. У “Щомісячному бюлетені” ЄЦБ, а також у збірниках “Робочі матеріали ЄЦБ” (Working Papers) та “Неперіодичні серії публікацій” (Occasional Papers Series) розміщуються статті для широкого кола читачів, які знайомлять із загальними проблемами,

У ході реалізації грошово-кредитної політики більшість центральних банків розробила ефективно діючі канали та інструменти інформування суспільства про свою діяльність

теоретичними та практичними питаннями, результатами досліджень технічного характеру, а також із аналітичними методиками, які застосовуються Євросистемою в ході втілення грошово-кредитної стратегії. Транспарентний характер грошово-кредитної політики передбачає також своєчасну публікацію в повному обсязі зібраних ЄЦБ статистичних

даних після того, як у встановленому порядку підтверджено їх достовірність [4].

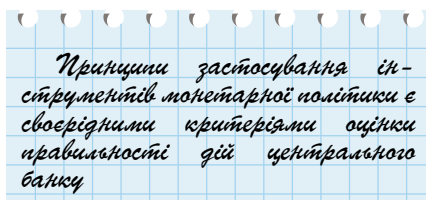
Крім цього, важливим каналом інформування суспільства та суб'єктів фінансового ринку є офіційний сайт центрального банку. На веб-сторінках центральних банків європейських країн та Європейського центрального банку публікується добре структурована, зрозуміла громадськості і зручна в користуванні аналітична, статистична, теоретично-методична і законодавчо-нормативна інформація з різних питань грошово-кредитної політики та діяльності центрального банку.

БАЗОВІ ТРАНСПАРЕНТНІ ДОКУМЕНТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ

Особливої уваги серед каналів інформування суспільства заслуговують документи монетарної політики Євросистеми, які, на нашу думку, є базовими для розуміння грошово-кредитної політики. В Єв-

ропейській системі центральних банків використовуються два таких документи. Їх структура та наповнення (див. додаток) дає змогу в зрозумілій формі публічно донести до суб'єктів ринку та країн-членів ЄС основні засади єдиної грошово-кредитної політики Євросистеми.

Перший базовий транспарентний документ — *“Впровадження монетарної політики в Єврозоні. Загальний документ Євросистеми щодо інструментів і процедур монетарної політики”* [6] є нормативним актом технічного характеру. Він належить до “загальної документації” інструментів та процедур монетарної політики Євросистеми і є елементом правової бази Євросистеми. В зазначеному документі описано операційні механізми (інструменти і процедури), вибрані Євросистемою для проведення єдиної монетарної політики в Єврозоні. “Загальний документ” дає чітке і системне уявлення про уніфіковану класифікацію видів операцій, інструментів та процедур монетарної полі-

тики, їх функціональне призначення і механізм застосування, а також критерії відбору контрагентів (банків), основні вимоги до забезпечення, способи зниження ризику щодо заставних активів тощо. Слід зазначити, що в документі закріплено статус основних операцій та інструментів грошово-кредитної політики, які є індикатором для суб'єктів ринку щодо цілей операцій Євросистеми і забезпечують основний обсяг рефінансування фінансового сектору.

У цілому структура базового транспарентного документа грошово-кредитної політики Євросистеми, про який ідеться, створює нормативне підґрунтя для комплексного та взаємоузгодженого застосування на

практиці операційних основ (операцій на відкритому ринку, постійних механізмів овернайт, мінімальних резервних вимог) із метою забезпечення цінової стабільності. “Загальний документ” сам собою не надає прав і не накладає обов'язків на контрагентів: правові відносини між Євросистемою та її контрагентами встановлені відповідними договорами та нормативними положеннями. Такий статус цього правового документа пов'язаний з тим, що в статті 108 Договору про заснування Європейського Союзу визначено важливий принцип незалежності центральних банків у їх діяльності (як Європейського центрального, так і національних центральних банків країн-членів спільноти) в рамках єдиної грошово-кредитної політики.

Другий базовий транспарентний документ — *“Грошово-кредитна політика Європейського центрального банку”* [5] не має правового статусу, проте є документом, у якому викладено офіційну позицію та роз'я-

Додаток. Базові транспарентні документи Європейського центрального банку

Документ 1. “Впровадження монетарної політики в Єврозоні. Загальний документ Євросистеми щодо інструментів і процедур монетарної політики” [6]. Так називається перший документ, у якому подано детальну характеристику основних інструментів грошово-кредитної політики (операцій на відкритому ринку (розділ 3), постійно діючих механізмів (розділ 4) і системи мінімальних резервів (розділ 7)). У другому розділі описано загальні критерії прийнятності контрагентів та процедури їх відбору для стандартних, швидких тендерів і двосторонніх операцій. Викладено можливі санкції, які можуть бути застосовані у разі невиконання контрагентами встановлених правил.

У п'ятому розділі зроблено опис процедур, що застосовуються при здійсненні операцій у рамках грошово-кредитної політики (тендерних процедур, процедури двосторонніх операцій, розрахунків, так званої процедури “кінця дня”). Подано загальний опис тендерних процедур та їх видів (стандартної, швидкої, з фіксованою та змінною ставками (єдиною, кількома ставками)). Схематично відображаються прийнятні часові рамки операційних етапів стандартних і швидких тендерів. Визначено прийнятні дні торгів для основних операцій рефінансування та операцій рефінансування на триваліший термін, систематизовано описані операційні етапи тендерних процедур.

Шостий розділ висвітлює критерії прийнятності і правила використання основних активів, що використовуються в операціях грошово-кредитної політики. Викладено концепцію оцінки кредитоспроможності в Євросистемі — процедури, правила та методи, які забезпечують відповідність усіх заставних активів високим кредитним стандартам. Висвітлено загальні принципи та засоби зменшення ризиків, пов'язаних із забезпеченням ринковими та неринковими активами, принципи визначення вартості активів та модель кореспондентських відносин між центральними банками тощо.

Важливими для розуміння сутності інструментів грошово-кредитної політики є наведені у додатках документа приклади здійснення операцій та процедур, зменшення ризиків, які стосуються заставних активів. У додатках документа подано перелік процедур і санкцій, які застосовуються у випадку невиконання контрагентами своїх зобов'язань, інша інформація, важлива для розуміння практики використання інструментів і процедур грошово-кредитної політики Євросистеми.

Документ 2. “Грошово-кредитна політика Європейського центрального банку” [5]. У цьому документі зроблено всебічний огляд елементів, важливих для цілісного розуміння грошово-кредитної політики Європейського центрального банку. Зокрема, в першому розділі — “Інституційні механізми грошово-

кредитної політики” – описано найважливіші інституційні аспекти: ієрархію цілей та основні завдання єдиної грошово-кредитної політики Євросистеми; функції та склад керівних органів ЄЦБ; процедуру голосування в Раді керуючих; засади незалежності центрального банку та підзвітності демократичним інститутам і суспільству.

З метою роз’яснення громадськості, під впливом яких факторів відбувається формування цін у Єврозоні, в другому розділі документа – “Фінансово-економічна структура Єврозони” – зроблено загальний огляд особливостей фінансово-економічної структури в країнах, що утворюють євроспільноту. Подано головні характеристики реальної економіки (структура виробництва, особливостей ринку праці, демографічного складу, фіскальної політики, структури товарообігу між країнами Єврозони). Розглянуто ключові характеристики фінансової структури на основі аналізу стану ринків грошей і капіталу, а також діючих на них основних фінансових посередників (кредитних та інших фінансових установ).

У третьому розділі – “Грошово-кредитна політика ЄЦБ” – викладено стратегію Європейського центрального банку в сфері грошово-кредитної політики, визначено рамки (можливості) грошово-кредитної політики; наведено переваги цінової стабільності як основної цілі грошово-кредитної політики; описано канали та головні особливості передавального механізму монетарної політики. Визначено загальні принципи грошово-кредитної політики ЄЦБ, методику аналізу ризиків у сфері цінової стабільності. В розділі також детально висвітлено засади та роль підзвітності, транспарентності й комунікацій із громадськістю в ході реалізації ефективної грошово-кредитної політики.

Четвертий розділ – “Здійснення грошово-кредитної політики” – присвячений висвітленню механізму реалізації рішень у сфері грошово-кредитної політики за допомогою наявних інструментів. Описано цілі та принципи, покладені в основу функціонування операційних механізмів Євросистеми. Розглянуто практику застосування інструментів для регулювання ліквідності на прикладі балансу центрального банку.

У п’ятому розділі – “Досвід перших років здійснення єдиної грошово-кредитної політики” – описано досвід реалізації єдиної грошово-кредитної політики в Єврозоні з 1999 до середини 2003 року: проаналізовано виклики грошово-кредитної політики в зазначений період і обґрунтовано рішення, що приймалися ЄЦБ для їх подолання.

У цьому базовому документі міститься також вичерпний глосарій основних термінів грошово-кредитної політики, бібліографія відповідних публікацій ЄЦБ, тематичні довідкові матеріали, які допомагають глибше зрозуміти окремі аспекти і складові грошово-кредитної політики.

снення ЄЦБ щодо всіх важливих складових елементів грошово-кредитної політики (див. додаток).

Базовий транспарентний документ “Грошово-кредитна політика Європейського центрального банку” складено на основі діючої нормативної бази та практики діяльності ЄЦБ. Він – це, по суті, ключ до розуміння грошово-кредитної політики як системи, складовими елементами якої є: ієрархія цілей, завдання, принципи, стратегія, рамки (можливості) та середовище грошово-кредитної політики, монетарний трансмісійний (передавальний) механізм, аналітичні методики і процедура прийняття рішень, а також механізм, правила, принципи, умови використання інструментів і процедур грошово-кредитної політики та інші важливі її елементи. Документ дає можливість детально ознайомитися цільовій аудиторії з офіційним концептуальним баченням Європейського центрального банку різноманітних аспектів грошово-кредитної політики (теорії, методології, практики). Цільова аудито-

рія, якій спрямовано цей документ, дуже широка – від студентів, викладачів, науковців, журналістів, аналітиків та громадськості, яка стежить за діяльністю Європейського центрального банку, до учасників фінансового ринку та центральних банків Європейського союзу й інших країн світу.

Щодо хронології створення описаних вище базових транспарентних документів, то необхідно зазначити таке. Із 1 січня 1999 року Європейський центральний банк узяв на себе відповідальність за реалізацію єдиної грошово-кредитної політики в Єврозоні. За три місяці до такого кардинального кроку Рада керуючих ЄЦБ прийняла та винесла на обговорення громадськості стратегію грошово-кредитної політики. Лише після набуття певних констант інструментами, процедурами та іншими елементами грошово-кредитної політики було розроблено та затверджено базові транспарентні документи. Один із них – “Упровадження монетарної політики в Єврозоні. Загальний документ Євросистеми щодо інструментів і процедур монетарної

політики”. Його було затверджено Директивою Європейського центрального банку № 2000/776/ЄЦБ від 31 серпня 2000 року. До жовтня 2009 року в цей документ відповідними директивами внесено лише 10 змін.

Перше видання документа “Грошово-кредитна політика Європейського центрального банку” вийшло у 2001 році, а оновлене і доповнене – у 2004-му.

НЕОБХІДНІСТЬ І ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗОВИХ ТРАНСПАРЕНТНИХ ДОКУМЕНТІВ В УКРАЇНІ

В Україні принцип транспарентності грошово-кредитної політики ще не набув належного застосування в діяльності Національного банку: в комунікаційній політиці відсутні окремі канали, засоби та інструменти вичерпного та прозорого інформування суспільства про діяльність центрального банку, що притаманні європейській практиці. Зокрема важливим елементом кому-

нікаційної політики, якого дуже бракує в Україні, є описані вище базові транспарентні документи монетарної політики.

Необхідність у діяльності Національного банку України нормативного акта на зразок “Загального документа Євросистеми щодо інструментів і процедур монетарної політики” обґрунтована розпорошеністю в багатьох наявних законодавчо-нормативних актах норм, що регулюють питання реалізації грошово-кредитної політики та використання її інструментів. Зазначена особливість вітчизняної законодавчо-нормативної бази ускладнює розуміння та унеможливає формування загального уявлення про інструментарій грошово-кредитної політики та механізм його застосування на практиці.

Потреба в документі на зразок “Грошово-кредитної політики ЄЦБ” зумовлена тим, що нині в Україні у громадськості та суб’єктів ринку відсутній ключ щодо цілісного розуміння монетарної політики як системи – офіційного документа-посібника, який би висвітлював загальне бачення грошово-кредитної політики “з перших вуст” – від імені Національного банку України.

Основним офіційним документом щодо основ грошово-кредитної політики в Україні є “Основні засади грошово-кредитної політики”, які щороку розробляються Радою Національного банку України. Зокрема змістове наповнення “Основних засад грошово-кредитної політики на 2010 рік” (на 7 сторінках) містить стислий огляд тенденцій розвитку вітчизняної економіки та грошово-кредитної сфери, обґрунтованих цілей, завдань та намірів грошово-кредитної політики на 2010 рік, підпорядкованих досягненню головної мети – забезпеченню стабільності грошової одиниці України [2].

Функціональне призначення “Основних засад грошово-кредитної політики” є доволі вузьким. Воно полягає в донесенні до суб’єктів ринку особливостей та специфіки цілей, завдань і заходів грошово-кредитної політики, а також комплексу кількісних індикаторів фінансової сфери, які щороку адекватно макроекономічній ситуації змінюються з метою виконання постійної головної функції Національного банку України – забезпечення стабільності національної валюти.

Поза змістом “Основних засад

грошово-кредитної політики” залишаються такі важливі для її цілісного розуміння базові складові, як стратегія та принципи грошово-кредитної політики, монетарний трансмісійний (передавальний) механізм, роз’яснення можливостей (рамок) політики центрального банку, огляд базових аналітичних методик, які використовуються у процесі прийняття рішень щодо монетарної політики, ознайомлення з процедурою прийняття цих рішень та механізмом, правилами, умовами застосування інструментів, процедур і монетарних операцій, висвітлення засад прозорості й підзвітності Національного банку України.

Наявність документа Національного банку України, подібного до “Грошово-кредитної політики ЄЦБ”, дала б змогу донести до суб’єктів ринку константу основ грошово-кредитної політики. Простота викладу документа й повнота відображення усіх складових грошово-кредитної політики допомогли б сформувати комплексне уявлення про грошово-кредитну політику в Україні та підвищити на цій основі її розуміння й передбачуваність, сформувати загальне тло довіри до неї.

Головною ціллю центральних банків більшості економічно розвинутих країн світу є цінова стабільність

У свою чергу глибше розуміння сутності й механізму реалізації грошово-кредитної політики, як доводить практика та численні дослідження, дає змогу:

- *по-перше*, посилити незалежність центрального банку та його підзвітність. Це пов’язано з тим, що наявність чітко описаних та популяризованих основ грошово-кредитної політики, насамперед довгострокової стратегії, цілей, принципів монетарної політики, процедури прийняття рішень, засад незалежності, зменшить можливості політичного втручання в роботу центрального банку та фінансового домінування. Крім цього, дотримання на практиці викладених у документі основ грошово-кредитної політики (які є своєрідними критеріями оцінки ефективності роботи центрального банку) якісно підвищило б результативність його роботи та відповідальність за досягнення намічених цілей;

- *по-друге*, поліпшити макроеко-

номічні показники розвитку економіки країни. Аргументом цьому слугує насамперед те, що зрозуміла та прозора грошово-кредитна політика мінімізує збитки суб’єктів ринку, пов’язані з непередбачуваною політикою центрального банку, ризики якої закладаються в першу чергу в ринкові процентні ставки. Зрозуміла та передбачувана політика центрального банку допомагає учасникам ринку правильно зорієнтуватися та адекватно вибудовувати свої очікування й бізнес-прогнози відповідно до загального вектора грошово-кредитної політики й одержувати максимальний зиск від інвестиційних рішень. Зазначені переваги позитивно позначилися б на поліпшенні інвестиційного клімату в Україні, показників прибутковості суб’єктів господарювання, зростанні валового внутрішнього продукту, зменшенні інфляційних процесів у країні тощо;

- *по-третє*, підвищити ефективність роботи монетарного трансмісійного механізму та посилити вплив грошово-кредитної політики на макроекономічні змінні. Такий наслідок прозорості грошово-кредитної політики пов’язаний з тим, що розуміння грошово-кредитної політики зменшує волатильність очікувань суб’єктів ринку, робить їх реакцію передбачуваною, а рішення – оперативними. Це зменшує часовий лаг впливу грошово-кредитної політики на макроекономічні змінні та підвищує на цій основі її ефективність.

Розроблення та впровадження в Україні документа “Грошово-кредитна політика Національного банку України” було б позитивним сигналом ринкові про підвищення прозорості його діяльності та сприяло б шляхом популяризації і роз’яснень її засад посиленню громадської підтримки грошово-кредитної політики. Метою цього документа, на нашу думку, має бути узагальнення складових елементів грошово-кредитної політики в Україні для глибокого і системного її розуміння суб’єктами фінансового ринку та громадськістю.

Досягненню поставленої мети сприяла б структура (змістове наповнення) базового документа, яка, на нашу думку, має включати такі важливі для цілісного розуміння грошово-кредитної політики Національного банку України аспекти:

- обґрунтування обраної цілі (ієрархії цілей), намічених завдань, базових принципів і рамок (можливостей) грошово-кредитної політики;

- висвітлення стратегії у сфері грошово-кредитної політики та особливостей дії монетарного трансмісійного механізму;
- висвітлення функцій керівних органів і процедури прийняття рішень з питань монетарної політики;
- ознайомлення із засадами незалежності, транспарентності, підзвітності та комунікаційної стратегії;
- огляд середовища реалізації грошово-кредитної політики (особливості економіки, фінансової системи, фінансових посередників та інших елементів, які визначають вітчизняну специфіку);
- пояснення окремих методик та аналітичних підходів, важливих для розуміння підстав для прийняття рішень у сфері грошово-кредитної політики;
- характеристика, функціональне призначення, принципи та механізм застосування інструментів і процедур грошово-кредитної політики;
- наведення переліку базових термінів грошово-кредитної політики.

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ БАЗОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Що заважає розробити та впровадити базові транспарентні документи грошово-кредитної політики в Україні уже тепер?

Попри нагальну необхідність зростання довіри до грошово-кредитної політики на основі підвищення прозоримості механізму реалізації грошово-кредитної політики та його складових шляхом популяризації та роз'яснення її основ, в Україні нині наявна ціла низка об'єктивних чинників, які перешкоджають розробці та впровадженню пропонованих базових транспарентних документів грошово-кредитної політики.

Насамперед слід констатувати те, що в чинній законодавчо-нормативній базі, яка регулює правове поле реалізації грошово-кредитної політики, не розроблено всіх необхідних елементів для комплексного її розуміння. Йдеться передусім про відсутність офіційно оприлюднених стратегій грошово-кредитної політики, моделі монетарного трансмісійного механізму в Україні, затвердженої процедури прийняття рішень із питань грошово-кредитної політики, комунікаційної стратегії, базових аналітичних методик, за допомогою яких приймаються рішення щодо грошово-кредитної політики. В діючій правовій базі від-

сутні базові теоретичні засади, наприклад, принципи грошово-кредитної політики, а також принципи відбору та застосування її інструментів, які в світовій практиці є своєрідними критеріями оцінки правильності дій центрального банку. Така ситуація створює проблему фрагментарності і невичерпності інформації, яку несе в собі вітчизняна нормативно-правова база грошово-кредитної політики.

Крім цього, чинні законодавчо-правові акти часто змінюються та містять суттєві прогалини, які створюють ризики політичного впливу на прийняття рішень у сфері монетарної політики та обмежують незалежність Національного банку (відсутність у Законі “Про Національний банк України” критеріїв призначення та нечіткість окремих принципів звільнення Голови НБУ, збіг термінів каденцій Президента України, Верховної Ради та Голови Національного банку України; щорічне встановлення для НБУ Законом “Про державний бюджет України” плану з авансового перерахування коштів до держбюджету всупереч положенням Закону України “Про Національний банк України”) [8].

З огляду на це законодавчо-правова база не може бути визнана вичерпним та стабільним правовим середовищем. Це є суттєвою перешкодою для створення такого базового транспарентного документа, як “Грошово-кредитна політика НБУ”, який би базувався на узагальнюючому викладенні (із наданням відповідних роз'яснень та обґрунтувань) констант грошово-кредитної політики на основі діючої нормативно-правової бази та практики діяльності центрального банку.

Серйозною перешкодою для створення подібного документа в Україні саме зараз є кризова ситуація в країні. На момент охоплення світовою кризою України грошово-кредитна політика Національного банку перебувала у перехідному періоді до нового монетарного режиму, що базується на цінновій стабільності. З цієї метою, як зазначалося кілька років поспіль в “Основних засадах грошово-кредитної політики”, Національний банк концентрував свої зусилля на створенні спільно з урядом макроекономічних, фінансових та інституційних умов (макроекономічної та фінансової збалансованості, застосування гнучкішого курсового режиму, розвитку внутрішнього

ринку капіталів, удосконалення комунікацій з громадськістю). Запровадженню нового режиму мала передувати, як визначено в “Основних засадах грошово-кредитної політики на 2009 рік”, системна робота з удосконалення законодавства, зокрема ініціювання внесення змін до законів про Національний банк та про Кабінет Міністрів України в контексті чіткішого визначення поняття “стабільність грошової одиниці”, а також розмежування відповідальності за її забезпечення [3].

Необхідність у таких законодавчих змінах пов'язана насамперед із тим, що в чинній законодавчій базі не визначено ні сутності категорії “стабільність грошової одиниці” як основної конституційної функції та мети Національного банку України, ні її кількісних цільових параметрів чи критеріїв, за якими можна аналізувати процес досягнення. Відсутність чіткого вимірюваного критерію, в рамках якого Національний банк мав би бути підзвітним суспільству, зумовлює незрозумілість цілі грошово-кредитної політики для суб'єктів ринку, ускладнює оцінку її ефективності, позбавляє громадськість кількісного орієнтира щодо формування очікувань щодо майбутніх ціннових коливань.

Для порівняння зазначимо, що головною ціллю центральних банків більшості економічно розвинутих країн світу є ціннова стабільність. Наприклад, відповідно до статті 105 Угоди Європейської системи центральних банків (ЄСЦБ) головна ціль ЄСЦБ – підтримання цінкової стабільності, не перешкоджаючи якій ЄСЦБ повинна сприяти проведенню загальної економічної політики Співтовариства з метою досягнення намічених цілей. Рада керуючих Європейського центрального банку у Стратегії грошово-кредитної політики визначила кількісний показник цінкової стабільності: під цінковою стабільністю розуміється щорічне підвищення індексу споживчих цін на території Єврозони менше, ніж на 2% [7].

В економічно розвинутих країнах кількісний показник цінкової стабільності як головної цілі центрального банку встановлюється центральним банком або спільно центральним банком та урядом. В Україні ж відповідно до Закону України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” визначення про-

гнозних макроекономічних показників (у тому числі рівня споживчих цін) належить до компетенції Кабінету Міністрів України. Водночас застосування затверджених урядом прогнозних показників у процесі формування монетарної політики не забезпечують надійної основи для розроблення “Основних засад грошово-кредитної політики”, оскільки прогнозні показники можуть визначатися на основі політичної доцільності, без належної економічної обґрунтованості. Відповідно це може бути причиною серйозних ускладнень у плануванні та реалізації заходів щодо монетарної політики для ефективного впливу на інфляцію [8]. Крім цього, неможливість дотримання заниженого показника інфляції, запланованого урядом без урахування об’єктивних тенденцій, призводить до зниження довіри до Національного банку України та економічної політики в цілому, до зростання інфляційних очікувань та інфляційних процесів у країні.

Відсутність законодавчо визначеного розмежування відповідальності за забезпечення цінової стабільності в країні між центральним банком та Кабінетом Міністрів України створює тимчасову проблему неузгодженості монетарної та економічної (зокрема, фінансової) сфер, яку необхідно буде усунути до переходу на новий режим монетарної політики, що базується на ціновій стабільності.

Особливістю реалізації грошово-кредитної політики у кризовий період є нагальна необхідність у сприянні відновленню економіки та стійкості банківської системи України, яка зумовила зміщення пріоритетів грошово-кредитної політики Національного банку України (в межах головної мети – забезпечення стабільності національної грошової одиниці). Зокрема, в “Основних засадах грошово-кредитної політики на 2010 рік” зазначено, що “з урахуванням причин і наслідків кризових проявів 2008–2009 рр. та виходячи із прогнозів макроекономічного розвитку, для забезпечення стабільності національної валюти, зниження темпів інфляції у 2010 році ключове значення матиме забезпечення стійкості фінансової системи, що розглядається як пріоритет грошово-кредитної політики” [2].

Для забезпечення стійкості фінансової системи Національний банк у кризовий період підтримує банківську систему довгостроковими кредитами

рефінансування банків за програмами фінансового оздоровлення. За нормальних (не кризових) умов довгострокові монетарні операції не використовуються, оскільки вони послаблюють вплив центрального банку на грошово-кредитний ринок, викривляють конкурентні умови на фінансовому ринку та імпульси в процентному каналі трансмісійного (передавального) механізму грошово-кредитної політики, особливо у випадку, коли обсяги довгострокового рефінансування стають домінуючими. Нетиповим для нормальних умов є розмежування функцій з регулювання грошово-кредитного ринку через традиційні монетарні інструменти і механізми та функцій з кредитної підтримки банків, які проходять процедури фінансового оздоровлення, до якого Національний банк України змушений був удатися з 6 червня 2009 року.

Ще однією особливістю реалізації грошово-кредитної політики в кризовий період є і те, що Національний банк України на виконання норм законів України змушений проводити операції, не притаманні діяльності центрального банку у нормальних ринкових умовах (рефінансування банків, які кредитують проведення окремих заходів (Євро-2012), діяльності окремих галузей та підприємств (НАК “Нафтогаз України”), участь у рекапіталізації банків шляхом викупу державних облігацій України, проведення адресних та цільових валютних інтервенцій). Очевидним є те, що зазначені операції є тимчасовими, а посткризовий перехід до режиму, що базується на ціновій стабільності, потребуватиме посилення політичної та операційної незалежності Національного банку України на законодавчому та практичному рівнях, а також удосконалення інструментів грошово-кредитної політики.

Останнє полягатиме не лише в припиненні перелічених вище антикризових операцій Національного банку, а й в удосконаленні практичного механізму використання інструментів грошово-кредитної політики. Це пов’язано з тим, що незважаючи на те, що в законодавчо-нормативній базі Національного банку України описано майже весь спектр інструментів та механізмів грошово-кредитної політики, які використовують у своїй роботі центральні банки Євросоюзу, для того, щоб практичний механізм їх застосування дав змогу забезпечити цінову стабільність мак-

симально ефективно, як у країнах ЄС, необхідно змінити “кількісний підхід” в управлінні грошово-кредитним ринком (орієнтація на кількісні параметри грошової пропозиції) на “процентний підхід” (базується на регулюванні грошово-кредитного ринку шляхом регулювання вартості грошей). На практиці про зміну у підходах свідчитиме дотримання правила “вузького процентного коридору” (звуження процентного коридору, що утворюється ставками Національного банку за кредитами “овернайт” і ставкою за мобілізаційними операціями “овернайт”, до $\pm 1-2\%$). У межах цього коридору буде утримуватися ринкова ставка-орієнтир (як правило, це ставка за кредитами “овернайт” на міжбанківському ринку). Удосконалення практичного механізму використання інструментів грошово-кредитної політики для переходу на новий монетарний режим, що базується на ціновій стабільності, потребуватиме також відміни практики надання бланкових кредитів “овернайт”, запровадження практики застосування депозитних сертифікатів “овернайт”, нормативного закріплення статусу основних операцій, ставка за якими буде ключовою за умови проведення за ними найбільшого обсягу регулювання ліквідності.

Удосконалення в інструментах грошово-кредитної політики неодмінно має знайти відображення в правовій базі, де нині відсутні чіткі класифікаційні критерії та єдина класифікація видів інструментів грошово-кредитної політики (зокрема, в Законі “Про Національний банк України” та Положенні “Про регулювання НБУ ліквідності банків України”). Крім цього, в переліку інструментів грошово-кредитної політики, визначеному статтею 25 Закону “Про Національний банк України”, містяться види інструментів, які у світовій практиці не вважаються окремими інструментами. Наприклад, процентна політика та операції з цінними паперами центральними банками країн світу не розглядаються відокремлено від інструментів регулювання ліквідності.

ВИСНОВКИ

Отже, незавершеність намірів Національного банку України щодо зміни монетарного режиму, кризова ситуація та необхідність застосування нетрадиційно гнучких підходів та нетипових інструментів грошово-

кредитної політики для підтримання економіки та стійкості банківської системи, недосконалість правової бази — все це є об'єктивним чинником відсутності усталеності в багатьох складових елементах грошово-кредитної політики (монетарному режимі, цілях центрального банку, управлінській структурі НБУ (функціях Ради та правління), інструментах, засадах незалежності, підходах до прийняття рішень, теоретично-методичних основах, законодавчому полі тощо). Зважаючи на зазначені вище об'єктивні перепони, попри очевидну необхідність в Україні подібних до ЄЦБ базових транспарентних документів грошово-кредитної політики, їх розроблення та впровадження в Україні є перспективою посткризового періоду.

На нашу думку, появи в Україні у посткризовий період базових транспарентних документів щодо засад грошово-кредитної політики має передувати:

по-перше, розроблення та винесення на обговорення громадськості

офіційної “Стратегії реалізації грошово-кредитної політики в умовах режиму, що базується на цінновій стабільності”;

по-друге, вдосконалення законодавчо-нормативної бази грошово-кредитної політики та створення всіх необхідних макроекономічних умов для впровадження нового режиму;

по-третє, безпосередній перехід на новий монетарний режим;

по-четверте, коригування всіх складових елементів грошово-кредитної політики в напрямі їх усталеності шляхом узгодження вітчизняних особливостей із необхідними передумовами, які забезпечують ефективність режиму, що базується на цінновій стабільності.

Література

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV, зі змінами.
2. Основні засади грошово-кредитної політики на 2010 рік: Рішення Ради Національного банку України № 10 від 10 вересня 2009 р.

ни № 10 від 10 вересня 2009 р.

3. Основні засади грошово-кредитної політики на 2009 рік: Рішення Ради Національного банку України № 14 від 15 вересня 2008 р. зі змінами від 22 квітня 2009 р.

4. Communication // <http://www.ecb.int/mopo/strategy/comm/html/index.en.html>.

5. The monetary policy of the ECB. — European central bank, 2004. — 126с. // <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/monetarypolicy2004en.pdf>.

6. The implementation of monetary policy in the euro area. General documentation on Eurosystem monetary Policy instruments and procedures. — November 2008 // <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/gendoc2008en.pdf>.

7. Strategy // <http://www.ecb.int/mopo/strategy/html/index.en.html>.

8. Консультації щодо зміцнення ролі НБУ в забезпеченні цінновій стабільності. Зелена книга, Національний банк України, проект від 07.03.2008 р. — 18 с. // <http://www.bank.gov.ua/Publication/econom.htm>.

Монети України/

Про введення в обіг пам'ятних монет “Стельмах”

Національний банк України 28 грудня 2009 року, продовжуючи серію “Народні промисли та ремесла”, ввів в обіг пам'ятні монети номіналами 10 і 5 гривень, присвячені одній із найпоширеніших у минулому професій деревообробників — стельмаству. Основне призначення цього промислу — виготовлення коліс, саней, возів, дуг тощо.

Монету номіналом 10 гривень виготовлено зі срібла 925 проби. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса дорогоцінного металу в чистоті — 31.1 г, діаметр — 38.6 мм, тираж — до 10 000 штук. Гурт монети — гладкий із заглибленими написами, якими зазначено метал, його пробу — **Ag 925**, масу дорогоцінного металу в чистоті — **31.1**; на гурті також розміщено логотип Монетного двору Національного банку України. Монету номіналом 10 гривень виготовлено з використанням технології патинування.

Монету номіналом 5 гривень виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 16.5 г, діаметр — 35.0 мм, тираж — 45 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі обох монет розміщено: вгорі

малий Державний герб України, під яким стилізований напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ / БАНК / УКРАЇНИ**, у центрі — стилізоване зображення двох півників, ліворуч і праворуч — продукція стельмаського ремесла — вози, ярма, колеса, сани, притика. Декоративна орнаментальна центральна частина аверсу містить такі написи: на монеті зі срібла — **10 / ГРИВЕНЬ / 2009**, на монеті з нейзильберу — **5 / ГРИВЕНЬ / 2009**.

На реверсі обох монет зображено деревообробника, який теше з дерева деталь воза. Вгорі на тлі стилізованої дошки розміщено напис — **СТЕЛЬМАХ**, обабіч центральної композиції зображено декоративний орнамент.

Художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук.

Скульптор — Володимир Дем'яненко.

Пам'ятні монети номіналами 10 і 5 гривень “Стельмах” є дійсними платіжними засобами України та обов'язкові до приймання без будь-яких обмежень за їх номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Теорія і практика/

Наталія Гребеник

Директор департаменту
монетарної політики
Національного банку України.
Кандидат економічних наук,
заслужений економіст України

Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні.

Стаття друга. Розвиток і оптимізація механізмів та інструментів монетарної політики

Продовжуємо цикл статей директора департаменту монетарної політики Національного банку України Н.І.Гребеник, присвячених становленню та розвитку в незалежній Україні грошово-кредитної політики. У першій статті¹ було розглянуто основні етапи становлення монетарної політики в нашій країні, зокрема проаналізовано хід і значення грошової реформи 1996 року. Окремо розглядалися основні цілі грошово-кредитної політики, найпоширеніші методи її втілення. Аналізувалися ключові проблемні питання, що виникають у процесі реалізації монетарної політики.

У другій статті аналізуються особливості розвитку й апробовані світовим досвідом шляхи оптимізації механізмів та інструментів монетарної політики.

Використання центральними банками тих чи інших монетарних механізмів та інструментів залежить від історичних умов формування в країні монетарного середовища та розвитку загальноекономічних процесів.

В Україні самостійне застосування монетарних механізмів та інструментів започатковано в 1992 році — з формуванням Національного банку та банківської системи.

У період становлення незалежної економіки, банківської системи України (1991–1992 рр.) монетарні механізми та інструменти використовувалися за спрощеною схемою і значною мірою із застосуванням адміністративних методів регулювання грошово-кредитного ринку.

У процесі здійснення економічних перетворень у державі (започаткування проведення структурних реформ, змін у фінансній політиці, змін форми власності тощо) вдосконалювались і монетарні механізми та інструменти.

¹ Наталія Гребеник. Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні. Стаття перша. Становлення монетарної політики в незалежній Україні // Вісник Національного банку України.— 2007. — № 5. — С. 12–22.

РОЗВИТОК МОНЕТАРНИХ МЕХАНІЗМІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ

Дати відповідь на запитання, які монетарні механізми та інструменти під час проведення грошово-кредитної політики є оптимальними, можливо лише за умови аналізу основних соціально-економічних подій 1991–2009 рр., які прямо чи опосередковано впливали на необхідність застосування в практичній діяльності того чи іншого механізму та інструменту монетарної політики. Лише з урахуванням цього можна зрозуміти, чому в одні періоди монетарна політика здійснювалась адміністративними методами, а в інші — на ринкових засадах чи з одночасним використанням адміністративних і ринкових принципів.

У цьому разі слід виходити з первинності відтворювальних процесів структурної та фінансної політики й адекватного їм соціально-економічного розвитку країни. Його основою є достатні темпи економічного зростання, які забезпечуються механізмами й інструментами структурної, фінансної і грошово-кредитної політики держави.

Слід наголосити: якою б досконалою не була запропонована монетарна політика, вона не стане успішною без відповідних якісних впливів на відтворювальний процес структурної та фінансної політики.

Як свідчить досвід розвитку в Україні економічних процесів та проведення монетарної політики, остання протягом 1992–2009 рр. адекватно реагувала на процеси, що відбувалися в економіці.

Якою б досконалою не була запропонована монетарна політика, вона не стане успішною без відповідних якісних впливів на відтворювальний процес структурної та фінансної політики

Монетарні заходи можна умовно поділити на монетарні механізми і монетарні інструменти.

До монетарних механізмів регулювання центральним банком грошового ринку належить передусім довгостро-

кова прогнозна політика — встановлення для банків нормативів із формування обов'язкових резервів та відповідна процентна політика.

Інструментами регулювання центрального банком грошово-кредитного ринку є:

- рефінансування банків;
- інтервенції на валютному ринку;
- операції на відкритому ринку з купівлі / продажу державних цінних паперів;
- випуск центральним банком цінних паперів.

У цій статті пропонується розглянути в динаміці розвиток та використання Національним банком України монетарних механізмів.

ОБОВ'ЯЗКОВІ РЕЗЕРВНІ ВИМОГИ

Обов'язкові резервні вимоги — це один із монетарних механізмів, який використовується центральними банками для регулювання грошової маси в обігу через вплив та дію грошового мультиплікатора, тобто завдяки здатності грошей через кредитну активність створювати нові гроші.

Вплив зазначеного монетарного механізму на ефективність регулювання грошового обігу залежить від загальної економічної ситуації в країні, наявності та активності інших монетарних механізмів й інструментів, які можуть впливати на регулювання грошового ринку.

В Україні, починаючи з 1992 року і дотепер, обов'язкові резерви є домінуючими серед сукупності механізмів та інструментів монетарної політики

Резервні вимоги до банків з точки зору їх сутності полягають у тому, що банки чи інші депозитні інститути зобов'язані розмішувати в центральному банку мінімальну суму своїх резервів на окремому рахунку. Центральний банк, реалізуючи чітко визначену функцію регулювання темпів зростання грошової маси в обігу, визначає відповідні межі її збільшення, використовуючи цей монетарний механізм.

Норма обов'язкових резервів устанавлюється у вигляді процентного відношення до суми залучених банком чи депозитним інститутом коштів.

Світова практика передбачає добровільне підтримання банками відповідного рівня резервів за умови, що

ці кошти не будуть використані в кредитній та інвестиційній діяльності банків, а виконуватимуть лише страхову роль. Банки свідомо здійснюють зазначену операцію, незважаючи на те, що це зменшує їх прибутковість (опосередковане оподаткування).

Механізм формування резервних вимог полягає в тому, що центральний банк використовує модель мультиплікаторної пропозиції грошей, тобто зменшує можливість використання кредитних ресурсів. На розмір обов'язкових резервів зменшується пропозиція грошей і таким чином здійснюється вплив на приріст грошової маси в обігу.

Для банків зміни розміру обов'язкових резервів є одним із засобів впливу на обсяги їх кредитування.

У країнах зі стабільною економікою, яка характеризується високим ступенем розвитку ринкових відносин, сучасною банківською системою, не виникає потреби регулювати банківську діяльність за допомогою зазначеного механізму, а тому обов'язкові резерви відіграють незначну роль в управлінні грошовим ринком. У періоди, коли в тій чи іншій країні відбувається формування ринкової економіки, виникає потреба у використанні резервних вимог як механізму впливу на стабільність банківської системи в цілому та динаміку пропозиції грошей.

В Україні за недостатності реальних ринкових перетворень, відсутності відповідних фінансових інструментів, наявності проблем структурного та фінансового значення обов'язкові резерви, починаючи з 1992 року до нинішнього часу, є домінуючими серед сукупності механізмів та інструментів монетарної політики.

У період функціонування грошово-кредитного ринку в зоні використання рубля та відповідної підпорядкованості Держбанку СРСР, з метою подальшого розвитку економічних методів управління кредитною системою (кредитними ресурсами) та розвитком мережі банків, починаючи з 01.07.1989 р. за вказівками Держбанку СРСР був створений Фонд регулювання кредитних ресурсів банківської системи (обов'язкові резерви) з перерахуванням відповідного відсотка коштів від залучених банками коштів за визначеними пасивними рахунками (розрахункові, бюджетні, за вкладками фізичних осіб тощо) на окремий балансовий рахунок за станом на перше число кожного звітного місяця.

Облік перерахованих у цей фонд

коштів здійснювався на його окремому рахунку (№ 815) у розрізі банків з 01.07.1989 р. до 01.03.1994 р., у банках — на балансовому рахунку № 816.

Норма резервування (депонування) банками залучених коштів на окремому рахунку встановлювалася згідно з відповідними вказівками Держбанку СРСР, а з травня 1991 року — Національного банку України і становила:

- з 01.07.1989 р. — 5% (регулювання резервів на перше число місяця);
- з 01.08.1990 р. — 10%;
- з 01.02.1993 р. — 25%;
- з 01.05.1993 р. — 25% (середня норма) — встановлені диференційовані норми залежно від джерел залучених коштів, у тому числі:

25% — на розрахункові, поточні рахунки;

- 60% — кошти державного бюджету;
- 40% — кошти місцевих бюджетів;
- 20% — вклади населення, залучені на строк до 6 місяців.

До 1994 року формування обов'язкових резервів банками України здійснювалося, як і в інших країнах, у класичний на той період спосіб — на окремому рахунку в Національному банку України. Сума обов'язкових резервів перераховувалася банками на окремий рахунок, тобто була вилучена з балансу банку і щомісяця коригувалася залежно від наявного в банку розміру залучених коштів (зменшувалася або збільшувалася). Використання обов'язкових резервів у такій формі повністю відповідало їх монетарній сутності.

Нормативний документ Національного банку України з формування банками України обов'язкових резервів був затверджений постановою Правління Національного банку України від 22.02.1994 р. № 34. Він докорінно змінив порядок формування обов'язкових резервів на кореспондентському рахунку банку і використання обов'язкових резервів більшою мірою як монетарного інструменту, а не монетарного механізму. Слід зауважити, що Національний банк України був одним із перших центральних банків світу, який відмовився від формування обов'язкових резервів на окремому рахунку, а серед країн СНД — першим. Причини таких змін у формуванні обов'язкових резервів в Україні суттєво відрізнялися від тих, які були в інших центральних банках.

Національний банк України змушений був запровадити оперативніше

використання обов'язкових резервів під час регулювання грошово-кредитного ринку у зв'язку з нерозумінням окремими учасниками ринку та урядовими структурами їх сутності, а інші центральні банки — у зв'язку з подальшим ефективним розвитком фінансових ринків та кардинальними змінами в підходах до проведення монетарної політики. Більшість центральних банків змістила акценти з контролю за ліквідністю на контроль за відсотковими процентними ставками. Тобто монетарний устрій, який базується на середньостроковій ціновій стабільності, потребує більшої уваги в регулюванні процентних ставок, які є основним монетарним інструментом за такого устрою.

Із листопада 1996 року банкам України було дозволено за їх бажанням формувати обов'язкові резерви в іноземній валюті на окремому рахунку Національного банку України в банку (Mees Pierson Amsterdam).

Із 01.04.1997 року встановлено єдину для всієї банківської системи норму формування обов'язкових резервів залежно від суми залучених

У період фінансових криз Національний банк України через посилення вимог до банків щодо формування обов'язкових резервів забезпечував відносно стабільну основу для функціонування грошового ринку

коштів як у національній, так і в іноземній валютах на коррахунках банків у Національному банку України лише в національній валюті.

Із 1995 року дотепер Правління Національного банку України приймало окремі рішення про: включення до джерел покриття обов'язкових резервів або вилучення з них у визначених Правлінням розмірах залишків готівки в касах банків і коштів, розміщених банками в ОВДП; зміну періодів регулювання обов'язкових резервів: декада, 15 днів, місяць, щоденно.

Національний банк України через систему формування обов'язкових резервів проводив і політику впровадження в практичну діяльність фінансових інструментів. Так, у 1996 році в період відповідної економічної стабільності з метою сприяння формуванню ринку державних цінних паперів банкам дозволялося зараховувати в покриття обов'язкових резервів придбані державні цінні папери.

У період фінансових криз, які пе-

ріодично виникали в 1997, 1998, 1999 роках, Національний банк України через посилення вимог до банків щодо формування обов'язкових резервів, збільшення норми резервування, вилучення з покриття обов'язкових резервів певних активів (вкладень у державні цінні папери та готівки), зменшення періоду резервування забезпечував відносно стабільну основу для функціонування грошового ринку, зменшення тиску на національну валюту, стабільне функціонування банківської системи.

З метою послаблення негативних впливів на грошовий ринок України фінансової кризи в Росії (серпень 1998 р.) НБУ запровадив щоденний контроль за формуванням банками обов'язкових резервів, підвищивши їх норму з 15 до 16.5%. Це дало змогу досягти керованості грошового ринку та зберегти стабільність банківської системи. Із 03.09.1998 р. до 01.08.1999 р. значно зменшилася кількість банків України, котрі не забезпечували формування обов'язкових резервів.

У жовтні — грудні 2004 року та в 2008—2009 рр. формування обов'язкових резервів також здійснювалося на щоденній основі.

Відповідно до статті 25 Закону України “Про Національний банк України” було розроблено Положення “Про нормативи обов'язкового резервування коштів банківською системою” з принципово новими методами (уведено в дію з 01.09.1999 р.), яке постійно вдосконалювалося залежно від змін в економічних процесах держави. В основу принципів цього положення було покладено сутність обов'язкових резервів як одного з головних монетарних механізмів, за допомогою якого Національний банк України здійснює регулювання грошового ринку та грошової маси в обігу. Для всіх банків передбачено встановлення єдиного нормативу формування обов'язкових резервів від суми залучених коштів як у національній, так і в іноземній валютах.

Формування обов'язкових резервів здійснюється в процентному відношенні до зобов'язань у цілому за консолідованим балансом банку — юридичної особи та іншої фінансової установи, включаючи їх філії, і відповідна сума коштів обов'язкових резервів повинна обліковуватися на кореспондентському рахунку банку за певний період регулювання.

Обов'язкове резервування застосовується у світовій банківській прак-

тиці центральними банками в довготерміновому періоді й умови їх формування не змінюються протягом тривалого часу.

Водночас Національний банк України через слабкий розвиток інструментів фондового ринку (як державних, так і корпоративних цінних паперів)

Передбачене Законом “Про Національний банк України” визначення облікової ставки стримує дії НБУ щодо підвищення ефективності використання процентної політики під час регулювання грошово-кредитного ринку

поклав на обов'язкові резерви основне навантаження під час регулювання грошового ринку. Обов'язкове резервування значною мірою використовується як монетарний інструмент з регулювання структурної ліквідності банків, що певним чином суперечить його призначенню за сутністю. Але така гнучкість щодо оптимального використання Національним банком України зазначеного механізму дає змогу забезпечувати потрібну монетарну ліквідність банківської системи.

Про постійне вдосконалення такого монетарного механізму, як обов'язкові резерви свідчать дані щодо нормативних змін обов'язкових резервів та середній розмір обов'язкових резервів, який, починаючи з 1994 року, мав постійну тенденцію до зниження, за винятком 1998 року, в період фінансової кризи в Азії та Росії, коли необхідно було вжити низку заходів, спрямованих на зменшення впливу негативних явищ на функціонування банківської системи України, у тому числі й шляхом підвищення обов'язкових резервів.

Нормативні документи Національного банку України, якими регламентувалися вимоги до банків щодо формування обов'язкових резервів, такі:

1. “Порядок формування банками обов'язкових резервів” (затверджений постановою Правління Національного банку України від 22.02.1994 р. № 34; зміни до нього вносилися 6 разів);

2. Положення “Про порядок формування банківською системою України обов'язкових резервів” (затверджене постановою Правління Національного банку України від 26.12.1996 р. № 333; зміни вносилися 10 разів);

3. Положення “Про нормативи обов'язкового резервування коштів

банківською системою України” (затверджене постановою Правління Національного банку України від 09.07.1999 р. № 332; зміни вносилися 4 рази);

4. Положення “Про порядок формування обов’язкових резервів для банків України” (затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.06.2001 р. № 244; зміни вносилися 9 разів);

5. Положення “Про порядок визначення та формування обов’язкових резервів для банків України” (затверджене постановою Правління Національного банку України від 21.04.2004 р. № 172; зміни вносилися 8 разів);

6. Положення “Про порядок формування обов’язкових резервів для банків України” (затверджене постановою Правління Національного банку України від 16.03.2006 р. № 91; зміни вносилися 2 рази).

Нині, виходячи з кризових явищ в економіці та фінансовому секторі, у формування банками обов’язкових резервів внесені такі суттєві зміни:

- формування обов’язкових резервів здійснюється лише на залучені банками кошти в іноземній валюті;
- формування обов’язкових резервів у розмірі 50% від визначеної суми здійснюється на окремому рахунку в Національному банку України, а ще 50% — на кореспондентському рахунку з вимогою щоденного дотримання залишків коштів на коррахунку не менш як 90% від суми обов’язкових резервів;
- запроваджена плата за зберіган-

ня коштів обов’язкових резервів банків на окремому рахунку в Національному банку України.

НБУ, використовуючи монетарний механізм — створення обов’язкових резервів для прогнозування та регулювання грошово-кредитного ринку, надає відповідні орієнтири банківській системі щодо монетарної політики у відповідному періоді (необхідність зменшення рівня доларизації депозитів, зменшення ліквідності банків і таке інше).

ПРОЦЕНТНА ПОЛІТИКА

Принципова спроможність центрального банку впливати на вартість грошей визначається його роллю як суб’єкта кредитної емісії, а також наявністю фіксованого співвідношення багатьох видів банківських ставок і ставок центрального банку.

Центральні банки регулюють рівень і структуру процентних ставок такими двома способами:

- через пряме встановлення ставок за кредитами центрального банку під час проведення різних видів операцій рефінансування, у тому числі й шляхом встановлення облікової ставки;
- через контроль за окремими ставками кредитних установ.

У першому випадку вплив регулювальних заходів має більш загальний характер: центральний банк, установлюючи офіційний розмір ставки за кредит за своїми операціями, визначає і вартість залучення банками ресурсів. Чим вищий розмір визначеної процентної ставки, тим вищою буде вартість фінансування банківських операцій і тим меншим — попит на кредит і реальні обсяги грошової маси в обігу.

У другому випадку вплив регулювальних заходів має вузький характер: за його допомогою визначається вартість окремих видів кредитів.

У практичній діяльності залежність між ставками за кредитами центрального банку банкам і банківських установ суб’єктам ринку набуває форми стабільного співвідношення. Це співвідношення може варіюватися залежно від розвитку економіки країни. У 60-ті роки ХХ ст. в європейських країнах спостерігалися прямо протилежні ситуації. У ФРН відповідно до ставки центрального банку встановлювалася верхня межа банківських ставок за кредитами, а у Франції та Італії — нижня межа, і типовим був нижчий рівень ставок цен-

трального банку, який стимулював звернення до нього за кредитами.

У зв’язку з тим, що всі банки раніше чи пізніше звертаються за кредитами до центрального банку, вплив його ставок поширюється на всю економіку. Тією мірою, якою ставки центрального банку впливають на банківські ставки за кредитами. Вони є механізмом регулювання агрегованого попиту на кредитні ресурси. Це означає, що як антиінфляційний механізм процентна політика є складовою не лише монетарного контролю над грошовою масою, а і (причому більшою мірою) дефляційної політики.

Процентній політиці особливо велике значення надавалося в 70-ті роки ХХ ст., коли в умовах розширення міжнародного руху капіталів лише процентні ставки давали змогу впливати на валютний курс, а через нього і на стан грошово-кредитного ринку всередині країни. Резерви центральних банків більшості країн були недостатньо великими, щоб протидіяти негативним зовнішнім факторам, а операції на відкритому ринку були недостатньо розвинутими.

На нинішньому етапі розвитку загальна орієнтація монетарної політики на контроль за рівнем процентних ставок зберігається і значення цього механізму регулювання поступово посилюється.

За допомогою процентної політики більшість центральних банків реалізовує своє право кредитора останньої інстанції стосовно інших банків.

У міжнародній практиці центральні банки вважають за доцільне фіксувати процентні ставки, за якими надаються кредити банкам і залучаються депозити від них, відповідно до попиту та пропозиції на залучення і розміщення коштів.

Регулювання грошового ринку в Україні через процентну політику здійснювати доволі складно. Досі не вдається повною мірою використовувати цей монетарний механізм.

Національний банк України з 1993 до 1995 року відповідно до статті 13 Закону України “Про банки і банківську діяльність” регулював вартість кредитів банків залежно від зміни облікової ставки.

В Україні, починаючи із суб’єктів господарювання і закінчуючи органами виконавчої та законодавчої влади, всі бажали і бажають одержувати кредитні кошти або безкоштовно, або за мізерну плату. Тому в 1992–1994 рр. вся безготівкова кредитна емісія На-

Таблиця 1. Динаміка нормативів обов’язкового резервування у 2000–2009 роках

Рік	Відсотки	
	Середній норматив обов’язкового резервування	
1991	10.0	
1992	10.0	
1993	25.0	
1994	30.0	
1995	15.0	
1996	15.0	
1997	15.0	
1998	16.5	
1999	16.0	
2000	15.0	
2001	12.4	
2002	7.9	
2003	7.5	
2004	6.6	
2005	6.6	
2006	4.3	
2007	2.1	
2008	2.4	
2009	2.2	

ціонального банку спрямовувалася на кредитування деяких галузей, підприємств та Міністерства України за окремими рішеннями Верховної Ради України з визначенням плати за кредитні кошти, яка не відповідала наявній економічній ситуації та вартості національних грошей.

Динаміка середньорічних розмірів облікової ставки та процентних ставок НБУ за всіма видами кредитів, а також рівень інфляції як основні чинники, на які орієнтувалася процентна політика в Україні, характеризуються даними, наведеними в таблиці 2.

Усі дані свідчать про відсутність у 1992–1993 рр. (у період формування банківської системи) впливу процентної політики на індекс інфляції.

Починаючи з 1996 року спостерігається тенденція до відповідної залежності між процентними ставками, за якими Національний банк України здійснював рефінансування банків, і процентними ставками за кредитами в національній валюті, які надавалися банками суб'єктам ринку, та їх взаємозв'язок з індексом інфляції.

Середньозважена процентна ставка за всіма видами операцій рефінансування банків України, які здійснює Національний банк України починаючи з 1995 року, є позитивною щодо індексу інфляції.

До 2001 року процентна політика Національного банку України зводилася до визначення Правлінням Національного банку України облікової ставки на відповідний період, а також за рішеннями кредитного комітету – процентної ставки за результатами кредитних аукціонів.

Відповідно до глосарію в Законі “Про Національний банк України” *облікова ставка – це виражена у відсотках плата, що береться Національним банком України за рефінансування комерційних банків шляхом купівлі векселів до настання строку платежу за ними і утримується з номінальної суми векселя. Облікова ставка – найнижча серед ставок рефінансування і є орієнтиром ціни на гроші.* Таке визначення облікової ставки стримує дії Національного банку України щодо підвищення ефективності використання процентної політики під час регулювання грошово-кредитного ринку.

Унаслідок нерозвинутості вексельного обігу в Україні векселі використовуються дуже рідко як у розрахунках, так і під час отримання кредитів

суб'єктами господарювання в банках, і, як наслідок, в останню чергу в Національному банку України. Тому в Тимчасовому положенні “Про визначення процентних ставок за своїми операціями”, затверджене постановою Правління Національного банку України від 27.04.2001 р. № 183, дещо розширено й уточнено тлумачення цього визначення. Зазначене тимчасове положення передбачало визначення облікової ставки, орієнтуючись на формулу Д.Тейлора та інші чинники, які характеризують розвиток грошово-кредитного ринку. Положення регламентувало і визначення ставок “овернайт”, за кредитами за заявками банків на участь у тендерах із розміщення кредитних ресурсів та залучення коштів через розміщення депозитних сертифікатів. Із кожним роком розмір облікової ставки дедалі більше наближався до реальної вартості національних грошей на ринку.

Національний банк України з подальшим розвитком фінансового ринку і появою нових фінансових інструментів під час визначення рівня облікової ставки орієнтується на всю сукупність чинників, які впливають на формування розміру облікової ставки.

Положення “Про процентну політику Національного банку України”, затверджене постановою Правління Національного банку України від 18.08.2004 р. № 389, зі змінами, які вносилися тричі, встановлює економічні параметри щодо визначення:

- облікової процентної ставки;

- операційних процентних ставок за активними та пасивними операціями Національного банку України;
- процентної ставки за тендерними кредитами;
- за операціями РЕПО;
- процентних ставок за кредитами в разі реальної загрози стабільності роботи банків;
- процентної ставки за пролонгованими кредитами.

У сучасних умовах рівень облікової ставки залежить від дії різних чинників, що впливають на попит і пропозицію на грошові кошти. Основними з них є:

- наявний та прогнозний рівень інфляції у відповідному періоді;
- фактичний та прогнозний рівень реального ВВП;
- темпи приросту обсягу грошової маси в обігу;
- розмір дефіциту бюджету;
- структура кредитної емісії Національного банку України;
- процентні ставки банків за кредитами та депозитами як у реальний сектор економіки, так і на міжбанківському кредитному ринку;
- фактичний та прогнозний рівень зміни індексу виробництва та рентабельності основних галузей економіки;
- структура залучених коштів банків України (співвідношення строкових депозитів та коштів до запитання);
- фактичний та прогнозний рівень платіжного і торговельного балансів.

У 2004 році з метою забезпечення отримання оперативної інформації про стан міжбанківського кредитного

Таблиця 2. Динаміка облікової ставки Національного банку України та рівень інфляції у 1992–2009 роках

Роки	Середньорічна облікова ставка	Середньозважена процентна ставка Національного банку України за всіма видами кредитів	Середньозважені ставки банків за кредитами в національній валюті з урахуванням кредитів овердрафт	Відсотки	
				Індекс інфляції	
1992	40.5	–	76.0	2100.0	
1993	190.7	68.5	221.1	10256.0	
1994	222.4	124.9	201.7	501.0	
1995	127.7	82.1	107.4	281.7	
1996	61.9	51.8	77.0	139.7	
1997	24.5	25.2	49.1	110.1	
1998	61.2	52.7	54.5	120.0	
1999	50.0	44.0	53.4	119.2	
2000	30.6	29.6	40.3	125.8	
2001	19.7	20.2	31.9	106.1	
2002	9.5	9.2	24.8	99.4	
2003	7.0	8.0	20.2	108.2	
2004	7.5	16.1	17.9	112.3	
2005	9.2	14.7	16.4	110.3	
2006	8.9	11.5	15.4	111.6	
2007	8.2	10.1	14.4	116.6	
2008	11.3	15.3	17.8	122.3	
2009	11.2	16.7	21.2	112.3	

ринку та можливого впливу на нього відповідних інструментів Національного банку України було запроваджено інформаційну систему “КредІнфо”.

На нинішньому етапі розвитку економіки та грошового ринку для забезпечення цінової стабільності під час проведення монетарної політики виникає потреба в наданні пріоритетності процентній політиці як механізму регулювання грошового ринку.

Для цього Національний банк України повинен посилити роль процентної політики в системі монетарного регулювання економічних процесів і створити передумови для лібералізації валютного сегмента ринку. Необхідно насамперед поліпшити регулювання короткострокових ринкових відсоткових ставок через удосконалення підходів до встановлення коридору власних відсоткових ставок за активними та пасивними операціями.

Для підвищення ролі процентної політики слід посилити зв'язки між короткостроковими та довгостроковими відсотковими ставками, що поліпшуватиме трансмісійний механізм передавання імпульсів від зміни відсоткових ставок Національного банку України до показників, що характеризують цінові процеси в державі, а також інші параметри соціально-економічного розвитку. Така робота має проводитися в площині мінімізації неринкових чинників впливу на ставки, зокрема зниження ризиковості кредитної діяльності. Це потре-

Останнім часом особливої ваги набуває співпраця Національного банку України з урядом у площині активізації розвитку фондового ринку та сегмента небанківських фінансових установ у напрямі вдосконалення інституційної інфраструктури фінансового ринку

буватиме активнішого ініціювання та лобіювання відповідних змін до законодавства України.

Одним з істотних чинників, що знижує ефективність проведення процентної політики, є низький рівень розвитку та інституційна недосконалість фондового ринку і сегмента небанківських фінансових установ в Україні, які не дають змоги задіяти на належному рівні притаманні розвинутих економікам механізми переливання капіталів між сегментами фінансового ринку і таким чином забезпечувати реакцію реального сектору економіки

на монетарні регулювальні рішення. У практичній площині процентні ставки використовуються лише на кредитному сегменті ринку, що суттєво звужує вплив процентної політики на економічні процеси.

У цьому контексті особливої ваги набуває співпраця Національного банку України з урядом у питаннях активізації розвитку фондового ринку та сегмента небанківських фінансових установ у напрямі вдосконалення інституційної інфраструктури фінансового ринку, вдосконалення системи прав власності та розвитку міжнародних стандартів корпоративного управління, вдосконалення законодавства тощо.

Окремої уваги потребує і співпраця з Міністерством фінансів щодо розвитку ринку державних цінних паперів, зокрема у частині проведення більш прозорої та прогнозованої політики стосовно термінів і обсягів розміщення ОВДП, запровадження на ринку державних цінних паперів інституту первинних дилерів, оформлення частки боргу уряду перед Національним банком України ліквідними цінними паперами тощо. Від ступеня розвитку ринку державних цінних паперів прямо залежить можливість Національного банку України ефективно здійснювати регулювання структурної ліквідності банків через операції на відкритому ринку, що також дасть змогу використовувати механізм обов'язкового резервування лише за прямим призначенням.

Особливо дискусійною є роль процентної політики Національного банку України в нинішніх кризових умовах функціонування економіки і банківської системи.

Численні експерти й аналітики дають поради Національному банку України знижувати процентні ставки за кредитами для банків (а то і звинувачують його у небажанні це робити), що, на їх думку, дає підстави банкам знижувати процентні ставки за кредитами суб'єктам господарювання. І як приклад наводять США, країни Єврозони, в яких відбуваються не інфляційні, а дефляційні процеси, в яких вартість грошей визнається за всіма сегментами грошового ринку (кредитним, фондовим, валютним), використовується вільно конвертована валюта.

Однак слід брати до уваги, що в Україні найвищий рівень інфляції, практично відсутній реально функціонуючий фондовий ринок як державних, так і корпоративних цінних

паперів, де середня дохідність ДЦП становить 24% за облікової ставки Національного банку України 10.25% та за середньозваженої ставки за всіма видами кредитів НБУ – 16.1%.

Банки створені для залучення та розміщення кредитних ресурсів, одним із яких є депозити населення. У разі неадекватного зниження Національним банком України процентних ставок за своїми операціями (як за активними, так і за пасивними) наслідки будуть негативними.

Вартість депозитів населення повинна компенсувати і давати відповідні дивіденди, з урахуванням інфляційних процесів. Тому вартість кредиту має компенсувати ці витрати.

У разі зниження вартості на вилучені з обігу кошти через депозитні сертифікати Національного банку України спостерігатиметься надлишкова ліквідність, яка негативно впливатиме на валютний ринок і, як наслідок, призведе до знецінення національної валюти.

Банківська система України має достатній рівень ліквідності для спрямування коштів у реальний сектор економіки, у тому числі й отриманих від Національного банку України. Проблема лише в тому, що в нинішніх умовах немає кредитоспроможних позичальників. Тож питання не в розмірі процентної ставки рефінансування Національного банку України.

Повноцінне та ефективне використання таких монетарних механізмів, як обов'язкові резерви та процентна політика можливе лише за стабілізації розвитку економіки, за проведення структурних реформ, реформи фіскальної та бюджетної політики, тісної взаємодії між бюджетною та грошово-кредитною політикою.

ВИСНОВОК

Оцінюючи ефективність використання монетарних механізмів – обов'язкових резервів та процентних ставок, можна зробити висновок, що протягом усього часу спостережень ці монетарні механізми постійно вдосконалювалися, оптимізувалися, щоб якнайефективніше використовуватися у відповідному періоді економічного розвитку держави. Використання їх не лише як довгострокових прогнозних монетарних механізмів, а й як оперативних інструментів позитивно впливало на розвиток економічних процесів.

Дослідження/

Олена Береславська

Кандидат економічних наук,
провідний науковий співробітник
Науково-дослідного центру з проблем
оподаткування Національного університету
Державної податкової служби України

Актуальні проблеми курсової політики України

2009 рік для валютного ринку України можна вважати роком стабілізації гривні. Завдяки регуляторним заходам Національного банку України офіційний номінальний валютний курс гривні протягом року знизився на 3.46%, хоча в окремі місяці, наприклад, у лютому, девальвація сягала 16.8%. Протягом наступних місяців курс поступово зміцнювався (крім вересня, коли спостерігалось його зниження до 4.0%), а ситуація на валютному ринку набула ознак стабільності та прогнозованості. У статті досліджуються інструменти валютно-курсової політики НБУ, застосовувані для стабілізації гривні у 2009 році.

РЕГУЛЯТИВНІ ЗАХОДИ НБУ ПОГАШАЛИ КУРСОВІ КОЛИВАННЯ

Головним результатом реалізації курсової політики у 2009 році стало розуміння і політиками, і практиками того, що в Україні ще немає об'єктивних економічних та інституційних умов для введення гнучкого курсоутворення та лібералізації системи валютного регулювання. Адже за всіма ознаками¹ гривня, як і валюти інших країн з незрілими ринковими відносинами, є внутрішньою валютою, тому її поведінка на ринку та механізм курсоутворення суттєво відрізняються порівняно з міцними міжнародними валютами. Так, американський долар, євро, єна й інші валюти швидко реагують на ревальваційні чинники і стійко протистоять девальвувачим. Внутрішні ж валюти, навпаки, суттєво реагують на девальваційні чинники, внаслідок чого швидко знецінюються, тоді як традиційні ревальвувачі заходи (наприклад, підвищення облікової ставки центрального банку) на їх ринках практично не спрацюють. Отож, аби зберегти стабіль-

ність на ринках таких валют, слід повсякчас підтримувати курс національної грошової одиниці щодо провідної іноземної валюти (в Україні — це американський долар), тобто застосовувати інші, ніж у економічно розвинутих країнах, інструменти валютно-курсової політики.

Практика свідчить, що в економіках із незрілими ринковими відносинами, до яких належить і Україна, поведінка суб'єктів валютного ринку регулюється шляхом застосування інструментів не лише прямого впливу на динаміку обмінного курсу та економічні процеси в цілому, а також опосередкованого.

До інструментів прямого впливу належать валютні обмеження та валютний контроль, які полягають у встановленні прямих обмежень на здійснення операцій з купівлі-продажу валюти; введення нормативу обов'язкового продажу валютної виручки на міжбанківському ринку; ліцензування операцій з капіталом (регулювання імпорту й експорту капіталу); встановлення режиму валютного курсу. Використання цих інструментів прямо не впливає на динаміку курсу, але коригує поведінку учасників валютного ринку щодо обсягів і характеру валютних операцій.

Друга група інструментів включає валютні інтервенції центрального

банку та регулювання процентної (облікової) ставки. Основне завдання цих інструментів — оперативне коригування динаміки курсу на макрорівні та стримування небажаних тенденцій на внутрішньому валютному ринку.

Співвідношення інструментів суттєво різниться в окремих країнах, оскільки визначається станом і рівнем розвитку валютного ринку, ступенем конвертованості валюти тощо. Якщо валюта є слабкою, неконвертованою або частково конвертованою і не обслуговує зовнішньоекономічних операцій на міжнародних ринках (до таких відносять валюти країн, що розвиваються, та країн із перехідною економікою — внутрішні валюти), використовується набір інструментів переважно прямого впливу — в основному певні обмеження.

Якщо високо конвертована валюта виконує більшість функцій грошей у світовому обороті (американський долар, євро, японська єна тощо — тобто міжнародні валюти), при регулюванні її курсу застосовується кардинально інший набір інструментів — домінуючу роль відіграють інструменти опосередкованого впливу з переважним використанням змін процентної ставки.

¹ Основними ознаками внутрішніх валют є попит на них з боку нерезидентів, ліквідність та обсяги їх ринку, схильність до стрімкого знецінення.

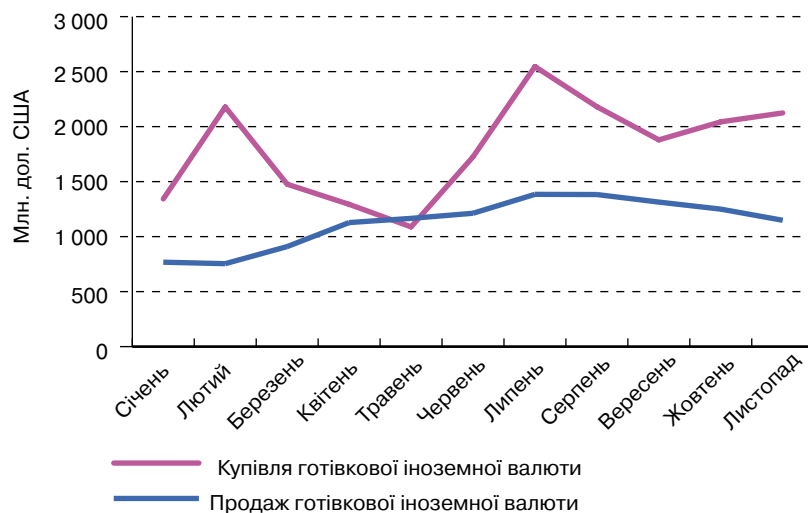
Українська гривня — це внутрішня валюта, яка не користується попитом за межами країни. Тому для стабілізації курсових коливань Національний банк України у 2009 році досить ефективно використовував певні обмеження на здійснення валютних операцій суб'єктами ринку, зокрема, комерційними банками. Ці обмеження не завжди адекватно сприймалися банками, особливо з іноземним капіталом, і на початку призвели до певних суперечностей відомчих та державних інтересів. Зокрема, предметом конфлікту між регулятором та комерційними банками стали прийняті НБУ постанови № 107–109, оскільки вони кардинально змінювали правила роботи банків з іноземною валютою. До прийняття цих постанов банків формували резерви під проблемні кредити в тій валюті, у якій видавали кредити. Ці резерви враховувалися в нормативі відкритої валютної позиції банків і давали змогу оперувати її залишками на міжбанківському ринку. Саме ці дії, з погляду НБУ, були однією з причин різких коливань курсу гривні, оскільки банки спекулювали валютою, купуючи або продаючи її за своєю відкритою позицією. Тому Національний банк переглянув ліміти валютної позиції і заборонив враховувати в ній резерви. Найбільші проблеми з новими правилами роботи мали великі роздрібні іноземні банки, оскільки вони й під час кризи активно видавали населенню валютні кредити.

Ще одним суттєвим обмеженням стало рішення НБУ про позбавлення резидентів можливості виводити за кордон валюту, куплену на міжбанківському ринку за індивідуальною ліцензією або залучену у вигляді кредиту. При цьому до кінця 2009 року банки були позбавлені права здійснювати спотові та форвардні операції. Вони отримали право купувати іноземну валюту для погашення зовнішніх кредитів тільки в тому обсязі, в якому продавали залучену від кредитора валюту на міжбанківському ринку. Ці рішення були прийняті НБУ за часу найвищої девальвації гривні (у лютому 2009 року).

Зауважимо, що зазначені обмеження до кінця року сприяли суттєвому поліпшенню ситуації на міжбанківському валютному ринку.

Серед чинників, які викликали різкі коливання курсу гривні, було не тільки бажання банків отримати максимальний прибуток від спеку-

Динаміка обсягів купівлі-продажу готівкової іноземної валюти у січні – листопаді 2009 року

ляцій на міжбанківському ринку. У 2009 році таким чинником був також ринок готівкових продажів іноземної валюти, який віддзеркалював настрої населення.

Аналіз даних графіка свідчить, що частка валюти, купленої суб'єктами цього ринку в обмінних пунктах комерційних банків, на 23 в. п. перевищує частку іноземної валюти, проданої комерційним банком у загальних обсягах ринку (61.54% і 38.46% відповідно). Тобто на ринку готівкового продажу попит на іноземну валюту суттєво перевищує її пропозицію. Ця тенденція, на наш погляд, зумовлюється двома причинами. По-перше, населення не довіряє гривні, коли вона девальвує, і скуповує іноземну валюту з метою збереження своїх заощаджень. По-друге, готівковий ринок є джерелом купівлі іноземної валюти для погашення кредитів. Адже, незважаючи на те, що Національний банк України протягом 2009

року продавав на своїх аукціонах валюту за нижчим курсом, ніж на готівковому ринку, частина дебіторів продовжувала купувати її в обмінних пунктах, використовуючи для погашення кредитів.

У цьому контексті слід зазначити, що попит на валюту й у 2010 році залишатиметься високим, оскільки торік кредити, надані в іноземній валюті, перевищували частку кредитів, наданих у гривні. Так, із 717.806 млн. грн. позичок, наданих за 11 місяців 2009 р., 375.803 млн. грн., або 52.36% становили кредити в іноземній валюті (див. таблицю 1). Тобто, незважаючи на падіння темпів зростання частки виданих іноземних кредитів у інвалюті порівняно з 2008 роком, тенденція щодо домінування перевищення обсягів кредитування в іноземній валюті збереглася і в 2009 році.

Зазначимо, що Національний банк не вводив жорстких обмежень щодо купівлі-продажу іноземної ва-

Таблиця 1. Вимоги банків за кредитами, спрямованими в економіку України у 2002–2009 рр.*

Період	Усього (млн. грн.)	Темп зростання (%)	Кредити			
			у національній валюті		в іноземній валюті	
			млн. грн.	%	млн. грн.	%
2002 р.	42 035	–	24 463	58.20	17 572	41.80
2003 р.	67 835	161.4	39 563	58.32	28 272	41.68
2004 р.	88 579	130.6	51 207	57.81	37 372	42.19
2005 р.	143 418	161.9	81 274	56.67	62 144	43.33
2006 р.	245 226	170.9	123 783	50.54	121 443	49.46
2007 р.	426 863	174.1	213 798	50.09	213 065	49.91
2008 р.	733 919	171.93	300 132	40.89	433 787	59.11
2009 р.	717 806	97.8	342 003	47.64	375 803	52.36

Джерело: <http://bank.gov.ua>.

* Дані за 11 місяців 2009 року.

Таблиця 2. Динаміка депозитів та рівня доларизації в банківській системі України у 2002-2009 рр. *

Період	Усього (млн. грн.)	Депозити				Рівень доларизації за методикою МВФ (депозити на M2) ²
		у національній валюті		в іноземній валюті		
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	
2002 р.	37 715	25 636	67.97	12 079	32.03	18.78
2003 р.	61 617	41 954	68.12	19 663	31.88	20.73
2004 р.	82 959	52 759	63.60	30 200	36.40	24.07
2005 р.	132 745	87 198	65.69	45 546	34.31	23.58
2006 р.	184 234	114 093	61.93	70 142	38.07	27.04
2007 р.	279 738	189 906	69.98	89 832	30.02	22.96
2008 р.	357 800	200 256	55.97	157 544	44.03	30.73
2009* р.	327 107	168 172	51.41	158 935	48.59	37.24

Джерело: "Бюлетень НБУ". – 2008. – № 12. – С. 65, 66, 119; "Бюлетень НБУ". – 2009. – № 11 – С. 80, 86.

* Дані за 9 місяців 2009 р.

люти на ринку готівкового продажу, оскільки це поживало би діяльність тіншового ринку. Лише для купівлі значної суми валюти фізичним особам, за рішенням НБУ, слід надавати паспортні дані.

ній валюті всього на 2.82 в. п., тобто практично дорівнювала одна одній. У той же час рівень доларизації в Україні зріс з 30.73% у 2008 році до 37.24% у 2009 р. Це означає, що грошовий обіг у країні суттєво залежить

цінною національною валютою, необхідно цілеспрямовано підвищувати її ліквідність. Гривня має належно виконувати функції грошей хоча б на внутрішньому ринку. Сьогодні для цього необхідно дві речі: достатня сфера її обігу (всі готівкові та безготівкові операції в країні повинні здійснюватися тільки у гривнях) і стабільний валютний курс. Від обсягів та ступеня розвитку ринку операцій у національній валюті, а також від ємності українського фінансового ринку залежить становище гривні як грошей. Сила національної валюти полягає ще й у тому, що на території України вона є не менш ефективним засобом нагромадження та обігу, ніж іноземна. Для цього потрібно мати стабільний та передбачуваний валютний курс.

Вище вже зазначалося, що для стабілізації ситуації на ринку внутрішніх валют монетарні органи влади застосовують не тільки певні обмеження, а й інструменти опосередкованого впливу, а саме: валютні інтервенції. У 2009 році НБУ також використовував їх для згладжування великих курсових коливань гривні в моменти її знецінення та підтримував курс під час його зміцнення, особливо наприкінці минулого року.

МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ – ДЖЕРЕЛО СТАБІЛІЗАЦІЇ ГРИВНІ

Інтервенції проводилися за рахунок міжнародних валютних резервів, лівова частка яких була сформована протягом 2003–2007 рр. Аналіз інформації, наведеної у таблиці 3, свідчить, що саме в цей період приріст міжнародних валютних резервів був найвищим і в середньому за рік становив 51.9%.

Високий темп нарощування між-

Таблиця 3. Динаміка показників грошової маси (М2), інфляції та валютних резервів НБУ в 2001–2008 рр.

Показники	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	9 міс. 2009 р.
Рівень інфляції, %	8.2	12.3	10.3	11.6	16.6	22.3	11.3
Грошова маса (М2), млн. грн.	94 463	125 483	193 145	259 413	391 273	512 559	426 752
Темп зростання грошової маси (М2)	146.9	132.8	153.9	134.3	150.8	130.99	–
Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій платіжного балансу України, млн. доларів	247	–4 332	8 038	3 952	15 776	12 281	115
Міжнародні резерви, млн. доларів США	6 943	9 715	19 391	22 358	32 462	31 543	27 291
Темп зростання міжнародних резервів НБУ	157.2	139.9	199.9	115.3	145.2	97.2	–
Сальдо валютних інтервенцій НБУ на міжбанківському ринку, млн. доларів	2 403	8 042	9 958	5 035	7 776	7 381*	10 335

Джерело: [www.http://bank.gov.ua](http://bank.gov.ua).

* Дані за січень–серпень 2008 р. (у цей період НБУ викупував валюту в основному в операторів ринку).

На стабільність курсу гривні істотно впливає рівень фінансової доларизації. Чим він вищий, тим гірше національна валюта виконує функції грошей на внутрішньому ринку. Міжнародна практика доводить, що сфера поширення тієї чи іншої валюти прямо залежить від її спроможності виконувати всі функції грошей. Аналіз інформації, наведеної в таблиці 2, засвідчує, що у 2009 році гривня мала тенденцію до поступової втрати однієї з чотирьох функцій грошей – нагромадження.

За 9 місяців 2009 р. частка депозитів у іноземній валюті була меншою порівняно з депозитами в національ-

від обігу іноземної валюти на внутрішньому ринку.

Щоб гривня залишалася повно-

Таблиця 4. Абсолютний приріст міжнародних валютних резервів у регіонах за групами країн

Показники	Млрд. доларів США							
	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Країни з перехідною та трансформаційною економіками, всього	877.1	1 040.0	1 356.4	1 805.2	2 294.7	3 050.3	4 329.4	5 179.8
у тому числі:								
Африка	64.4	71.9	90.1	126.1	160.1	221.2	289.0	342.8
Центральна та Східна Європа	72.8	89.2	110.6	129.2	157.9	196.3	248.9	258.6
Росія	33.1	44.6	73.8	121.5	176.5	296.2	466.7	421.3
Азія	379.5	496.2	669.7	933.9	1 155.5	1 489.3	2 128.2	2 745.6
у тому числі Китай	216.3	292.0	409.2	615.5	822.5	1 069.5	1 531.3	2 134.5
Країни Західної півкулі	158.6	160.5	195.4	220.6	255.3	310.3	445.1	494.9

Джерело: World Economic Outlook. – IMF. – April 2009. – Р. 214–215.

² За класифікацією МВФ, рівень доларизації у країні можна вважати помірним, якщо він не перевищує 30%.

Таблиця 5. Міжнародні резерви центральних банків окремих країн СНД у 2003–2008 рр.

Країни	Млрд. доларів США					
	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Росія	76.9	124.5	168.4	303.7	478.8	427.1
Україна	6.9	9.7	19.4	22.4	32.5	31.5
Казахстан	4.9	9.3	8.1	20.9	19.2	18.3
Білорусь	0.5	0.8	1.3	1.4	4.2	3.01
Азербайджан	н/д	1.1	1.0	1.9	7.4	6.2
Молдова	н/д	0.5	0.6	0.8	1.3	1.7
Грузія	н/д	0.4	0.5	0.9	1.2	1.5
Вірменія	0.5	0.6	0.7	1.1	1.2	1.5

Джерело: офіційні сайти центральних банків країн СНД: www.bank.gov.ua; www.cbr.ru; www.nationalbank.kz; www.nbrb.by; www.nba.az; www.nbg.gov.ge; www.cba.am.

народних валютних резервів свідчить, що Україна дотримується загально-світової тенденції накопичення їх обсягів, оскільки резерви центральних банків є запорукою економічної стабільності країни в цілому та курсу національної валюти зокрема. Ця тенденція швидко розвивається в умовах лібералізації руху капіталів між країнами та глобалізації міжнародних і регіональних фінансових ринків. При цьому аналіз даних, наведених у таблиці 4, засвідчує, що зростання загальних обсягів валютних резервів у країнах із перехідними та трансформаційними економіками відбувається переважно за рахунок Азії, зокрема Китаю. Обсяг валютних резервів у цій країні в 2009 р. перевищив 2.2 трлн. доларів. США.

Суттєво різняться обсяги міжнародних валютних резервів центральних банків також і у країнах СНД. Дані таблиці 5 свідчать, що перше

місце серед країн колишнього Радянського Союзу посідає Росія, котра має високі темпи нарощування резервів, друге — Україна, третє — Казахстан. Решта країн мають дуже низькі обсяги валютних резервів, тому їхні валюти ще нестабільніші, ніж валюти Росії та України, й часто є об'єктом спекулятивних атак.

Порівняно з іншими країнами резервів НБУ достатньо для підтримання стабільності курсу гривні та забезпечення плавності поточних змін на внутрішньому валютному ринку після її стрімкої девальвації у лютому 2009 р. А проте в період кризи вони помітно зменшилися: Національний банк практично щодня (за винятком грудня) продавав валюту зі своїх резервів, що призвело до суттєвого зменшення їх обсягів. Так, за 11 місяців 2009 р. він витратив на підтримання курсу гривні понад 10 млрд. доларів (див. таблицю 3). Отже, одним із

першочергових завдань НБУ є нарощування міжнародних резервів. Їх зростання свідчить про оздоровлення країни і низку позитивних зрушень — економічне зростання, позитивне сальдо платіжного балансу, сприятливу зовнішню кон'юнктуру тощо. При цьому особливу увагу слід приділити якійсь та прогресивній структурі валютних резервів, за якої вартість їх окремих елементів не зменшується, а постійно зростає.

Зміцненню курсу гривні в кінці минулого року сприяло зростання припливу валюти на внутрішній валютний ринок. Воно зумовлювалося кількома чинниками. Насамперед, у третьому кварталі 2009 року зросли темпи експорту української продукції на зовнішні ринки та зменшився імпорт унаслідок девальвації гривні у 2008 р. та на початку 2009 р. Динаміка показників зовнішньої торгівлі України, наведена у таблиці 6, свідчить, що негативне сальдо поточного рахунку платіжного балансу знизилось з мінус 12 933 млн. доларів у 2008 році до мінус 1 655 млн. доларів за 9 місяців 2009 року. Це, на наш погляд, дає українській економіці ще один шанс розвитку за рахунок зростання обсягів внутрішнього виробництва.

Прискоренню повернення іноземної валюти в Україну сприяв також підписаний Президентом України Закон “Про внесення змін у деякі закони України з метою подолання наслідків фінансової кризи”, згідно з яким валюту, отриману від продажу товарів та послуг, слід повертати в Україну протягом 90 днів (раніше — протягом 180 днів).

Певне значення мав також політичний чинник. Іноземна валюта надходила в Україну у зв'язку з проведенням президентських виборів, які нещодавно відбулися. Втім, практика доводить, що після виборів спостерігається протилежна тенденція — вплив іноземної валюти з країни. Тому в першому кварталі 2010 року попит на неї може значно зрости.

Ще одним джерелом надходження валюти в Україну в 2009 році стало “заведення” коштів іноземними банками для збільшення своїх капіталів. Так, лише Зовнішекономібанк Росії для поповнення капіталу свого банку (Промінвестбанк) увів 500 млн. доларів, які були продані на міжбанківському валютному ринку.

Таким чином, у 2009 році гривня мала всі об'єктивні умови для зміцнення. Водночас слід зважати, що таке

Таблиця 6. Динаміка показників зовнішньої торгівлі України та обмінного курсу гривні у 2004–2009 рр.

Показники	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	9 міс. 2009 р.
Сальдо поточного рахунку, млн. доларів	6 909	2 531	-1 617	-5 918	-12 933	-1 655
Сальдо поточного рахунку щодо ВВП, %	10.6	2.9	-1.5	-4.2	-7.1	-
Експорт товарів та послуг, млн. доларів	41 291	44 378	50 232	64 001	85 612	38 420
Темпи зростання експорту товарів та послуг, %	142.6	107.5	113.2	127.4	133.8	-
Імпорт товарів та послуг, млн. доларів	36 313	43 707	53 307	71 877	100 132	40 075
Темпи зростання імпорту товарів та послуг, %	131.3	120.4	122.0	134.8	138.8	-
Індекс номінального курсу гривні на кінець року, %	100.4	105.1	100.0	100.0	152.4	103.0*
Індекс реального обмінного курсу, %.*(+/-) підвищення, (-) зниження	+8.8	+1.89	+8.14	+13.54	+80.2	+6.25*

Джерело: дані видань: “Платіжний баланс України”, “Платіжний баланс і зовнішній борг України”, “Бюлетень НБУ” та дані Міжнародного валютного фонду за відповідні роки.

* Індекс реального обмінного курсу (RER) розраховано як відношення індексів інфляції США та України до індексу номінального обмінного курсу валют цих країн за 11 місяців 2009 року.

Таблиця 7. Динаміка ВВП та державного і гарантованого боргу України у 2003–2009 рр.

Роки	ВВП	Загальна сума боргу	Відсоток до ВВП (%)	Млрд. доларів США
				Темп зростання боргу
2003 р.	267 344	77 534	29.0	110.2
2004 р.	345 113	85 401	53.7	91.5
2005 р.	441 452	78 147	17.7	103.1
2006 р.	544 153	80 549	14.8	110.2
2007 р.	720 731	88 745	12.3	213.4
2008 р.	949 864	189 410	19.9	151.2
2009 р.*	н/д	286 286	–	–

Джерело: Інформація Міністерства економіки України /Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

* Дані за 11 місяців 2009 року.

зміцнення може мати певний негативний аспект. На нашу думку, подальше зміцнення курсу є небажаним для економіки в цілому, оскільки веде до зниження її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Розрахунки, наведені у таблиці 6, свідчать: якщо в 2008 році індекс реального обмінного курсу гривні, який характеризує конкурентні переваги економіки, за рахунок девальвації 2008 року зріс на 80.2%, то за 11 місяців 2009 року – всього на 6.25%. Це вказує на те, що запас конкурентоспроможності української економіки значно зменшився внаслідок зміцнення курсу гривні.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ – ДЕСТАБІЛІЗАТОР КУРСУОТВОРЕННЯ

Слід зазначити, що курсоутворення гривні суттєво пов'язане з іншою важливою проблемою країни – державним боргом. Сьогодні цій проблемі не приділяється достатньої уваги, оскільки більшість економістів вважає: найстрашнішими наслідками фінансово-економічної кризи є рецесія та безробіття. Проте економічне зростання в країнах, як свідчить статистика, швидко відновлюється, кількість робочих місць збільшується. Що ж до накопичених

державою боргів, то вони стають головною проблемою для країн, оскільки в майбутньому їх необхідно буде погашати десятиріччями. І весь цей час держава не зможе повноцінно фінансувати ні соціальну сферу, ні науку, ні армію, оскільки значна частка бюджетних коштів витрачатиметься на боргові зобов'язання. Через кризу більшість країн світу настільки збільшила свої борги, що вони стали загрожувати їх фінансовій стабільності. Сукупний борг промислово розвинутих країн уже в наступні роки може перевищити їх ВВП на 100%, а деякі країни вже перетнули цю межу. Дуже великий борг має Греція – 118% від ВВП, а її бюджетний дефіцит дорівнює 12.7%. Погані справи у британській економіці – восени 2008 р. її борг становив близько 60% від ВВП. За прогнозами експертів, державний борг цієї країни зростатиме і до 2017 року сягне 120% від ВВП.

В абсолютних цифрах за розміром державного боргу лідирують США – понад 12 трлн. доларів, який наближається до 100% від ВВП. Фінансова влада країни робить усе можливе, щоб зберегти низький процент за своїми зобов'язаннями, проте в ході зростання економіки інвестори втрачатимуть інтерес до цих надійних, але

неприбуткових активів. Тому нові запозичення Штатам обходитимуться дорожче.

За прогнозами МВФ, рівень державного боргу в розвинутих країнах у наступні чотири роки збільшиться на 40% від ВВП і в 2014 р. становитиме близько 120% від ВВП. Саме цей чинник становитиме головне гальмо на шляху зміцнення світової економіки [3].

В Україні проблема стрімкого зростання державного боргу поки що не є такою гострою, як у зазначених країнах. Аналіз динаміки боргів України за даними таблиці 7, свідчить, що своєї критичної межі державний борг досягав лише у 2004 році.

Протягом наступних 2005–2007 рр. його обсяги суттєво зменшувалися. Проте, починаючи з 2008 року, державний і гарантований борги збільшилися у понад два рази, хоча його розмір щодо ВВП України становив усього 19.9%. За 11 місяців 2009 року обсяг державного боргу зріс ще на 50%. На фоні поки що незначної державної заборгованості певну загрозу для країни несе заборгованість корпоративна (див. таблицю 8).

Із липня минулого року ця заборгованість знову стала зростати: компанії почали жити в борг. На фоні зниження світових відсоткових ставок і стабілізації курсу гривні щодо долара вони заходилися запозичувати кошти на зовнішніх ринках. У підсумку розмір боргу недержавного корпоративного сектору перед іноземними кредиторами з липня по жовтень 2009 року зріс із 40.9 млрд. до 41.4 млрд. доларів США. З огляду на це є всі підстави вважати, що в нинішньому році він може збільшитися. Було б помилково заспокоювати себе тим, що більшість зовнішніх боргів – приватні. Як доводить практика, у нашій країні проблеми великого бізнесу швидко стають проблемами держави.

Таблиця 8. Динаміка зовнішнього боргу України у 2005–2009 рр.

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	Млн. доларів США
					9 міс. 2009 р.
Сектор державного управління	10 506	10 924	11 884	11 959	15 909
Органи грошово-кредитного регулювання	1 254	880	462	4 725	8 225
Банки	6 112	14 089	30 949	39 471	33 572
Інші сектори	20 913	26 676	33 581	41 255	41 461
Прямі інвестиції: міжфірмовий борг	834	1 943	3 079	4 249	5 209
Валовий зовнішній борг	39 619	54 512	79 955	101 659	104 376

Джерело: http://bank.gov.ua/Statist/index_DEBT.htm.

Література

1. Буторина О.В. *Международные валюты: интеграция и конкуренция*. – М.: Издательский дом "Деловая литература", 2003. – 368 с.
2. Короблин С. *Курсовые миражи // Зеркало недели*. – 2009. – 28 ноября – 4 декабря. – № 46 (774).
3. Миловзоров А. *Самые страшные последствия кризиса еще впереди* // <http://www.utro.ru/articles/2009/12/23/861423.shtml>.

Подія/

Головний навчальний корпус Севастопольського інституту банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України.

Відкрито першу чергу Севастопольського інституту банківської справи

Президент України Віктор Ющенко та ректор Української академії банківської справи Анатолій Єпіфанов під час урочистого відкриття.

23 грудня 2009 року урочисто відкрито першу чергу Севастопольського інституту банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України. Головний навчальний корпус вузу став справжньою архітектурною окрасою міста. Просторі аудиторії, чудова матеріальна база дають можливості для підготовки фахівців з багатьох економічних спеціальностей: банківської справи, економічної кібернетики, міжнародної економіки, обліку та аудиту, фінансів, правознавства.

Участь у відкритті взяли Президент України Віктор Ющенко, Голова Національного банку України Володимир Стельмах, ректор Української академії банківської справи (м. Суми) Анатолій Єпіфанов, голова Севастопольської міської державної адміністрації Сергій Куніцин, викладачі, науковці, студенти, військовослужбовці, громадськість міста.

Вітальне слово Президента України Віктора Ющенка.

Глава держави привітав студентство, професорів, викладачів та всіх співробітників інституту з радісною подією. “Цей інститут є прикладом відданого служіння одному з найголовніших пріоритетів нації — освіті. Він дає регіону власну економічну школу, забезпечує підготовку фахівців європейського рівня”, — сказав Віктор Ющенко, додавши, що відкриття інституту “було його мрією”. “Через десятки і сотні таких проєктів Україна відродиться як держава”, — наголосив промовець. Він побажав студентам успішного навчання та подякував усім, хто доклав зусиль до зведення нового навчального корпусу — місцевій владі, проєктувальникам, інженерам та будівельникам.

Севастопольський інститут банківської справи — це новітній і високооснащений навчальний заклад, що відкрив двері для 2,5 тисячі студентів. Родзинка першої черги проєкту — головний навчальний корпус. Його загальна площа становить понад 23,5 тисячі квадратних метрів. Ошатна будівля складається з двох навчальних блоків, які містять понад 40 аудиторій, у тому числі кілька комп’ютерних кабінетів. Є також навчальний банк, де студенти зможуть застосувати свої теоретичні знання на практиці. Незабаром тут відкриється бібліотека на 150 тисяч примірників книг; студенти зможуть користуватися також унікальною електронною бібліотекою Української академії банківської справи. До першої черги навчального закладу входить дев’ятиповерховий гуртожиток на 429 місць площею — майже 7 тисяч квадратних метрів.

Наразі викладацький склад Севастопольського інституту банківської справи майже сформовано. Студенти першого набору півроку навчалися в аудиторіях Української академії банківської справи в Сумах. У січні 2010 року вони переїхали до нового інституту в Севастополі. Ректор Української академії банківської справи Анатолій Єпіфанов під час урочистого відкриття наголосив, що це лише перша черга нового інституту. Восени цього року буде відкрито об’єкти другої черги, а саме: церкву Святої Тетяни, критий спортивний комплекс з басейном, футбольний стадіон, який стане головною базою підготовки національної студентської команди з футболу, ще один гуртожиток, будинок для викладачів, їдальню, сад і парк.

Тетяна Гарбуз.
Фото Сергія Кошеварова.

Дослідження/**Лариса Конопатська**

Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту банківської діяльності Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Костянтин Раєвський

Кандидат економічних наук, професор, директор департаменту реорганізації та припинення діяльності банків Національного банку України

Деякі питання регулювання банківської діяльності в період світової економічної кризи

У сучасних умовах впливу на економічні процеси кризових явищ регуляторні функції держави набувають особливого значення. Насамперед це стосується банківської системи, яка потребує оптимально виваженого і розумного регулювання з боку держави та центрального банку. Якщо основна мета банківського регулювання – це забезпечення надійності і стабільності банків, то необхідність такого регулювання визначається особливою роллю банків в економічній системі та специфічним характером їх діяльності.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Виникає питання: якщо банки повинні підлягати державному регулюванню, то якою мірою. Адже вони опосередковано регулюються й ринковим механізмом. Узагалі обмеження державного втручання в економіку сприяє розвитку стійкої та конкурентоспроможної грошово-кредитної системи. Але оскільки банки є підприємствами особливого типу, банкрутство одного або кількох із них може призвести до скорочення грошової пропозиції, загострення проблем у платіжній системі, економічної нестабільності. Тому, відповідно до законів

більшості розвинутих країн, діяльність банків значною мірою регулюється державою. Водночас важливим принципом регулювання фінансового сектору в умовах ринку є надання суб'єктам необхідного ступеня свободи дії для ефективного функціонування і відмова від дріб'язкової опіки. Щоправда, іноді досить складно визначити межу, за якою регулювання банківської діяльності стає надмірним і перетворюється на фактор стримування розвитку конкуренції.

Економічне регулювання банківської діяльності впливає на банки здебільшого опосередковано і не передбачає встановлення прямих заборон чи обмежень. У цій сфері вирізняють три основні групи методів

економічного регулювання: податкові; нормативні, коли розміри встановлення обмежень або пільг пов'язані з кількісними характеристиками операцій, що регулюються); коригуючі (які відрізняються гнучкістю й оперативністю, можливістю діяти, стимулюючи залежно від ситуації). Використання податкових методів є прерогативою фінансових органів, а нормативних і коригуючих – центрального банку.

Нормативні методи застосовуються шляхом використання таких інструментів впливу, як встановлення відрахувань у певні фонди кредитних установ, коефіцієнтів ліквідності й достатності банківського капіталу, а також інших видів показників і кое-

фіцієнтів, обов'язкових для виконання та визначених у формі нормативів. До коригуючих методів впливу належать операції, які виконує центральний банк на відкритому чи кредитному ринку.

Оскільки нормативні методи застосовуються шляхом встановлення і проведення періодичного контролю за виконанням нормативів у спосіб зіставлення двох величин, то швидкість їх впливу є доволі повільною, і ефект від них проявляється через тривалий проміжок часу. Тоді як коригуючі методи впливають шляхом проведення кредитних операцій центрального банку і операцій із цінними паперами, які можуть здійснюватися на розсуд центрального банку в потрібних обсягах і з певною періодичністю, внаслідок чого досягаються гнучкість, оперативність і швидший ефект.

Регулювання банківської діяльності відбувається на макро- і мікрорівнях. Це взаємопов'язані процеси, які зумовлюють один одного. Кредитно-грошова політика є однією з важливих складових загальноекономічного регулювання, мета якої — забезпечення стійкого економічного зростання, стримування інфляції, високого рівня зайнятості й зовнішньоекономічної рівноваги. На мікроекономічному рівні ці завдання виконуються шляхом забезпечення високої якості активів банків або зниження кредитного ризику, тобто головним чинником ефективності банківського регулювання є розробка та проведення політики і процедур, спрямованих на зміцнення надійності й підвищення прибутковості кредитно-фінансових інститутів.

За характером впливу на банки методи регулювання їх діяльності можна розділити на прямі й опосередковані. Метод прямого впливу має, як правило, організаційно-правовий характер і полягає у створенні законодавчої бази функціонування банківської системи. В сучасних умовах це насамперед прийняття антикризових законів, які вдосконалюють чинне банківське законодавство. Метод опосередкованого впливу має економічний характер і реалізується через грошово-кредитне регулювання, яке, в свою чергу, впливає на обсяг кредитних ресурсів банків, що можуть бути використані для фінансових вкладень в економіку.

За характером регуляторного впливу на банки можна виділити такі два

види контролю за банківською діяльністю: саморегуляція через ринковий механізм і державне регулювання (див. схему).

Ринкове саморегулювання має як переваги, так і недоліки. За цієї системи банки відповідальніше ставляться до результатів своєї діяльності, тому у випадку банкрутства тієї чи іншої банківської установи її проблеми повинні вирішуватися без втручання держави. До недоліків даної системи можна віднести значно більшу ймовірність втрат заощаджень юридичних і фізичних осіб, масове вилучення вкладів, банкрутство і, як результат, негативний вплив на всю фінансову систему та економіку в цілому.

Безумовно, певні недоліки також має і модель державного регулювання. Це насамперед послаблення ринкової дисципліни, до якого сприяються певні державні зобов'язання (скажімо, при страхуванні вкладів). Але, як уже наголошувалося, більшість розвинутих країн не обходиться без державного контролю за банківською системою. На наш погляд, ефективно організований державний контроль повинен органічно доповнюватися саморегуляцією, внутрішнім контролем.

У нинішніх кризових умовах розвитку та функціонування банківської системи у більшості країн світу суттєво зростає роль державного регулювання та застосування прямих заходів впливу.

ДОСВІД ЕКОНОМІЧНО РОЗВИНУТИХ ДЕРЖАВ ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Центральні банки, органи нагляду та регулятори більшості економічно розвинутих держав використовують такі методи підтримки банківських установ:

- поглиблення співпраці центральних банків різних країн у сфері монетарної політики;
- надання банкам міжнародними фінансовими організаціями, стабілізаційними фондами тощо додаткових ресурсів;
- додаткове розкриття інформації фінансових установ щодо структурного фінансування та практики його оцінювання;
- підвищення стандартів обліку та розкриття інформації;
- підвищення вимог до якості оцінювання кредитними рейтинго-

Види банківського регулювання та методи впливу на банки

вими агентствами та нагляд за ними;

— встановлення оптимального розміру (як правило, зменшеного) облікової ставки;

— зміна політики рефінансування банків;

— додаткове коригування процесів підтримання ліквідності банків;

— застосування жорсткіших методик і процедур управління ризиками;

— поліпшення дієвості та фінансового забезпечення системи гарантування вкладів і депозитів;

— участь держави у процесі рекапіталізації банків тощо.

Проаналізуємо досвід міжнародної спільноти й окремих держав щодо регулювання на процеси, які пов'язані з наслідками кризових явищ.

Так, Форум фінансової стабільності (ФФС), створений після Азійської кризи, координує міжнародні зусилля в напрямі створення стійкішої фінансової системи. ФФС досягнув консенсусу щодо необхідності реалізації комплексу з 67 рекомендацій у сфері політики та економіки, спрямованих на подолання недоліків світової фінансової системи.

Крім того, розроблено рекомендації щодо прозорості, які нині доопрацьовує Базельський комітет з питань банківського нагляду за участі ініціативних груп приватного сектору — Зборів учасників сек'юритизації європейського та американського типу (European and the American Securitisation Fora). Водночас Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Board) інтенсифікує роботу щодо поліпшення стандартів обліку та розкриття інформації для позабалансових структур та розробки рекомендацій стосовно оцінювання в умовах неліквідних ринків. Європейська комісія розробляє регулятивні норми

щодо ліцензування (авторизації) кредитних рейтингових агентств та нагляду за ними [1].

Уряд Бельгії і група Кей Бі Сі Груп (KBC Group) у жовтні 2008 року уклали угоду, згідно з якою держава підтримає капітал першого рівня цієї компанії на 3.5 млрд. євро за допомогою операцій із цінними паперами. Кей Бі Сі Груп отримає ці ресурси для збільшення свого капіталу у Кей Бі Сі Банку (KBC Bank) до 2.25 млрд. євро та нарощування капіталу на 1.25 млрд. євро дочірньої страхової компанії Кей Бі Сі Іншуранс (KBC Insurance).

Комерцбанк Ей Джі (Commerzbank AG), другий за розміром банк Німеччини, отримав 8.2 млрд. євро у вигляді вливань у капітал від німецького уряду.

Міністерство фінансів та центральний банк Нідерландів дійшли згоди з групою Ай Ен Джі (ING) щодо збільшення урядом основного капіталу компанії на 10 млрд. євро.

Деякі країни запроваджують так звану гарантійну схему для підтримання середньострокових потреб банків та іпотечних установ у фінансуванні. В Нідерландах обсяг такої допомоги становить 200 млрд. євро, у Швеції — близько 1500 млрд. шведських крон.

Уряд Великобританії націоналізує банк Бредфорд енд Бінглі (Bradford & Bingley). Раніше було націоналізовано іпотечний банк Норзен Рок Пік (Northern Rock Pic), що також постраждав від різкого падіння цін на нерухомість і погіршення ситуації на фінансовому ринку.

Уряди Бельгії, Нідерландів і Люксембургукладають у банк Фортіс (Fortis) 11.2 млрд. євро, щоб підтримати довіру до найбільшої бельгійської фінансової установи [2].

Ми перелічили лише деякі заходи урядів, центральних банків та регуляторів європейських країн щодо використання інструментів державного регулювання.

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС КРИЗИ

Проаналізуємо ситуацію, яка склалася на сучасному етапі розвитку фінансового ринку в Україні. Сьогодні вже більш як 30 вітчизняних банківських установ мають серйозні фінансові труднощі. У 15 із них запроваджено тимчасові адміністра-

ції. Розпочався процес рекапіталізації банків, передбачений у домовленостях із Міжнародним валютним фондом (МВФ); а у держбюджеті на 2009 рік на ці цілі планувалося витратити 44 млрд. грн.

Ще в грудні 2008 року за результатами діагностичного моніторингу, проведеного Національним банком України, потреби щодо збільшення капіталу сімнадцятих найбільших банків, на які припадає 66% активних операцій банківської системи, оцінювалися в 25 млрд. грн. [3].

Проведення діагностичного обстеження банківського сектору і здійснення за його результатами рекапіталізації банківської системи — одна з вимог Меморандуму про фінансово-економічну політику, підписаного Міжнародним валютним фондом, Національним банком України та Кабінетом Міністрів України. Меморандум містить рекомендації щодо антикризових заходів української влади, за умови виконання яких МВФ погоджується надати нашій країні кредит “стенд-бай”.

У середині квітня 2009 року було визначено сім банків, які отримають державну підтримку у формі рекапіталізації: “Надра”, Укрпромбанк, “Фінанси та кредит”, Укргазбанк, Родовід-банк, Імекс-банк, “Київ”. Майже в усіх цих банках діє тимчасова адміністрація (крім Імекс-банку і банку “Фінанси та кредит”, у яких працюють куратори НБУ). В зазначених банках було акумульовано приблизно 20% усіх вкладів фізичних осіб. Для здійснення рекапіталізації названих банків необхідно близько 20 млрд. грн. (2.5 млрд. доларів США).

Міністерство фінансів випустило облігації внутрішньої державної позики на суму 9.57 млрд. грн., зарахувавши їх у статутні капітали Укргазбанку, Родовід-банку і банку “Київ”. Після цього все залежить від ефективності менеджменту й розробки програм стратегічного розвитку цих банків для налагодження нормального режиму їх роботи. Актуальними для банків з істотною часткою державного капіталу є питання наявності висококваліфікованого управлінського персоналу, управління проблемними активами, ліквідністю й виплата депозитів.

Головним інструментом, який використовує НБУ, — є рефінансування банків. Лише в жовтні — листопаді 2008 року для підтримання ліквіднос-

ті банків Національний банк України надав кредитів рефінансування на загальну суму близько 74.7 млрд. грн., у тому числі кредитів “овернайт” — 36.9 млрд. гривень.

Заходи, які вживалися Національним банком України для стабілізації ситуації, сприяли послабленню напруги на грошово-кредитному ринку, що проявилось у поступовому сповільненні тенденції до відпливу депозитів із банківської системи, у тому числі коштів населення, збільшенні її ліквідності і стабілізації ситуації на міжбанківському кредитному ринку.

У грудні 2008 року Національний банк України зменшив обсяги операцій із підтримки ліквідності банків. Кредитів рефінансування у грудні 2008 року було надано на загальну суму близько 30.7 млрд. грн. (у тому числі кредитів “овернайт” — 6.1 млрд. грн.) порівняно із 45.5 млрд. грн. у листопаді 2008 р. (з яких 24.3 млрд. грн. становили кредити “овернайт”).

Усього з початку 2008 року кредити рефінансування були надані 138 банкам на загальну суму 169.5 млрд. грн. (91.8 млрд. грн. — кредити “овернайт”). На початок лютого 2009 року заборгованість за кредитами рефінансування залишилась у 97 банків і становила 61 млрд. грн., при цьому 38% (23.4 млрд. грн.) від цієї суми — заборгованість двох державних банків (Укркрексімбанку та Ошадбанку), хоча їх питома вага в загальній сумі активів банківської системи дорівнює лише 11%, і на них припадає всього 2% від загального відпливу коштів із банків у період кризи. Залишок за наданими банкам кредитами рефінансування практично відповідає обсягу відпливу коштів із банку. У листопаді 2009 року обсяг операцій з рефінансування банків становив 1.2 млрд. грн. [4].

Підвищити рівень капіталізації українських банків можна також через механізм вливання коштів міжнародних банків у свої дочірні банки. Сімнадцять материнських банків у січні 2009 року підписали угоду, зобов'язавшись збільшити капітал дочірніх банків на 3 млрд. доларів США після надання МВФ фінансових ресурсів у розмірі 16.4 млрд. доларів США. Але незважаючи на нестабільну політичну ситуацію в країні та відкладення МВФ надання чергового траншу обсягом 1.8 млрд. доларів США, деякі із цих сімнадцяти банків роблять певні кроки щодо рекапіталізації своїх установ.

Так, італійський Унікредит (UniCredit) виділив 500 млн. грн. (62 млн. доларів США) на поповнення капітальної бази Укрсоцбанку, придбаного ним у 2007 році. Німецький Комерцбанк (Commerzbank) погодився на 33-процентне збільшення (на 85 млн. доларів США) капіталу дочірнього банку “Форум”, у якому він має мажоритарну частку. Державний російський Внешекономбанк (ВЕБ), який перебрав контроль над Промінвестбанком, надав 190 млн. доларів США для збільшення капіталу останнього. Акціонери Укрсиббанку, половиною акцій якого володіє французький Бе Ен Пе Паріба (BNP Paribas), погодилися збільшити капітал банку на 32% — до 5.3 млрд. гривень.

Національний банк України, використовуючи нормативні та коригуючі методи регулювання банківської діяльності, намагається адекватно реагувати на дестабілізаційні процеси, пов’язані з кризовими явищами. Серед вжитих ним заходів — запровадження мораторію на дострокове вилучення депозитів, підвищення суми гарантування вкладів фізичних осіб, оперативне регулювання валютних операцій банків, використання інституту тимчасової адміністрації тощо. Відповідно до постанов НБУ “Про окремі питання діяльності банків” [5] та “Спеціальний порядок здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення банків” [6] банкам надано рекомендації щодо здійснення реструктуризації заборгованості, змінено вимоги стосовно розрахунку регулятивного капіталу, умов виконання окремих економічних нормативів, тимчасовим адміністраторам надано право знижувати вартість статутного капіталу банку в разі перевищення обсягу зареєстрованого статутного капіталу над обсягом регулятивного капіталу тощо.

Із 6 червня 2009 року набула чинності Постанова Правління НБУ від 30.04.2009 р. № 259 “Про затвердження Положення про регулювання Національним банком України ліквід-

ності банків України” [7]. Розробка цього положення була зумовлена необхідністю розмежування функцій регулювання НБУ грошово-кредитного ринку через інструменти монетарної політики та кредитної підтримки банків для їх фінансового оздоровлення в межах застосування пруденційних інструментів. У результаті кількість вимог, виконання яких було обов’язковим для банків, котрі звертаються за допомогою НБУ, була зменшена з 14 до 4. Також зменшено максимальний термін рефінансування шляхом проведення тендерів з підтримання ліквідності банків із 365 до 90 днів. Основним інструментом рефінансування має стати рефінансування шляхом проведення тендерів з підтримання ліквідності банків терміном до 14 днів, за результатами яких встановлюватиметься базова ставка за кредитами рефінансування, що визначатиме спрямованість грошово-кредитної політики.

Загалом можна виділити такі регуляторні заходи НБУ, спрямовані на забезпечення стабільності банківської системи:

- встановлено підвищені коефіцієнти резервування під кредитні операції банків;
- застосовано жорсткіші критерії визначення кредитоспроможності позичальників;
- банки зобов’язано надавати споживачу інформацію про умови кредитування та сукупну вартість кредиту;
- змінено норматив адекватності регулятивного капіталу (РК) — при розрахунку нормативу Н2 (співвідношення ліквідних активів і суми зобов’язань) береться до уваги валютний ризик та ризик довгострокової ліквідності;
- збільшено розмір мінімального регулятивного капіталу до 10 млн. євро (згодом відкоригований — до 75 млн. грн.);
- збільшено вимоги до регулятивного капіталу при отриманні банківської ліцензії та письмових дозволів НБУ;

➤ запроваджено новий норматив Н3 — співвідношення регулятивного капіталу і сукупних активів (не менше 9%);

➤ підготовлено методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках;

➤ запроваджено методичні рекомендації щодо планування в банках України заходів на випадок виникнення непередбачуваних обставин;

➤ здійснено діагностичне обстеження банківського сектору, за результатами якого встановлено вимоги щодо рекапіталізації банківської системи;

➤ спрощено процедуру реєстрації статутного капіталу;

➤ пом’якшено вимоги щодо розрахунку регулятивного капіталу;

➤ змінено умови рефінансування банків у межах застосування пруденційних інструментів;

➤ посилено вимоги до формування банками обов’язкових резервів;

➤ обмежено кредитування в іноземній валюті;

➤ вжито заходів щодо підтримки ліквідності банків, капіталізованих за участю держави;

➤ урегульовано питання щодо реструктуризації заборгованості за кредитами позичальників — фізичних осіб [8];

➤ змінено порядок урахування коштів, залучених на умовах субординованого боргу. До 1 січня 2012 року встановлено граничну суму коштів, залучених на умовах субординованого боргу, які включаються до регулятивного капіталу банку, в обсязі не більше 100 відсотків основного капіталу банку. Кошти, залучені у цей період на умовах субординованого боргу, включаються до капіталу банку в повному обсязі, без урахування обмежень, встановлених для додаткового капіталу. До 1 січня 2012 року субординований борг включається до капіталу банку без щорічного зменшення на 20 відсотків від його первинної вартості [8];

➤ підготовлено пропозиції щодо

Основні зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність” від 24 липня 2009 року № 1617 – VI.

Назва, номер статті Закону України “Про банки і банківську діяльність”	Зміни до закону
Визначення термінів (стаття 2)	Додано та уточнено визначення таких понять, як “мораторій”, “фінансове оздоровлення банку”, “публічне акціонерне товариство”.
Способи реорганізації банку (стаття 26)	Банк може бути реорганізований за рішенням власників банку, а в разі призначення тимчасової адміністрації — за рішенням Національного банку України або тимчасового адміністратора. Реорганізація може здійснюватися шляхом злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення.

Визначена відповідальність керівників банку, власників істотної участі (статті 43, 58)	Керівники банку зобов'язані забезпечити збереження та передачу майна і документів банку при звільненні керівників з посади. Власники істотної участі зобов'язані вживати своєчасних заходів для запобігання неплатоспроможності (банкрутства) банку. За фіктивне банкрутство, доведення до банкрутства або приховування стійкої фінансової неспроможності банку власники істотної участі, керівники банку несуть відповідальність згідно із законодавством України.
Порядок розкриття банківської таємниці (стаття 62)	Банк має право надавати інформацію, що становить банківську таємницю, іншим банкам та Національному банку України при фінансовому оздоровленні банку, під час здійснення процедури ліквідації. Інформація про банки, участь у капіталізації яких бере держава, надається Міністерству фінансів України. Інформація органу банківського нагляду іншої держави надається відповідно до міжнародних договорів України.
Мета, організація, підстави та обсяг нагляду (стаття 67)	Право НБУ запровадити особливий режим контролю за діяльністю банку та призначити куратора банку. Національний банк України має право заборонити банку використовувати для розрахунків прями кореспондентські рахунки.
Призначення тимчасової адміністрації (стаття 75)	НБУ зобов'язаний призначити тимчасову адміністрацію у разі загрози платоспроможності банку. Додано перелік факторів, на підставі яких НБУ має право призначити тимчасову адміністрацію в банку у разі: 1) два або більше порушень банком вимог Національного банку України; 2) зменшення розміру регулятивного капіталу банку на 30 відсотків протягом останніх 6 місяців; 3) невиконання протягом 5 робочих днів 10 і більше відсотків своїх прострочених зобов'язань; 4) здійснення операцій з високим рівнем ризику; 5) порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) незаконних доходів. Національний банк України призначає тимчасову адміністрацію на термін до одного року.
Права та обов'язки тимчасового адміністратора (стаття 80)	Із дня свого призначення тимчасовий адміністратор має повне і виняткове право управляти банком та зобов'язаний вживати всіх необхідних заходів для оптимізації його діяльності з метою захисту інтересів вкладників та інших кредиторів. Надано нові, додаткові права тимчасовому адміністратору, а саме: 1) відчужувати активи та/або зобов'язання банку з метою його фінансового оздоровлення; 2) здійснити реорганізацію банку.
Організація роботи тимчасового адміністратора (стаття 83)	Тимчасовий адміністратор подає до НБУ: 1) попередній звіт – не пізніше, ніж через два тижні з дня призначення; 2) план дії тимчасової адміністрації – у строк до двох тижнів з дня призначення тимчасової адміністрації; 3) програму фінансового оздоровлення банку – протягом одного місяця з дня призначення тимчасової адміністрації.
Контроль за діяльністю тимчасової адміністрації (нова стаття) (стаття 84)	Національний банк України розглядає попередній звіт тимчасового адміністратора та затверджує його план дій або програму фінансового оздоровлення банку не пізніше, ніж через два тижні від дня подання документів. Національний банк України має право вносити доповнення до плану дій тимчасового адміністратора або програми фінансового оздоровлення банку. Національний банк України має право відкликати банківську ліцензію, ініціювати ліквідацію банку, якщо фінансове оздоровлення банку неможливе.
Мораторій (нова стаття) (стаття 85)	Під час діяльності тимчасової адміністрації Національний банк України має право повністю або частково на строк не більше, ніж три місяці, запровадити мораторій на задоволення вимог кредиторів банку. Протягом дії мораторію: 1) забороняється здійснювати стягнення на підставі виконавчих та інших документів; 2) не нараховуються неустойка (штраф, пеня), інші фінансові санкції за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань щодо сплати податків і зборів. Мораторій не поширюється на зобов'язання, пов'язані з обслуговуванням господарської діяльності банку, в тому числі з виплатою заробітної плати та інших соціальних виплат.
Припинення діяльності тимчасового адміністратора (стаття 86)	Тимчасовий адміністратор припиняє свою діяльність з дня прийняття Національним банком України рішення про припинення тимчасової адміністрації або усунення тимчасового адміністратора від виконання обов'язків.
Санаційний банк (нова стаття) (стаття 86 ¹)	Кабінет Міністрів України за поданням Національного банку України, узгодженим із Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності, має право створити санаційний банк, який не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Основним завданням санаційного банку є захист інтересів вкладників (кредиторів) банків.
Черговість і порядок задоволення вимог до банку, оплата витрат і здійснення платежів (стаття 96)	Кошти, одержані в результаті ліквідаційної процедури, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів у такій послідовності: 1) зобов'язання, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян; 2) грошові вимоги щодо заробітної плати, які виникли із зобов'язань банку перед працівниками до порушення процедури ліквідації банку; 3) вимоги Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що виникли у випадках, визначених законодавством про гарантування вкладів фізичних осіб; 4) вимоги вкладників – фізичних осіб щодо повернення вкладу, обсяг якого перевищує суму, виплачену Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; 5) вимоги Національного банку України, що виникли в результаті зниження вартості застави, наданої для забезпечення кредитів рефінансування; 5 ¹) вимоги Міністерства фінансів України, що виникли у зв'язку з наданням поворотної фінансової допомоги, за винятком внесків до статутного капіталу; 6) вимоги фізичних осіб, платежі яких або платежі на ім'я яких заблоковано (крім фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності); 7) інші вимоги, крім вимог за субординованим боргом; 8) вимоги за субординованим боргом.

внесення змін до нормативно-правових актів, пов'язаних із регулюванням банківської діяльності, тощо.

Особливої уваги заслуговують зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність”, прийняті в липні 2009 року [9]. Майже всі вони стосуються вдосконалення процесу регулювання банківської діяльності відповідно до сучасних потреб банківської системи (див. таблицю).

Очевидно, процес регулювання банківської діяльності в Україні в сучасних умовах потребує глибокого переосмислення і трансформації. Насамперед це стосується питань участі держави в капіталізації банків, удосконалення і забезпечення ефективності процесу рефінансування банків та надання стабілізаційних кредитів, управління банківськими ризиками. Важливими факторами є також політична стабілізація в країні, ефективна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та розробка і виконання чіткої державної стабілізаційної програми.

Література

1. *Фінансова буря — где же мы находимся? Материали выступления г. Жана-Клода Трише, президента ЕЦБ (Econotic Club of New York) 14.10.2008 г.*

2. *Фінансова криза добралася і до європейських банків: За матеріалами Інтерфакс-Україна // <http://news.finance.ua>*

3. *Тітов О. Державний дах // <http://news.finance.ua/ua/~2/110/ua/2009/03/03/153524>*

4. *Офіційний сайт Національного банку України // www.bank.gov.ua*

5. *Про окремі питання діяльності банків: постанова Правління НБУ від 05.02.2009 р. № 49.*

6. *Про внесення змін до Спеціального порядку здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення банків: постанова Правління НБУ від 16.04.2009 р. № 225.*

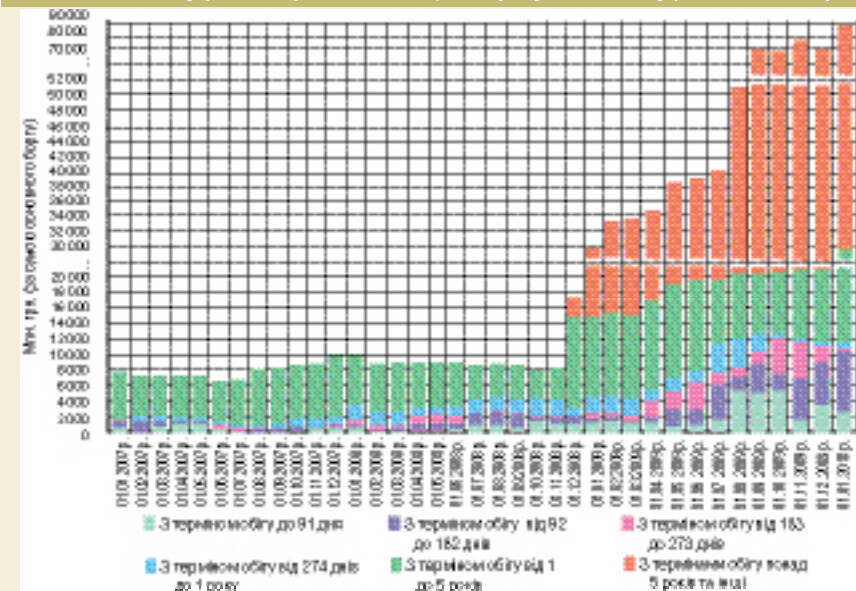
7. *Про затвердження Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України: постанова Правління Національного банку України від 30.04.2009 р. № 259.*

8. *Закон України “Про внесення змін до деяких законів України з метою подолання негативних наслідків фінансової кризи” від 23.06.2009 р. №1533 — VI.*

9. *Зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність” від 24 липня 2009 року №1617 — VI.*

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2009 року

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, які перебувають в обігу (на 1 січня 2010 року)

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за грудень 2009 року*

Період	Кількість розміщених облігацій, шт.	Результати розміщення облігацій			
		Обсяг розміщених ОВДП, тис. грн.			
		Усього	Із них:		
			залучено коштів до державного бюджету	випуск ОВДП для збільшення статутного капіталу банків	реструктуризація залишку заборгованості КМУ перед НБУ, визначеної абзацом третім частини першої статті 1 закону України від 20.04.2000 р. № 1697-III шляхом випуску та передачі НБУ ОВДП
Січень	3 880 000	3 876 434.00	176 434.00	3 700 000.00	0
Лютий	1 400 000	1 403 888.00	1 403 888.00	0	0
Березень	1 713 527	1 502 848.86	1 502 848.86	0	0
I квартал	6 993 527	6 783 170.86	3 083 170.86	3 700 000.00	0
Квітень	3 768 250	3 576 566.32	3 576 566.32	0	0
Травень	819 020	773 399.97	773 399.97	0	0
Червень	2 080 000	2 007 646.95	1 007 646.95	1 000 000.00	0
II квартал	6 667 270	6 357 613.23	5 357 613.23	1 000 000.00	0
I півріччя	13 660 797	13 140 784.09	8 440 784.09	4 700 000.00	0
Липень	11 147 241	11 055 474.34	1 581 665.34	9 473 809.00	0
Серпень	18 844 000	18 829 866.17	229 866.17	0	0
Вересень	1 410 110	1 265 572.88	1 265 572.88	0	0
III квартал	31 401 351	31 150 913.39	3 077 104.39	9 473 809.00	0
Жовтень	5 136 845	4 620 969.79	4 620 969.79	0	0
Листопад	6 924 000	6 931 301.05	331 301.05	6 600 000.00	0
Грудень	18 913 521	18 688 675.70	2 371 136.70	2 550 000.00	7 991 348.00
IV квартал	30 974 366	30 240 946.55	7 323 407.55	9 150 000.00	7 991 348.00
Усього з початку року	76 036 514	74 532 644.02	18 841 296.02	23 323 809.00	7 991 348.00

* За станом на 01.01.2010 р.

На замовлення “Вісника НБУ” матеріал підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Ринок державних цінних паперів України у грудні 2009 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у грудні 2009 року													
Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція				Результати розміщень							
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, грн.	Номинал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Кількість розміщених облігацій, шт.	Загальний обсяг, тис. грн.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Випуск ОВДП ¹	Реструктуризація залишку заборгованості КМУ перед НБУ ²	Інші ОВДП, тис. грн.	Встановлений рівень дохідності облігацій, %	Середньозважений рівень дохідності облігацій, %
231	02.12.2009 р.	1 000	1 000	–	12.05.2010 р.	1 000	922.67	922.67	–	–	–	19.00	19.00
232	02.12.2009 р.	1 000	1 000	–	17.11.2010 р.	1 000	842.47	842.47	–	–	–	19.50	19.50
233	02.12.2009 р.	70 000	1 000	100.00	31.10.2012 р.	70 000	65 566.10	65 566.10	–	–	–	24.00	23.86
234	02.12.2009 р.	–	1 000	–	26.09.2012 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
235	09.12.2009 р.	1 000	1 000	–	12.05.2010 р.	1 000	925.79	925.79	–	–	–	19.00	19.00
236	09.12.2009 р.	1 000	1 000	–	18.08.2010 р.	1 000	881.34	881.34	–	–	–	19.50	19.50
237	09.12.2009 р.	2 100	1 000	100.00	23.11.2011 р.	2 100	2 115.46	2 115.46	–	–	–	20.00	20.00
238	09.12.2009 р.	10 000	1 000	100.00	26.09.2012 р.	10 000	10 373.40	10 373.40	–	–	–	20.00	20.00
Постанова КМУ від 23.12.2009 р. № 1408	14.12.2009 р.	–	1 000	–	12.09.2018 р.	650 000	650 000.00	–	650 000.00	–	–	9.50	9.50
239	16.12.2009 р.	11 000	1 000	–	17.03.2010 р.	11 000	10 477.61	10 477.61	–	–	–	20.00	20.00
240	16.12.2009 р.	81 500	1 000	–	17.11.2010 р.	81 500	66 771.53	66 771.53	–	–	–	24.00	23.96
241	16.12.2009 р.	333 770	1 000	100.00	31.10.2012 р.	333 770	310 765.14	310 765.14	–	–	–	25.00	24.59
242	16.12.2009 р.	–	1 000	–	26.09.2012 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
243	23.12.2009 р.	135 200	1 000	–	24.03.2010 р.	135 200	127 868.55	127 868.55	–	–	–	23.00	23.00
244	23.12.2009 р.	181 300	1 000	–	12.05.2010 р.	181 300	165 657.65	165 657.65	–	–	–	26.00	24.62
245	23.12.2009 р.	183 400	1 000	100.00	23.11.2011 р.	183 400	171 200.60	171 200.60	–	–	–	26.00	25.60
246	23.12.2009 р.	15 000	1 000	100.00	26.09.2012 р.	15 000	15 674.55	15 674.55	–	–	–	20.00	20.00
247	23.12.2009 р.	447 036	1 000	100.00	31.10.2012 р.	447 036	395 088.11	395 088.11	–	–	–	28.00	27.48
248	25.12.2009 р.	42 942	1 000	–	24.03.2010 р.	42 942	40 661.78	40 661.78	–	–	–	23.00	23.00
249	25.12.2009 р.	43 000	1 000	–	12.05.2010 р.	43 000	39 151.50	39 151.50	–	–	–	26.00	26.00
250	25.12.2009 р.	38 000	1 000	–	17.11.2010 р.	38 000	30 821.04	30 821.04	–	–	–	26.00	26.00
251	25.12.2009 р.	150 000	1 000	100.00	31.10.2012 р.	150 000	136 611.00	136 611.00	–	–	–	26.00	26.00
252	25.12.2009 р.	–	1 000	–	26.09.2012 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
253	29.12.2009 р.	34 700	1 000	–	12.05.2010 р.	34 700	31 676.59	31 676.59	–	–	–	26.00	26.00
254	29.12.2009 р.	29 000	1 000	–	17.11.2010 р.	29 000	23 552.33	23 552.33	–	–	–	27.00	26.14
255	29.12.2009 р.	50 000	1 000	100.00	23.11.2011 р.	50 000	47 967.50	47 967.50	–	–	–	24.00	24.00
256	29.12.2009 р.	118 534	1 000	100.00	31.10.2012 р.	118 534	105 315.26	105 315.26	–	–	–	27.50	27.42
257	29.12.2009 р.	–	1 000	–	26.09.2012 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
258	30.12.2009 р.	433 000	1 000	–	12.05.2010 р.	433 000	400 191.59	400 191.59	–	–	–	22.50	22.50
259	30.12.2009 р.	–	1 000	–	17.11.2010 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
260	30.12.2009 р.	–	1 000	–	23.11.2011 р.	–	–	–	–	–	–	–	–
261	30.12.2009 р.	182 500	1 000	100.00	31.10.2012 р.	182 500	170 057.15	170 057.15	–	–	–	25.00	25.00
Постанова КМУ від 10.06.2009 р. № 567 ³	30.12.2009 р.	–	1 000	–	11.03.2020 р.	950 000	950 000.00	–	950 000.00	–	–	9.50	9.50
	30.12.2009 р.	–	1 000	–	12.08.2020 р.	950 000	950 000.00	–	950 000.00	–	–	9.50	9.50
Постанова КМУ від 23.12.2009 р. № 1408	30.12.2009 р.	–	1 000	–	21.08.2019 р.	1 276 191	1 276 191.00	–	–	–	1 276 191.00	9.50	9.50
	30.12.2009 р.	–	1 000	–	17.06.2020 р.	1 500 000	1 500 000.00	–	–	–	1 500 000.00	9.50	9.50
	30.12.2009 р.	–	1 000	–	09.06.2021 р.	1 500 000	1 500 000.00	–	–	–	1 500 000.00	9.50	9.50
	30.12.2009 р.	–	1 000	–	01.06.2022 р.	1 500 000	1 500 000.00	–	–	–	1 500 000.00	9.50	9.50
Стаття 4 Закону України "Про Державний бюджет України на 2009 рік" ⁴	31.12.2009 р.	–	1 000	–	17.10.2012 р.	1 598 269	1 598 269.00	–	–	1 598 269.00	–	9.95	9.95
	31.12.2009 р.	–	1 000	–	05.12.2012 р.	1 598 270	1 598 270.00	–	–	1 598 270.00	–	9.95	9.95
	31.12.2009 р.	–	1 000	–	11.06.2014 р.	1 598 269	1 598 269.00	–	–	1 598 269.00	–	9.75	9.75
	31.12.2009 р.	–	1 000	–	12.11.2014 р.	1 598 270	1 598 270.00	–	–	1 598 270.00	–	9.75	9.75
	31.12.2009 р.	–	1 000	–	17.12.2014 р.	1 598 270	1 598 270.00	–	–	1 598 270.00	–	9.75	9.75
Разом						18 913 521	18 688 675.70	2 371 136.70	2 550 000.00	7 991 348.00	5 776 191.00		

¹ Випуск ОВДП для збільшення формування статутного капіталу банків, тис. грн.² Реструктуризація залишку заборгованості КМУ перед НБУ, визначеної абзацом третім частини першої статті 1 закону України від 20.04.2000 р.

№ 1697-III шляхом випуску та передачі НБУ ОВДП.

³ Постанова КМУ від 10.06.2009 р. № 567 (зі змінами, внесеними постановою КМУ від 02.12.2009 р. № 1349).⁴ Стаття 4 Закону України "Про Державний бюджет України на 2009 рік" (зі змінами) від 26.12.2008 р. № 835–VI.

Наталія Лапко

Директор департаменту
платіжних систем
Національного банку України

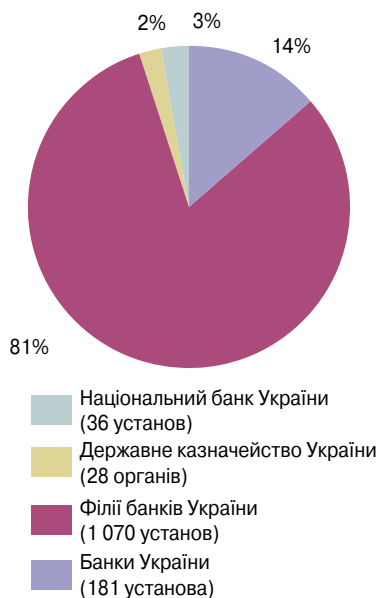
Підсумки/

Система електронних платежів НБУ у 2009 році

За роки своєї експлуатації Система електронних платежів Національного банку України (надалі – СЕП) вкотре засвідчила високу надійність, ефективність, технологічну довершеність, спроможність успішно виконувати покладені на неї функції державної системи міжбанківських розрахунків. Директор департаменту платіжних систем НБУ Наталія Лапко розповідає про підсумки роботи системи у 2009 році на основі матеріалів програмного забезпечення “Статистика та аналітика СЕП”.

За висновками експертів місії Світового банку, котра перебувала в нашій країні у рамках ініціативи СНД щодо розвитку платіжних систем і систем розрахунків за операціями з цінними паперами, СЕП у цілому відповідає Ключовим принципам для системно важливих платіжних

Графік 1. Учасники СЕП за станом на 1 січня 2010 року

Графік 2. Кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, виконаних через СЕП у файловому режимі

систем, розробленим Комітетом з платіжних і розрахункових систем (CPSS) Банку міжнародних розрахунків (BIS).

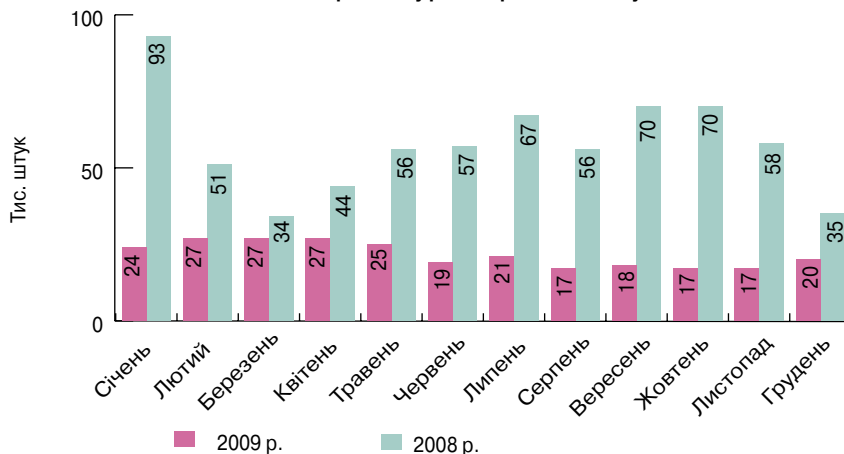
Основними користувачами СЕП є банки України та їхні філії, кількість яких за станом на 1 січня 2010 року становила 1 251 установу (на 01.01.2009 р. – 1 486 установ), а також установи Національного банку України; крім того, система безперервно забезпечувала виконання розрахункових документів Держав-

ного казначейства України (див. графік 1).

За 2009 рік системою оброблено 313 310 тисяч початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень на суму 6 168 083 млн. грн., що відповідно на 10.2% та 22.8% менше аналогічних показників 2008 року. Скорочення обсягів оброблених документів – наслідок фінансової кризи та зменшення кількості учасників системи.

СЕП виконує міжбанківські пере-

Графік 3. Кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, виконаних через СЕП у режимі реального часу

кази в двох режимах: у *файловому*, — тривалість циклу якого становить 15–20 хвилин, та в *режимі реального часу*, коли кошти зараховуються на рахунок отримувача негайно (тобто у момент надходження платежу від відправника). Здійснення банком початкових платежів у файловому режимі є обов'язковим, а в режимі реального часу — за його вибором. Водночас банк, який працює в СЕП у файловому режимі, забезпечує приймання платежів також у режимі реального часу. Завантаженість СЕП у розрізі режимів функціонування у 2009 році відображено на графіках 2 і 3.

Упродовж року кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень, які оброблялися СЕП за день, коливалася від 1 064 до 1 332 тис. штук у файловому режимі (див. графік 4) та від 0.8 до 1.4 тис. штук — у режимі реального часу (див. графік 5) за спроможності щоденного оброблення системою до 5 мільйонів розрахункових документів.

Як свідчать дані графіка 4, в середньому за день у файловому режимі система обробляла 1 129 тисяч документів банків України та їхніх філій, 118 тисяч документів органів Державного казначейства України та 1 тисячу документів установ Національного банку України.

Протягом року в режимі реального часу система обробляла в середньому за день близько 1 тисячі документів вітчизняних банків та їх філій, а також 0.4 тисячі документів установ Національного банку України. Державне казначейство України в режимі реального часу в 2009 році не працювало.

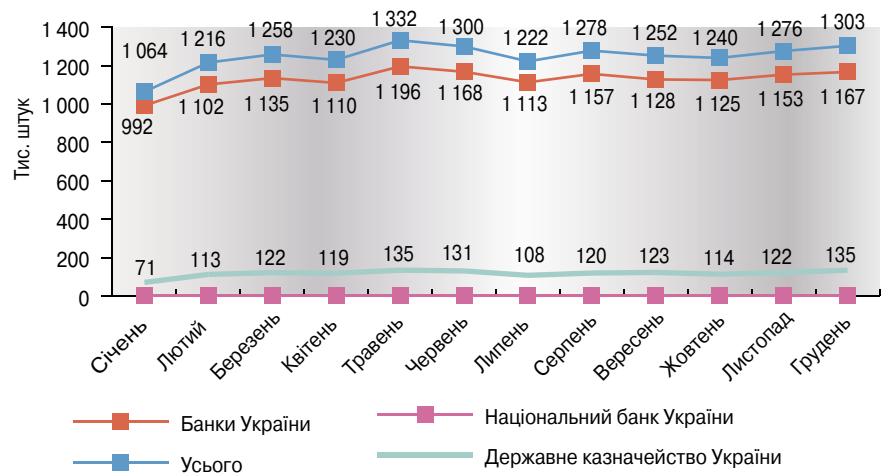
Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП становив майже 21.5 млрд. грн., коефіцієнт обігу коштів за їх рахунками — 1.14.

Аналізуючи початкові платежі, виконані через СЕП, зазначимо: впродовж останніх років їх структура майже не змінювалася; найбільшу частку (близько 71% від загальної кількості) становили платежі на суму до 1000 гривень. При цьому обсяг даних транзакцій дорівнював лише 0.8% від загальної суми (див. таблицю 1).

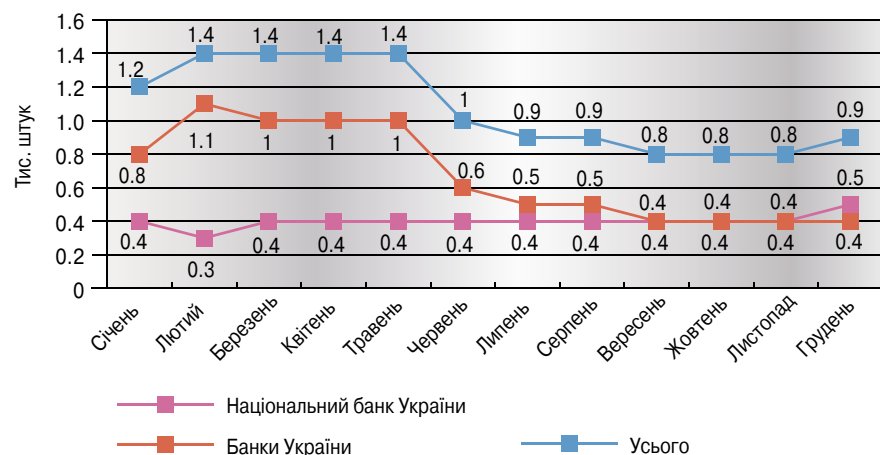
Через СЕП здійснено 99% платежів у національній валюті, а через прямі кореспондентські рахунки банків — 1% від загальної суми таких платежів.

Учасники СЕП, залежно від своїх потреб, самостійно визначають, за яким кореспондентським рахунком

Графік 4. Середньодобова завантаженість СЕП у файловому режимі в 2009 році

Графік 5. Середньодобова завантаженість СЕП у режимі реального часу за 2009 рік

Таблиця 1. Структура початкових платежів, виконаних через СЕП у 2009 році

ПОЧАТКОВІ ПЛАТЕЖІ															
Від 0 до 100 грн.				Від 100 до 1 000 грн.				Від 1 000 до 10 000 грн.				Понад 10 000 грн.			
Кількість		Сума		Кількість		Сума		Кількість		Сума		Кількість		Сума	
Тис. шт.	%	Млн. грн.	%	Тис. шт.	%	Млн. грн.	%	Тис. шт.	%	Млн. грн.	%	Тис. шт.	%	Млн. грн.	%
Файловий режим															
103 836	33.4	3 956	0.1	116 821	37.6	43 365	0.7	63 601	20.4	221 521	3.9	26 718	8.6	5 432 957	95.3
Режим реального часу															
42	17.1	2	0	61	24.7	25	0.01	56	22.8	221	0.05	87	35.4	467 805	99.9
Разом															
103 878	33.3	3 958	0.1	116 882	37.6	43 390	0.7	63 657	20.5	221 742	3.6	26 805	8.6	5 900 762	95.6

Графік 6. Розподіл учасників СЕП за моделями обслуговування кореспондентського рахунку на 01.01.2010 р.

їм працювати — незалежним чи консолідованим, використовуючи відповідну модель обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку, зокрема й із застосуванням внутрібанківської міжфілійної платіжної системи (модель 3).

Так, за станом на 01.01.2010 р. 63 банки України та 1 032 філії банків працювали за консолідованим кореспондентським рахунком, Державне казначейство України — за єдиним казначейським рахунком та 119 банків і 73 філії банків — за незалежним кореспондентським рахунком. Розподіл учасників СЕП за моделями відображено на графіку 6.

Як засвідчують дані графіка 6, 85% учасників СЕП від загальної їх кількості працювали в системі за однією з моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку, а 15% — за незалежним кореспондентським рахунком.

Обсяги початкових платежів та

електронних розрахункових повідомлень, виконаних через СЕП у 2009 році в розрізі моделей обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку та єдиного казначейського рахунку наведено в таблиці 2.

Як свідчать дані таблиці 2, майже 56% від загального обсягу оброблених документів (2008 рік — 55%) було виконано учасниками СЕП, які працювали за третьою моделлю обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку.

Підсумовуючи викладене, зазначимо: Система електронних платежів Національного банку України впродовж 2009 року цілком задовольняла потреби її учасників щодо оперативного проведення міжбанківських розрахунків, вчасно забезпечувала їх обслуговування, гарантуючи при цьому високий рівень надійності та безпеки проведення міжбанківських переказів коштів у національній валюті.

Таблиця 2. Завантаженість СЕП у розрізі моделі обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку

Моделі обслуговування кореспондентського рахунку	Загальна кількість початкових платежів та електронних розрахункових повідомлень		Загальна сума початкових платежів		У тому числі:			
					початкові платежі та електронні розрахункові повідомлення, виконані в СЕП у файловому режимі		початкові платежі та електронні розрахункові повідомлення, виконані в СЕП у режимі реального часу	
	Тис. шт.	% від загального обсягу	Млн. грн.	% від загального обсягу	Кількість (тис. шт.)	Сума (млн. грн.)	Кількість (тис. шт.)	Сума (млн. грн.)
3 модель	174 413	55.7	2 404 158	39.0	174 402	2 285 100	11	119 058
4 модель	41 082	13.1	679 180	11.0	41 080	677 248	2	1 932
7 модель	13 596	4.3	161 172	2.6	13 596	161 172	0	0
8 модель	29 552	9.4	908 613	14.7	29 552	908 613	0	0
Самостійно	54 667	17.5	2 014 960	32.7	54 421	1 667 897	246	347 063
Разом	313 310	100	6 168 083	100	313 051	5 700 030	259	468 053

Дослідження/

Інна Школьник

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів
Державного вищого навчального закладу
"Українська академія банківської справи"
Національного банку України

Міжнародні фінансові конгломерати у банківському секторі України

В умовах розгортання світової кризи основна увага міжнародної спільноти приділяється проблемам фінансового сектору. На регулярних зустрічах керівників держав у рамках економічно-фінансових форумів, що об'єднують не лише країни-учасниці G-7, а фактично переформатованих у групу G-20, протягом 2008–2009 років активно обговорювали проблеми національних, регіональних та глобальних фінансових систем. При цьому акцентувалося на ролі потужних транснаціональних корпорацій, що функціонують на світовому фінансовому ринку, – фінансових конгломератах.

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ФІНАНСОВИХ КОНГЛОМЕРАТІВ

Наприкінці XX – на початку XXI сторіччя спостерігається загострення і так доволі жорсткої конкуренції на міжнародному фінансовому ринку. Його розвиток спричинив глобалізацію світової фінансової системи. Водночас із посиленням конкуренції виникли умови для зміни структури фінансових посередників – від банків та фінансових інститутів до інтегрованих, потужних фінансових конгломератів. Слід зазначити, що окремо ролі банків та фінансових інститутів у розвитку фінансового ринку приділяється сьогодні досить значна увага. Тоді як діяльність інтегрованих фінансових посередників, особливо на національному ринку, висвітлено недостатньо.

Створенню фінансових конгломератів сприяли певні чинники. По-перше, – зниження, а іноді й скасування деяких регуляторних норм дало банкам можливість порівняно легко входити в новий бізнес, а отже, диверсифікувати джерела доходів за допомогою операцій як на грошовому ринку, так і на ринку капіталу. На рівні міжнародного фінансового ринку створення таких конгломератів стало

можливим після внесення певних змін до законодавчих документів. Зокрема, прийняття в США закону Грема-Ліча-Блайлі замість закону Гласса-Стігалла, який розширив доступ до інвестиційних ресурсів для банківських установ у межах ринково орієнтованої моделі фінансового ринку, з одного боку, та – прийняття Базеля II, з другого, створило сприятливіші умови для розвитку фінансових інститутів в умовах банкоцентричної моделі. Але в обох випадках усі можливості, передбачені цими нормативними документами, передусім можуть бути використані потужними фінансовими конгломератами та міжнародно активними банками.

По-друге, розосередження банків, подальший розвиток і вдосконалення ринків капіталу в світовому просторі дало змогу корпораціям мобілізувати кошти за допомогою емісії облігацій і акцій. У результаті традиційне джерело банківського доходу – кредитування малих і великих підприємств ресурсами, що генеруються на низькодохідних депозитах, – суттєво "обміліло" через конкуренцію ринку капіталу і його професійних учасників. Така ситуація змусила банки шукати нові джерела доходів. Зокрема, вони почали активно освоювати інші сегменти фінансового

ринку, паралельно зростаючи самі. Так, банки активізували операції з цінними паперами, почали освоювати страховий бізнес.

Таким чином, зняття певних обмежень щодо перетікання капіталу в різні сегменти фінансового ринку, а також суттєве загострення конкурентної боротьби підштовхнуло фінансових посередників до консолідації активів, створення потужних, глобального масштабу фінансових груп, представлених практично у всіх сегментах фінансового ринку. Суттєва концентрація капіталу дала змогу безперешкодно входити на будь-які ринки. В умовах фінансових ринків, що розвиваються, фінансові конгломерати мають усі можливості стати лідерами, практично витіснивши конкурентів.

Тривалий час проблемам функціонування таких конгломератів, оцінці їх впливу на стан фінансового ринку як у світовому масштабі, так і в межах тієї чи іншої національної фінансової системи, необхідності активного регулювання їх діяльності приділялася незначна увага. Сьогодні світова фінансова криза наочно продемонструвала, що фінансовий ринок – це насамперед ринок глобальний, здатний за короткий час безперешкодно перемишувати надвеликі обсяги капіталу. І

функціонування на ньому потужних фінансових конгломератів суттєво впливає на світову фінансову систему, не кажучи вже про національні.

Останнім часом усе частіше висловлюється думка про неефективність такої форми об'єднання, як фінансовий конгломерат. Як правило, основним аргументом при цьому є ситуація з одним із найбільших світових фінансових лідерів — Сітігруп (Citigroup). Ця компанія за результатами 2008 року втратила 27.7 млрд. доларів, що значною мірою було зумовлено збитками від операцій з цінними паперами та корпоративно-інвестиційним банкінгом, а також збитками, пов'язаними з виплатами за кредитами. Але для того, щоб оцінити позитивні та негативні наслідки функціонування фінансових конгломератів, необхідно розглянути діяльність не лише однієї компанії Сітігруп, а й інших. У цьому контексті слід наголосити, що оприлюднений у середині 2009 року Тимчасовим робочим комітетом Європейського Союзу з питань фінансових конгломератів (Interim Working Committee on Financial Conglomerates, IWCFC) перелік фінансових конгломератів на кінець 2008 року свідчить про те, що порівняно з 2007 роком їх кількість суттєво не змінилася [1].

Незважаючи на те, що компанії Сітігруп пророкували зникнення в найближчий час, вона все ж залишилася, оскільки поділилася на дві окремі операційні структури — Сітікорп (Citicorp) та Сітіхолдинг (Citi Holdings) у рамках нової структури фінансового конгломерату, але поділ самого фінансового конгломерату не відбувся. Таким чином, Сітігруп стане глобальним банком з обслуговування корпоративних та споживчих потреб, об'єднавши Глобальний банк по роботі з інституціональними клієнтами (Global Institutional Bank), управління з обслуговування комерційних операцій (Global transaction Services), Корпоративний та інвестиційний банк (Corporate and Investment Bank), Приватний банкінг (Citi Private Bank) і роздрібний банк (Retail Bank). Сіті Холдинг (Citi Holdings) об'єднає великі бізнес-підрозділи, що надаватимуть брокерські послуги, послуги з управління активами, здійснюватимуть споживче фінансування, іпотечне кредитування тощо. Ці підрозділи мають вагомий позиції на ринку, але не є пріоритетними для стратегії розвитку Сітігруп. За слова-

ми головного виконавчого директора конгломерату Вікрама Пандіта, “подібна структура підкреслює значення нашого ключового бізнесу, а також відображає швидкі та значні зміни, які відбуваються на фондових ринках, в операційних моделях та потребах наших клієнтів” [2]. За оцінкою рейтингу Глобал (Global) 500 [3], ця компанія залишається однією з найбільших у світі, хоча й дещо втрачає свої позиції (див. графік 1).

ФІНАНСОВІ КОНГЛОМЕРАТИ ВИХОДЯТЬ НА РИНОК УКРАЇНИ

Особливого значення функціонування потужних фінансових конгломератів набуває в контексті їх активного виходу на фінансовий ринок України до початку світової кризи. Причому таке входження відбулося не лише в найрозвинутіший банківський сегмент фінансового сектору, а й у небанківську сферу — особливо в страхову. Слід зазначити, що на вітчизняний ринок прийшли не лише світові фінансові лідери, а й потужні регіональні фінансові конгломерати, насамперед із країн Європейського Союзу.

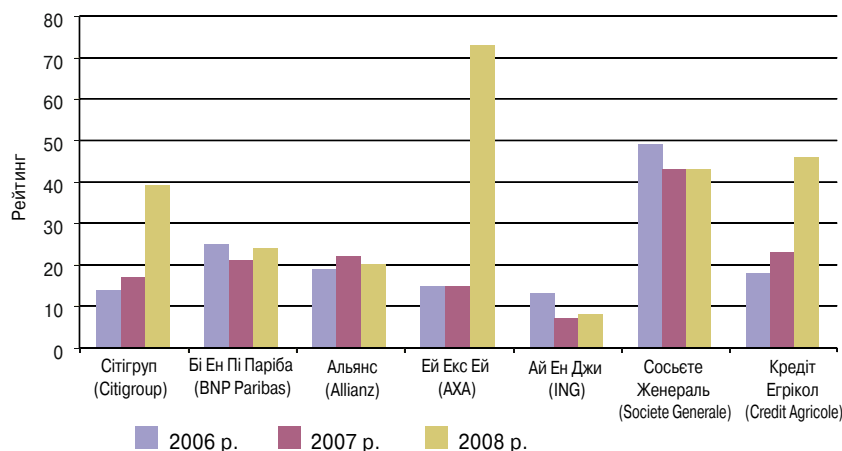
Позиції найпотужніших фінансових конгломератів, що входять до списку Глобал 500 і присутні на фінансовому ринку України, відображено на графіку 1. Якщо ж розглянути зміну позицій у рейтингу, то з'ясується, що частина конгломератів має досить незначні відхилення (Бі Ен Пі Паріба (BNP Paribas), Альянс (Allianz), Ай Ен Джи (ING), Сосьєте Жєнераль (Societe Generale)), інші ж у 2008 році суттєво знизили свій рейтинг (Сітігруп, Ей Екс Ей (AXA), Кредіт Еґрікол (Credit

Agricole)). Крім того, на графіку 1 не відображено ще один фінансовий конгломерат, що входить до п'ятисот найпотужніших компаній світу, — італійську Інтеза Санпаоло Ес. Пі. Ей. (Intesa Sanpaolo S.P.A.), яка протягом зазначеного періоду суттєво посилила свій рейтинг, піднявшись із 337 позиції у 2006 році до 137 — у 2008-у.

Зазначимо, що в Україні присутні й інші міжнародні корпорації, які мають усі ознаки фінансових конгломератів (по-перше, група компаній, що перебувають у загальній власності, основною цариною діяльності яких є фінансовий сектор; по-друге, у складі конгломерату є щонайменше два таких види фінансових інститутів: банк, страхова, інвестиційна чи лізингова компанія; по-третє, загальний баланс найменшого фінансового сектору групи перевищує 6 млрд. євро), хоча до переліку найбільших світових компаній вони не входять. Однак їх роль у розвитку регіональних фінансових ринків є дуже вагомою. Це РЗБ-УНІКА (RZB-UNIQA, Австрія), СЕБ (SEB, Швеція), Джєнералі (Generali, Італія), Пі Пі Еф (PPF) Петр Кельнер (Petr Kellner, Нідерланди).

Безумовно, на розвиток цих конгломератів у світовому масштабі суттєво вплинула фінансова криза. Та якщо розглянути дані таблиці 1, то стає очевидним, що оцінювати сучасну ситуацію на основі стану сумарних активів та зобов'язань не зовсім доречно, адже різних змін у цих показниках, за деякими винятками, майже не відбулося. І навпаки, компанії Бі Ен Пі Паріба, Інтеза Санпаоло Ес. Пі. Ей. (Intesa Sanpaolo S.P.A.), Кредіт Еґрікол у 2006 — пер-

Графік 1. Позиція в рейтингу Глобал 500 міжнародних фінансових конгломератів, присутніх на фінансовому ринку України

Таблиця 1. Основні показники діяльності міжнародних фінансових конгломератів, присутніх на фінансовому ринку України

Фінансовий конгломерат	Країна	Сегменти фінансового ринку України	Активи, млрд. євро			Сукупні зобов'язання, млрд. євро			Чистий прибуток, млрд. євро			Рентабельність акціонерного капіталу, %		
			2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.*	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.*	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.*
Стітгруп (Citigroup)**	США	Банківський	1 290	1 498	1 394	1 325	1 208	1 420	1 293	1 216	14.7	2.5	-19.9	3.1
Бі Ен Пі Паріба (BNP Paribas)	Франція	Банківський, страховий, інвестиційний	1 440	1 694	2 075	2 289	1 390	1 641	2 022	2 224	7.3	7.8	3	3.2
Альянс (Allianz)	Німеччина	Страховий	1 110	1 061	956	556	1 060	1 013	922	521	7	8	-2.4	1.9
Ей Ай Джи (AIG)**	США	Страховий	671	726	619	595	601	661	581	553	9.6	4.2	-7.1	1.3
Ей Екс Ай (AXA)	Бельгія	Страховий	728	723	674	675	680	377	636	636	5.1	5.7	0.9	1.3
Ай Ен Джи (ING)	Нідерланди	Банківський, страховий	1 126	1 312	1 332	1 188	1 189	1 273	1 303	1 156	7.7	9.2	-0.2	0.07
Сосьєте Жєнераль (Societe Generale)	Франція	Банківський	957	1 072	1 130	1 059	928	1 044	1 094	1 021	5.2	1	2	0.4
Кредіт Егірокл (Credito Agricole)	Франція	Банківський	1 260	1 414	1 653	1 605	1 226	1 373	1 611	1 562	4.9	4	1	0.4
Інтенза Санпаоло (Intesa Sanpaolo S.p.A.)	Італія	Банківський	292	573	636	638	274	521	587	588	2.6	7.2	2.5	0.5
РЗБ-УНІКА (RZB-UNIOA)	Австрія	Банківський, страховий, інвестиційний	116	137	157	немає даних	109	129	149	немає даних	1.2	0.8	0.048	немає даних
СЕБ (SEB)***	Швеція	Банківський, страховий, інвестиційний	174	258	226	232	168	250	218	222	1.1	1.5	0.9	-0.02
Дженералі (Generali)	Італія	Страховий	378	383	384	398	359	365	368	382	2.9	3.4	2.0	1.3
Петр Келнер (Petr Kellner)	Нідерланди	Банківський, страховий, інвестиційний	немає даних	немає даних	10.7	10.1	немає даних	немає даних	6.4	7.0	немає даних	немає даних	2.7	0.1
											18.8	17.8		-0.2
											15.3	18.4		8.0
											немає даних	немає даних		3.6

Таблицю складено автором.

* Дані за станом на 30.06.2009 р.

** Показники діяльності перераховано щодо курсу долара США в аналізованому періоді.

*** Показники діяльності перераховано щодо курсу шведської крони в аналізованому періоді.

Таблиця 2. Основні показники діяльності вітчизняних банків, що контролюються фінансовими конгломератами (за даними НБУ)

Банк	Власник (фінансовий конгломерат)	Країна походження власника	Частка власника у статутному капіталі	Активи, млн. грн.			Чистий прибуток (збиток), млн. грн.			Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %		
				01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.01. 2009 р.	01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.01. 2009 р.	01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.01. 2009 р.
Райффайзен банк "Аваль"	РЗБ-УНІКА (RZB-UNIOA)	Австрія	95.93	27 773	44 458	65 361	338	587	527	10.5	11.3	7.09
Укрсиббанк	Бі Ен Пі Паріба (BNP Paribas S.A.)	Франція	81.42	22 370	37 664	55 697	69	200	428	3.4	6.6	8.78
Інг Банк Україна	Ай Ен Джи (ING)	Нідерланди	100	3 471	5 511	9 506	85	104	227	17.0	17.3	27.36
Правекс банк	Інтенза Санпаоло (Intesa Sanpaolo S.p.A.)	Італія	100	3 583	6 075	7 268	83	24	0.4	-193	3.3	0.03
Каліон Банк Україна	Кредіт Егірокл (Credito Agricole)	Франція	100	2 098	3 041	5 250	52	96	271	193	27.6	43.38
Стітбанк Україна	Стітгруп (Citigroup)	США	100	2 658	3 612	5 090	60	115	394	246	23.4	46.36
Індустріально-експортний банк	Кредіт Егірокл (Credito Agricole)	Франція	99.99	2 723	3 003	4 510	-54	14	2	0.2	-29.6	0.60
СЕБ банк	СЕБ (SEB)	Швеція	99.79	822	1 380	2 496	3611	5	4	3	3.9	1.8
Профінбанк	Сосьєте Жєнераль (Societe Generale)	Франція	94.79	218	164	247	148	0.4	1	0.4	7.2	0.6
Хоум кредит банк	ПФФ Груп Петр Келнер (PPF Group) (Petr Kellner)	Нідерланди	100		1 427	1 773	1 531	3	4	2	0.9	1.17
Приватінвест	ПФФ Груп Петр Келнер (PPF Group) (Petr Kellner)	Нідерланди	99.84	293	70	90	76	1	0.3	1	2.2	0.6
												1.94
												2.25

шому півріччі 2009 року мали змогу нарощувати свої активи. Стосовно ж фінансових результатів діяльності, то саме в них з усією очевидністю проявляється вплив кризи на діяльність інтегрованих посередників. Якщо зіставити показники рентабельності акціонерного капіталу, виявиться, що порівняно з докризовим 2006 роком у 2008-у вона різко знизилася в усіх перелічених нами фінансових конгломератів, а компанії Сітігруп, Альянс, Ей Ай Джи (AIG), Ай Ен Джи закінчили 2008 рік зі значними збитками. Результати ж першого півріччя 2009 р. свідчать про дієвість застосованих заходів щодо виведення фінансових конгломератів із кризового стану, зокрема, збиткові в 2008 році уже мають прибуток від своєї діяльності.

У той же час компанія Ес І Бі (SEB), яка за підсумками 2008 року мала один із кращих результатів рентабельності акціонерного капіталу – 12%, у першому півріччі 2009 року зазнала збитків у розмірі 20 млн. євро, а показник рентабельності ППФ Груп (PPF Group), який у 2008 році сягнув 73.4%, у першому півріччі 2009-го впав до 3.6%. Цей парадокс пояснюють так: “Чистий прибуток [ППФ Груп – І.Ш.] у 2008 р. становив 2 732 млн. євро, що було зумовлено разовою угодою із Джeneralі Груп. У результаті цієї угоди засновано страхову компанію Джeneralі ППФ Холдинг. Відповідно, група PPF перебрала 49% фінансового результату холдингу” [4].

Слід зазначити, що конгломерати, незважаючи на складну фінансову ситуацію, продовжують активно працювати та освоювати нові інвестиційні проекти. Так, ППФ Груп у 2009 році придбала контрольний пакет акцій провідної роздрібної російської компанії на ринку електроніки та побутової техніки “Ельдорадо”, заснувала компанії І Пі Холдинг (EP Holding) і Пі Пі Еф І Сі Ем Холдинг (PPF ECM Holding), які інвестують в енергетичний і промисловий сектори та у сферу нерухомості [4].

Звичайно, ситуація в материнських компаніях може безпосередньо впливати на становище підконтрольних їм установ. У зв'язку з цим побутувала думка, що фінансові конгломерати, які ввійшли на ринок України до розгортання світової кризи, з погіршенням економічного становища нашої країни вилучать свій капітал. Проте аналіз діяльності вітчизняних

банківських установ, підконтрольних фінансовим конгломератам, доводить протилежне.

Зауважимо, що фінансові конгломерати контролюють банківські установи з різним розміром активів – від потужних Райффайзен банку “Аваль” і Укрсиббанку до середніх і малих банків (див. таблицю 2). З точки зору їх власників – фінансових конгломератів, обсяги діяльності цих установ є незначними: сума активів найбільшого вітчизняного банку, що перебуває під їх контролем, не сягає й 1% від загального розміру активів фінансового конгломерату. Що вже казати про решту банків!

Фактично всі з цих банків знаходяться під цілковитим контролем своїх власників, частка котрих у їхньому статутному капіталі становить іноді близько 100%. Так, власник Укрсиббанку фінансовий конгломерат Бі Ен Пі Паріба Ес. Ей. (BNP Paribas S.A.), збільшив свою частку в статутному капіталі українського дочірнього банку з 51% до 81.4%. З'ясувати ж, скільки реально банків входить до складу фінансових конгломератів, важко, оскільки відстежити їх структуру – справа досить проблематична. Причиною тому – складна структура взаємозв'язків, а крім того, групи нерідко навмисно приховують інформацію від регуляторних органів, дбаючи лише про свої комерційні інтереси.

Тим банкам, які контролюються потужними фінансовими посередниками, належить понад 16% активів банківської системи України. Серед них – два найбільших вітчизняних банки – Райффайзен банк “Аваль” та Укрсиббанк, які контролюють відповідно близько 7% та 6% активів банківської системи країни. Примітно, що ці банки, за даними НБУ, на 01. 07. 2009 р. мали значні збитки –

1085 і 831 млн. грн. Ці показники є важливими з точки зору результативності роботи вітчизняної банківської системи в цілому, але практично не впливають на загальну результативність діяльності їх материнської компанії.

Вплив кризових фінансових явищ на діяльність міжнародних фінансових конгломератів на вітчизняному фінансовому ринку, зокрема в його банківському секторі, стане очевидним, коли будуть підбиті підсумки 2009 року – і не лише щодо підконтрольних банків та інших фінансових установ, а й щодо ситуації, яка складеться у фінансовому конгломераті в цілому.

Світова фінансова криза, безумовно, вплинула на стан фінансових конгломератів. Насамперед це виявилось у погіршенні результатів діяльності та доходів їх власників. Водночас саме криза сприяла суттєвій концентрації уваги на їх ролі як у глобальному фінансовому середовищі, так і на рівні національних фінансових ринків, а, крім того, привернула увагу власників та керівництва конгломератів до проблем управління цими масштабними інтегрованими компаніями.

Література

1. Identification of Financial Conglomerates // http://ec.europa.eu/internal_market/financial-conglomerates/supervision_en.htm#identification. - 24.07.2009.
2. Уважаемые акционеры / Vikram Pandit // http://www.citigroup.com/citi/press/2009/090319a_ru.pdf.
3. Global 500. Our annual ranking of the world's largest corporations // <http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2009/index.html>.
4. Грyнна PPF. Сообщения для печати // <http://www.ppf.cz/ru-html/index.php> - 09.11.2009.

Будинок управління Національного банку України у Вінницькій області.

Дослідження/

Наталія Ткачук

Кандидат економічних наук,
викладач кафедри фінансів
Тернопільського національного
економічного університету

Синергетичний ефект в операціях злиття і поглинання банків: особливості оцінки та визначення

Сучасний етап розвитку світової економіки та економіки України зокрема характеризується потужною концентрацією капіталу шляхом злиття і поглинання кредитних установ, корпорацій, створення стратегічних альянсів. Головна причина утворення інтегрованих корпоративних структур незалежно від галузі та сфери діяльності її суб'єктів полягає у прагненні учасників таких операцій отримати або посилити синергетичний ефект, який впливає на вартість новоутвореної банківської структури.

Досліджуючи особливості методів оцінки синергетичного ефекту в операціях злиття і поглинання банків, автор пропонує оцінювати очікувану величину ефекту синергії при злитті чи поглинанні банків на основі дисконтування грошових потоків, які генеруватимуться новоствореним банком після об'єднання.

Головна причина створення інтегрованих корпоративних структур, незалежно від галузі та сфери діяльності її суб'єктів полягає у прагненні учасників таких операцій отримати або посилити синергетичний ефект, тобто ефект спільних дій: утворена в результаті злиття чи поглинання нова корпоративна структура може мати низку переваг (синергій), виникнення яких стає можливим лише в результаті об'єднання ресурсів і капіталу учасників процесу злиття чи поглинання.

У трактуваннях синергетичної теорії менеджери, скажімо, двох банків можуть бути зацікавлені в об'єднанні, якщо в результаті цього збільшаться доходи їхніх акціонерів. Тобто головним спонукальним мотивом для прийняття рішень з боку банку-покупця є прагнення одержати синергетичні ефекти консолідації. Основні цілі об'єднань банків відповідно до положень синергетичної теорії такі:

- зниження витрат за рахунок економії на масштабах;
- отримання великих кредитів за рахунок комбінування взаємодоповнюючих фінансових ресурсів;
- збільшення прибутку через ди-

версифікацію продуктів та універсализацію банківської діяльності;

- диверсифікація кредитних ризиків;
- підвищення якості й ефективності управління;
- оптимізація організаційної структури і структури менеджменту.

Можливий синергетичний ефект від злиття і поглинання банків необхідно визначити завчасно, щоб не допустити переоцінки позитивного ефекту синергії та передбачити можливість виникнення її негативного впливу. Слід обов'язково врахувати кількісні та якісні наслідки злиття і поглинання, що дасть змогу своєчасно відмовитися від угод, які лише на перший погляд видаються перспективними й ефективними. Актуальність порушених проблем зумовила вибір теми та окреслила основні завдання дослідження. Вони полягають в аналізі наявних в економічній літературі та практиці підходів до оцінювання величини синергетичного ефекту консолідації корпорацій, виокремленні на цій основі найсуттєвіших критеріїв оцінки ефекту синергії для угод поглинання (злиття) банківських уста-

нов і визначення оптимального методу оцінювання ефекту синергії в операціях консолідації банків.

В економічній літературі цю тему вивчали такі відомі західні вчені, як І.Ансофф, П.Гохан, А.Дамодаран, Т.Колер, Т.Коупленд, Дж. Муррін, Г.Хакен та інші. Підходи до оцінювання ефекту синергії в операціях об'єднання компаній стали предметом дослідження російських учених Ю.Ахвачева, А.Грязновой, І.Єгерева, А.Ігнат'євої, П. Ловчиновського, М. Максимцова, М. Федотова та інших.

Цілком зрозуміло, що заздалегідь дуже важко точно передбачити і спрогнозувати, які зміни принесуть злиття чи поглинання, як вони вплинуть на величину власного капіталу новоствореного банку, дохідність його акцій. Американські вчені Т.Колер, Т.Коупленд, і Дж. Муррін з цього приводу зазначають: "Оцінка синергії повинна мати кількісний вираз — як міра впливу на вартість" [1, с. 53]. Основоположник синергетичної теорії німецький учений Г.Хакен зазначає, що "дія синергетичного ефекту спрямована передусім на

якісні зміни всієї системи, зміни умов, структури і механізму взаємодії її елементів; у результаті цих змін збільшуються й кількісні показники функціонування” [2, с. 24].

У процесі консолідації банків у формі злиття чи поглинання синергетичний ефект досягається тоді, коли вартість новоствореного банку перевищує суму вартостей банків — учасників об’єднання. На думку Г.Бенстона, “досягнення кумулятивного позитивного ефекту ($2 + 2 = 5$) стає можливим у разі збільшення частки кредитив у сукупних активах, зниження витрат за рахунок об’єднання інформаційно-технічної бази, систем обліку, скорочення дублюючих банківських підрозділів, комбінування взаємодоповнюючих ресурсів, підвищення продуктивності праці та зміцнення позицій на ринку. Однак не варто забувати, що ускладнення структури нового банку пов’язане зі значними витратами, які можуть призвести й до втрати капіталу, тобто виникнення від’ємної синергії ($2 + 2 = 3$)” [3]. Тому особливо важливим є оцінювання величини синергетичного ефекту від операцій злиття чи поглинання. Об’єктивну оцінку результатів консолідації банків може дати лише процес котирування акцій нового банку на фондовому ринку, в ході якого буде відображено середні очікування дисконтованого потоку доходів від укладення угоди злиття.

ІСНУЮЧІ МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ В ОПЕРАЦІЯХ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ КОРПОРАЦІЙ

Слід зазначити, що за основу стандартних методів оцінки ефекту синергії взято приріст дисконтованих грошових потоків “для акціонерів”. З огляду на це необхідно визначити приріст кожної складової, від якої залежить надходження грошових потоків для акціонерів банку. Так, І.Івашковська пропонує кількісно оцінити ефект синергії на основі такої формули [4]:

$$\Delta V_{synergy} = \sum_{i=1}^n \frac{\Delta FCFE_i}{(1 + r_e)^i},$$

$\Delta FCFE = \Delta S - \Delta C - \Delta T - \Delta NWC - \Delta Capex + \Delta Debt$, де $\Delta FCFE$ (free cash flow to equity) — вільний грошовий потік “для акціонерів”;

ΔS — приріст доходу;

ΔC — економія на витратах;

ΔT — економія на податках;

ΔNWC — економія на інвестиціях

в обіговий капітал;

$\Delta Capex$ — економія на капітало-вкладеннях;

$\Delta Debt$ — зміни чистого боргу (з урахуванням фінансової синергії);

r_e — дохідність акціонерного капіталу.

Заслугує на увагу позиція А.Грязнової та М.Федотової, котрі вважають, що “у процесі оцінки передбачуваного проекту реорганізації необхідно скласти прогноз майбутніх грошових потоків, які передбачається отримати після завершення операції” [5, с. 156]. Тому в розрахунках грошових потоків слід максимально врахувати всі синергетичні ефекти, які й визначатимуть ефективність і доцільність злиття чи поглинання. На думку цих учених, синергія в операціях консолідації може виявлятися у двох напрямках: прямої та непрямої вигоди. При цьому оцінювання ефекту синергії в напрямі прямої вигоди має здійснюватися за такими етапами [5]:

- оцінка ринкової вартості корпорації на основі прогнозованих грошових потоків до об’єднання;

- оцінка ринкової вартості об’єднаної компанії на основі очікуваних грошових потоків після консолідації;

- визначення додаткової вартості об’єднання, яка формується за рахунок усіх форм виявлення синергетичного ефекту і є перевищенням вартості новоствореної корпорації після злиття порівняно із сумарною вартістю корпорацій до злиття (всі розрахунки проводяться на основі моделі дисконтування грошових потоків).

Зі сказаного вище випливає, що критерієм можливості об’єднання економічних суб’єктів є наявність вартісного розриву, який виникає між теперішньою вартістю корпорації та потенційною її вартістю, що буде досяжною за умови зміни ряду обставин у процесі консолідації [5]. Аналогічну позицію займає й Е.Хелферт: “Вартісний розрив — це різниця між поточною дисконтованою вартістю прогнозованих грошових потоків при збереженні наявних умов функціонування та поточною дисконтованою вартістю прогнозованих грошових потоків після об’єднання” [6, с. 119–120].

Оцінка синергетичного ефекту від злиття і поглинання корпорацій у напрямі непрямої вигоди та впливу на прибутковість акціонерного капіталу здійснюється так [5, с. 518]:

- визначення зміни доходу на акцію для акціонерів, які є учасниками

поглинання, згідно з таким співвідношенням: $\frac{MV_{aA} \times N}{MV_{aB}}$,

де MV_{aA} — ринкова вартість акції корпорації А, що ініціює поглинання;

MV_{aB} — ринкова вартість акції корпорації В, що буде поглинута;

N — кількість пропонованих акцій;

- обчислення зміни мультиплікатора P/E (ціна-дохід акції) як індикатора можливих короткострокових перспектив;

- встановлення розмірів учасників злиття, що визначає величину співвідношення P/E .

Професор Кінгстонського університету Р.Метьюз розробив власну модель оцінки величини синергії, за якою вона може виникати за рахунок двох джерел: субадитивності — зниження сукупних витрат учасників злиття на залучення капіталу, дублювання персоналу тощо в результаті об’єднання за умов збереження обсягів пропонованих послуг клієнтам і суперадитивності — збільшення доходів за рахунок посилення маркетингової позиції на ринку й запровадження нових інвестиційних проектів, які здійснити окремо корпорації не могли [4]. Зауважимо, що такий підхід не завжди дає об’єктивні результати, оскільки точність прогнозу залежить від численних припущень.

На думку російського вченого С.Валдайцева, ефект синергії визначається як збільшення вартості майнового комплексу корпорації в результаті консолідації і виявляється в нарощуванні її активів [7]. Західні дослідники Ю.Брігхем та Л.Гапенські, аналізуючи мотиви злиття і поглинання фірм, оцінюють ефективність таких угод на основі зростання капіталізованої вартості об’єднаної корпорації в результаті синергетичних ефектів. При цьому до складу додаткових економічних переваг вони зараховують: операційну економію на масштабах управління, маркетингу; фінансову економію в результаті зменшення трансакційних витрат; збільшення ефективності за умов кращого менеджменту; зростаючу ринкову потужність через послаблення конкуренції; різницю між ринковою та відносною вартістю активів корпорації [6].

Викликає інтерес також позиція І.Єгерєва, який пропонує оцінювати синергетичний ефект від злиття чи поглинання компаній як перевищення капіталізації об’єднаної компанії над сумою капіталізацій окремих компаній до їх злиття. Зокрема,

він зауважує таке: "...Синергія виявляється шляхом порівняння вартостей самостійних бізнес-одиниць з їх вартістю тоді, коли вони функціонували в межах однієї компанії ($1 + 1 < 2$)" [8, с. 130]. Отже, ринкова вартість об'єднаної компанії (V_{1+2}) виявляється більшою, ніж ринкові вартості компаній V_1 та V_2 на певну величину S : $S = V_{1+2} - (V_1 + V_2)$ [8]. Тобто величина S є синергетичним ефектом від злиття та поглинання компаній, але при цьому не вказується, як потрібно визначати капіталізацію компаній до і після операцій консолідації.

Водночас Ю.Ахвачев стверджує, що синергетичний ефект від злиття та поглинання "пов'язаний зі збільшенням сукупної ефективності новоствореної компанії порівняно із сумою ефективності двох окремих компаній", а згодом додає, що "репрезентативним показником таких угод є вартість новоствореної компанії — її збільшення чи зменшення — порівняно із сумою вартості компаній до об'єднання" [9, с. 3]. Варто зауважити, що синергія досягається лише в тому разі, коли зростання вартості новоствореної компанії є достатнім для покриття: по-перше, витрат, пов'язаних з проведенням операції злиття чи поглинання; по-друге, премії до ціни акцій компанії, яка є метою поглинання, що сплачується компанією-покупцем. Ми також цілковито підтримуємо А.Дамодарана, який з цього приводу зазначає: "ефективнішим тестом для синергії є оцінка того, чи поліпшується функціонування компанії після поглинання відносно конкурентів на ринку" [10, с. 932].

У фундаментальній праці П.Гохана "Злиття, поглинання і реструктуризація компаній" такий ефект має назву позитивної чистої вартості поглинання (NAV — net acquisition value) і наводиться формула його обчислення [11, с. 153]:

$$NAV = V_{AB} - [V_A + V_B] - P - E, \quad (1)$$

де V_{AB} — вартість об'єднаних двох компаній A і B ;

V_A — ринкова вартість акцій компанії A ;

V_B — ринкова вартість акцій компанії B ;

P — величина премії, що сплачується за компанію B ;

E — витрати операції об'єднання обох компаній.

Здійснивши нескладні перетворення виразу (1), отримаємо:

$$NAV = [V_{AB} - (V_A + V_B)] - (P + E). \quad (2)$$

У виразі (2) синергетичний ефект

є величиною $[V_{AB} - (V_A + V_B)]$. Цілком очевидно, що цей ефект має бути значно більшим, ніж сума премії та витрат ($P + E$). Зауважимо: якщо значення виразу $[V_{AB} - (V_A + V_B)]$ є меншим, ніж величина ($P + E$), то компанія, яка поглинає, сплачує значно вищу премію, ніж компанія — об'єкт поглинання.

Схоже тлумачення критерію ефективності злиття і поглинання дають дослідники Р.Брейлі й С.Майерс. Вони, власне, використовують показник економічної вигоди, який вимірюється величиною чистої зведеної вартості (NPV), що визначається як різниця між вигодою та витратами, зумовленими операцією злиття чи поглинання [6, с. 118].

Отже, не заперечуючи вагомий внесок зарубіжних вчених у вивчення особливостей оцінки та визначення величини синергетичного ефекту в операціях злиття і поглинання й не відкидаючи всі попередні напрацювання науковців, зазначимо, що, на наш погляд, найбільш адекватну, реальну оцінку величини ефекту синергії може дати метод на основі дисконтування грошових потоків DCF (discounted cash flow). Нагадаємо, що цей метод базується на одному з фундаментальних принципів фінансової теорії: теперішня вартість активів дорівнює скоригованій поточній вартості грошових потоків, які ці активи генеруватимуть упродовж економічного циклу.

ДИСКОНТУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЯК ОСНОВА ОЦІНКИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИНИ СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ В ОПЕРАЦІЯХ ЗЛИТТЯ БАНКІВ

Використання методу дисконтування грошових потоків передбачає розмежування двох завдань з вибором відповідних моделей грошових потоків:

- оцінка ринкової вартості всього бізнесу чи банку загалом (грошовий потік для всього інвестованого капіталу), що ґрунтується на прогнозуванні та дисконтуванні вільного грошового потоку (FCF), який генерується діяльністю банківської установи з певною структурою активів і пасивів;

- оцінка ринкової вартості акціонерного (власного) капіталу банку (грошовий потік для власного капіталу), яка базується на прогнозуванні й дисконтуванні залишкового грошового потоку "для акціонерів", тобто

власного капіталу банку ($FCFE$).

Вільний грошовий потік для банку загалом (FCF) складається з грошових потоків від операційної діяльності та інвестиційної діяльності банку й використовується для оцінки ринкової вартості банківського бізнесу. Хоча, на нашу думку, інвестиційна складова входить до операційної діяльності банку. Варто нагадати, що грошовий потік від операційної діяльності по суті є лише фінансовим результатом і не враховує амортизації основних фондів та нематеріальних активів банку. Ринкова вартість банку загалом за методом дисконтування грошових потоків визначатиметься так [12, с. 83]:

$$MV = \sum_{t=1}^{\infty} \frac{FCF_t}{(1+WACC)^t},$$

де FCF — чистий грошовий потік банку;

$WACC$ — середньозважена вартість капіталу банку.

Як бачимо, при оцінюванні ринкової вартості банку загалом з використанням методу DCF ставка дисконтування (k) фактично дорівнює середньозваженій вартості капіталу банку — $WACC$. Розрахунок $WACC$ здійснюється як середньозважена величина альтернативних вартостей джерел фінансування банку:

$$WACC = \sum_{j=1}^n z_{jt} \times r_{jt},$$

де z_{jt} — частка j -го джерела фінансування банку в сукупних його пасивах у момент часу t ;

r_{jt} — вартість обслуговування j -го джерела фінансування, % річних;

n — кількість джерел фінансування відповідно до структури пасивів банку в період часу t .

Обчислення ринкової вартості власного капіталу банку за методом дисконтування грошових потоків передбачає визначення грошового потоку для власного капіталу з подальшим його дисконтуванням. Як і для сукупного банківського капіталу, в процесі оцінки ринкової вартості власного капіталу методом DCF першочерговим кроком є визначення вільного грошового потоку "для акціонерів" ($FCFE$), який, крім грошових потоків від операційної діяльності та інвестиційної діяльності банку, охоплює також фінансову складову — грошовий потік від фінансової діяльності банку. Визначення вільного грошового потоку $FCFE$ базується на даних звіту про фінансові результати банку за звітний період і реально становить суму дивідендів, яка буде виплачена акціонерам банку. Зокрема, Т.Коупленд і Т.Колер зазначають, що

Таблиця 1. Основні показники діяльності банків – учасників угоди злиття

Показники	Банк А	Банк В
1. Доходи, умовн. од.	20 000	12 000
2. Операційні витрати, умовн. од.	17 000	10 500
3. Операційний прибуток (EBIT), умовн. од.	3 000	1 500
4. Очікуване зростання операційного прибутку (g), %	5.0	7.0
5. Частка прибутку на виплату дивідендів (d), %	40.0	50.0
6. Середньозважена вартість капіталу (WACC), %	10.0	11.0
7. Ставка податку на прибуток (Tax), %	25.0	25.0

вільний грошовий потік для акціонерів охоплює суму таких складових: виплачені дивіденди, потенційні суми дивідендів, кошти від операцій з викупу акцій банком за вирахуванням інвестицій у нововипущені акції, які придбали акціонери [1, с. 502].

Що ж до визначення вартості синергетичного ефекту при злитті банків за методом дисконтування грошових потоків, то це вартість, яка дорівнює сумі майбутніх грошових потоків, дисконтованих за ставкою, яка відповідає ризикам діяльності новоствореного в результаті об'єднання банку.

Отже, враховуючи особливості дисконтування грошових потоків, пропонуємо оцінювати синергетичний ефект в операціях злиття і поглинання банків за такими етапами [13, с. 239]:

1. Незалежна оцінка ринкової вартості кожного банку – учасника угоди консолідації на основі використання методу дисконтування грошових потоків (DCF) та ставки дисконтування, яка є середньозваженою вартістю капіталу банку;

2. Визначення ринкової вартості об'єднаної банківської установи без урахування синергії (додавання ринкових вартостей обох банків до злиття);

3. Оцінка синергетичного ефекту на основі очікуваного зростання об'єднаного банку і його грошових потоків та визначення ринкової вартості цього банку з урахуванням величини синергетичного ефекту;

4. Оцінювання вартості ефекту синергії як різниці між ринковою вартістю об'єднаного банку з урахуванням синергетичного ефекту (пункт 3) і його ринковою вартістю без урахування синергії (пункт 2).

З метою адекватної оцінки впливу злиття чи поглинання на очікувані грошові потоки новоствореної банківської структури необхідно чітко визначити форму виявлення синергії: зниження витрат чи очікуване зростання прибутку в майбутньому; час впливу синергетичного ефекту на грошовий потік об'єднаного банку і час отримання прибутку від ефекту

синергії. Розглянемо на прикладі порядок визначення та оцінки ефекту синергії при злитті двох гіпотетичних банків А і В, вихідні дані для яких наведено у таблиці 1.

Очікуваний грошовий потік банків (FCF) з урахуванням норми оподаткування буде таким:

$$\begin{aligned} FCF_A &= EBIT \times (1 - Tax) = 3000 \times (1 - 0.25) = 2250 \text{ умовн. од.}; \\ FCF_B &= EBIT \times (1 - Tax) = 1500 \times (1 - 0.25) = 1125 \text{ умовн. од.} \end{aligned}$$

Для визначення ринкової вартості однієї акції банку в обігу скористаємося відомою формулою Гордона, яка, власне, є спрощеним поданням вільного грошового потоку “для акціонерів банку” [13]:

$$P_i = \frac{d \times EPS_1}{k_e - g},$$

де EPS_1 – чистий прибуток на одну акцію банку;

d – частка чистого прибутку банку, що використовується на виплату дивідендів;

g – очікувані темпи зростання банківського прибутку.

Отримаємо ринкову вартість банків без урахування синергії:

$$\begin{aligned} MV_A &= \frac{2250 \times 0.4}{0.1 - 0.05} = 18\,000 \text{ умовн. од.}; \\ MV_B &= \frac{1125 \times 0.5}{0.11 - 0.07} = 14\,062.5 \text{ умовн. од.}; \\ MV_{A+B} &= 18\,000 + 14\,062.5 = 32\,062.5 \text{ умовн. од.} \end{aligned}$$

Врахуємо вплив синергії при злитті

банків А та В, яка очікується від зниження операційних витрат новоствореного банку з 86% до 80% від доходу. Для цього проведемо обчислення основних показників для об'єднаного банку до і після злиття (див. таблицю 2). Тоді вартість синергії дорівнюватиме: $MV_S = 64\,000 - 32\,062.5 = 31\,937.5$ умовн. од. Таким чином, зменшення операційних витрат на 1 900 умовн. од. призвело до збільшення ринкової вартості банку на 31 937.5 умовн. од., що і є вартістю синергії.

Врахуємо вплив синергії при злитті банків А та В, яка очікується від зростання операційного прибутку при об'єднанні банків на 7% (див. таблицю 3).

Ринкова вартість новоствореного банку з урахуванням дії синергії від зростання прибутку на 7% становитиме: $MV_S = \frac{6\,400 \times 0.44}{0.104 - 0.08} = 82\,823.5$

умовн. од. Отже, вартість синергії дорівнює: $V_S = 82\,823.5 - 32\,062.5 = 50\,761$ умовн. од. Отримані результати розрахунків підтверджують те, що високоефективними будуть лише ті варіанти злиття чи поглинання банків, які забезпечать приріст ринкової вартості новоствореної банківської установи порівняно із сумою ринкових вартостей окремих банків: $V_{A+B} > V_A + V_B$.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене вище щодо підходів і методів оцінки величини ефекту синергії в операціях консолідації (злиття чи поглинання), зазначимо, що всі вони мають економічне обґрунтування, базуються на дослідженнях великої кількості практичних даних і зумовлені особливостями економічного розвитку країн загалом та економічних суб'єктів зо-

Таблиця 2. Основні показники діяльності новоствореного банку з урахуванням синергії від зниження операційних витрат на 6%

Показники	Без впливу синергії	Із впливом синергії
1. Доходи, умовн. од.	32 000	32 000
2. Операційні витрати, умовн. од.	27 500	25 600
3. Операційний прибуток (EBIT), умовн. од.	4 500	6 400
4. Очікуване зростання операційного прибутку (g)*, %	6.0	6.0
5. Частка прибутку на виплату дивідендів (d)**, %	44.0	44.0
6. Середньозважена вартість капіталу (WACC)***, %	10.4	10.4
7. Ринкова вартість банку (MV)	32 062.5	64 000.0

$$* \text{ Темп зростання операційного прибутку: } \bar{g} = 5\% \times \frac{18\,000}{32\,062.5} + 7\% \times \frac{14\,062.5}{32\,062.5} \approx 6\%;$$

$$** \text{ Частка прибутку на виплату дивідендів: } \bar{d} = 40\% \times \frac{18\,000}{32\,062.5} + 50\% \times \frac{14\,062.5}{32\,062.5} = 44\%;$$

$$*** \text{ Середньозважена вартість капіталу: } WACC = 10\% \times \frac{18\,000}{32\,062.5} + 11\% \times \frac{14\,062.5}{32\,062.5} = 10.4\%.$$

Таблиця 3. Основні показники діяльності новоствореного банку з урахуванням синергії від зростання прибутку на 7%

Показники	Без впливу синергії	Із впливом синергії
1. Доходи, умовн. од.	32 000	32 000
2. Операційні витрати, умовн. од.	27 500	25 600
3. Операційний прибуток (EBIT), умовн. од.	4 500	6 400
4. Очікуване зростання операційного прибутку (g), %	6.0	7.0
5. Частка прибутку на виплату дивідендів (d), %	44.0	44.0
6. Середньозважена вартість капіталу (WACC), %	10.4	10.4
7. Ринкова вартість банку (MV)	32 062.5	82 823.5

крема, а також дією ринкових законів. Проте, на нашу думку, для отримання достовірної оцінки величини синергетичного ефекту в операціях злиття й поглинання компаній, корпорацій чи банківських установ необхідно враховувати значно більше факторів, що відповідно потребує подальших модифікацій та змін в обчисленні ефекту синергії. Водночас треба ретельно аналізувати й адекватно оцінювати конкурентне ринкове середовище, технології здійснення операцій злиття й наслідки дій конкурентів.

Слід враховувати й те, що сама структура і характер операцій злиття й поглинання мають значний вплив на ціну угоди та інші параметри; навіть придбання успішної компанії (банку) не гарантує високого результату, оскільки можливі помилки в прогнозах, у процесі проведення переговорів, а також при визначенні ціни угоди, що може призвести до втрати її ефективності, а при ворожому поглинанні витрати на здійснення операції часто взагалі суттєво перевищують очікувані, прогнозовані доходи, й ефект синергії не проявляється зовсім.

Найбільш адекватну та реальну оцінку величини ефекту синергії може дати метод на основі дисконтування грошових потоків, які генеруватимуться новоствореним банком після об'єднання з урахуванням усіх складових синергетичного ефекту. Використання двох фінансових концепцій: вартості грошей і часу та зв'язку прибутковості з ризиком дасть змогу визначити й оцінити очікувану величину ефекту синергії в майбутньому при злитті чи поглинанні банків на основі дисконтованого грошового потоку, який генеруватиметься об'єднаним банком і його активами після злиття.

Література

1. Коупленд Т., Колер Т., Муррін Дж. *Стоимость компаний: оценка и управление* / Пер. с англ. — М.: Олимп-Бизнес, 2005. — 576 с.
2. Хакен Г. *Тайны природы. Синергетика: учение о взаимодействии*. — М. — Ижевск: Ин-т компьютерн. иссл., 2003. — 350 с.
3. Benston G. J., Hunter W. C., Wall L. D. *Motivation for Bank Mergers and Acquisitions: Enhancing the Deposit*

Insurance Put Option Versus Earnings Diversification // *Journal of Money, Credit and Banking*. — 1995. — № 3. Vol. XXVII. — P. 777–787.

4. Ищенко С. М. *Слияния и поглощения компаний: оценка эффекта синергии: Монография*. — К.: Науковий світ, 2007. — 95 с.

5. *Оценка бизнеса: Учебник* / Под ред. А.Г.Грязновой, М.А.Федотовой. — М.: Финансы и статистика, 2005. — 736 с.

6. Гукова А.В., Аникина И.Д. *Оценка бизнеса для менеджеров: Учебн. пособие* / А.В.Гукова. — М.: Омега-М, 2006. — 176 с.

7. Валдайцев С. В. *Оценка бизнеса: Учебник*. — М.: Велби; Проспект, 2004. — 360 с.

8. Егоров И. А. *Стоимость бизнеса: искусство управления: Учебн. пособие*. — М.: Дело, 2003. — 480 с.

9. Ахвачёв Ю. Б. *Международные слияния и поглощения компаний: новые возможности предприятий России по интеграции в мировое хозяйство*. — М.: Науч. книга, 2005. — 120 с.

10. Дамодаран А. *Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценки любых активов* / Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 1341 с.

11. Гохан П. А. *Слияние, поглощение и реструктуризация компаний*. Пер. с англ. А. Шматова. — 3-е изд. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. — 741 с.

12. Момот Т. *Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології*. — Х: Фактор, 2007. — 224 с.

13. Никонова И. А., Шамгунов Р.Н. *Стратегия и стоимость коммерческого банка* / 2-е изд. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 304 с.

Рецензія/

Сучасний погляд на банківські операції

Крупка М.І., Андрущак Є.М., Пайтра Н.Г. *Банківські операції: Навч. посібник*. — Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. — 2009. — 248 с.

У новому навчальному посібнику за редакцією доктора економічних наук, професора Михайла Крупки «*Банківські операції*» висвітлено роль центрального і комерційних банків в економічній системі держави, досліджено процес формування ресурсної бази у банківській сфері, зокрема власного, залученого та позичкового капіталу. Розкрито сутність кредитних, вексельних, валютних операцій, а також операцій із цінними паперами та з обслуговування платіжного обороту. Запропоновано методи аналізу результатів діяльності банків та оцінки їх фінансового стану. Операційна діяльність – нарізний камінь банківської справи, тож посібник буде корисним для всіх – студентів фінансових спеціальностей, науковців, фахівців-практиків.

Сьогодні банки відіграють особливу роль в економіці країни – від них значною мірою залежить вихід із кризи, в якій опинилися вітчизняна економіка та фінансова

система. Особливого значення набуває підготовка фахівців, спроможних забезпечити поступальний розвиток банківської системи, зробити гроші сильними, а кредити доступними.

Нова реальність, в якій нині функціонують банки, потребує врахування новітніх досягнень теорії і практики банківництва при підготовці фахівців. З огляду на це вихід у світ навчального

посібника “Банківські операції”, підготовленого авторським колективом кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, є вельми своєчасним.

Навчальний посібник містить двадцять розділів. Логічність його структури, послідовність і дохідливість викладу матеріалу поліпшують сприйняття студентами складної фінансово-економічної інформації, дають змогу виробити чітку систему теоретичних знань про широкий спектр традиційних і новітніх банківських операцій.

У першому розділі “Роль банківської системи в ринковій економіці та основи організації банківської діяльності” автори розглядають загальні засади функціонування банківської системи, розкриваючи їх як в економічному контексті (при дослідженні сутності фінансового посередництва, особливостей появи та розвитку банківництва тощо), так і в організаційно-правовому аспекті (аналізуючи організаційні та нормативно-правові засади банківської діяльності).

Другий розділ посібника має назву “Функції центрального банку в економічній системі”. Він допоможе майбутнім банкірам усвідомити, що практична недооцінка регуляторної функції центрального банку, яку на банківському ринку України здійснює НБУ, може призвести до негативних наслідків для економіки країни, і що центральний банк у процесі здійснення нагляду і контролю за комерційними банками має діяти чітко й виважено, щоб запобігати їх банкрутству.

У посібнику розкриваються механізми забезпечення центральним банком монетарної стабільності економічної системи та його функції як учасника економічних процесів у взаємовідносинах з державою, комерційними банками тощо. Автори акцентують увагу на сучасних проблемах і актуальних питаннях діяльності Національного банку України.

У наступних трьох розділах послідовно розкрито процес формування ресурсної бази, наголошується на пріоритетності формування достатнього обсягу власного капіталу банків. Питанням капіталізації українських банків присвячено розділ “Формування власного капіталу банків”, де серед іншого висвітлено причини неякісної структури капіталу вітчизняних банків та варіанти розв’язання проблем капіталізації в банківській системі.

У четвертому розділі — “Залучені

кошти банку” — досліджується ще одна складова ресурсної бази банків — кошти залучені на вклади і депозити від клієнтів. Автори розглядають різноманітні програми залучення коштів, які пропонують сучасні банки клієнтам, особливості банківських депозитних продуктів та висвітлюють процес формування депозитної політики банку. Значну увагу приділено питанням страхування вкладів населення у контексті побудови ефективної системи гарантування вкладів з урахуванням досвіду, набутого вітчизняними та іноземними центральними банками.

У п'ятому розділі — “Позичені кошти як джерело формування банківських пасивів” — ідеться про запозичені на міжбанківському ринку кредитні ресурси та в НБУ пасиви, а також про кошти, залучені банком шляхом емісії цінних паперів власного боргу. Розглянуто також використовувані НБУ механізми рефінансування банків, які, зауважимо, в умовах кризи зазнали істотних змін.

Починаючи від шостого розділу, — “Кредитні операції банків”, — автори логічно переходять від пасивних операцій із формування ресурсів до висвітлення активних операцій, пов'язаних із розміщенням коштів, основними з яких є кредитування та інвестування.

У сьомому розділі посібника “Операції банків з цінними паперами” досліджуються як банківські інвестиції, так і посередницькі та довірчі операції банків із цінними паперами. Автори розглядають різні підходи, які використовують банки при формуванні власного портфеля цінних паперів, виділяють види інвестиційних портфелів відповідно до обраної стратегії інвестування.

Окремий, восьмий розділ, — “Операції банків з векселями” — присвяче-

но питанням використання у банківській практиці такого специфічного виду боргових цінних паперів, як векселі, їх різновиди та механізми здійснення операцій.

У дев'ятому розділі посібника — “Операції з обслуговування платіжного обороту” — автори висвітлюють основні аспекти розрахунково-касового обслуговування, в тому числі з використанням систем дистанційного обслуговування клієнтів, організації міжбанківських розрахунків в Україні, функціонування Системи електронних платежів НБУ.

Десятий розділ — “Валютні операції банків” — присвячено питанням організації діяльності банків на валютному ринку. Цей сегмент фінансового ринку зазнав найбільшого впливу кризи, тому потребує від фахівців глибокого знання особливостей його функціонування, уміння аналізувати й оцінювати ризики, яких зазнають його учасники. У посібнику характеризуються види валютних операцій банків, зокрема операцій із використанням валютних деривативів, що актуально в контексті страхування валютних ризиків із застосуванням інструментів хеджування, а також розглянуто методи регулювання валютної позиції банків, які застосовує НБУ.

В одинадцятому розділі “Перспективні види банківських послуг” йдеться про нові для українського ринку послуги кредитного характеру (лізинг, факторинг, форфейтинг); банківські гарантії та поручительства; операції з пластиковими картками, банківськими металами, а також операції з надання в оренду індивідуальних банківських сейфів тощо.

Зі зростанням частки безготівкових розрахунків усе більшої популярності серед клієнтів і все більшого значення для банків з точки зору дохідності набувають операції з банківськими картками. У посібнику висвітлено еволюцію платіжних карток та історію становлення системи масових електронних платежів в Україні. Розглянуто різновиди банківських карток і моделі їх обслуговування на ринку. Детально висвітлено схему розрахунків за картками, роль кожного з учасників цих розрахунків. Зауважимо, що розширення переліку послуг, пропонованих клієнтам, дає комерційному банку значні конкурентні переваги і відкриває для банківського ринку перспективу якісно нового рівня функціонування.

Завершує викладений матеріал

дванадцятий розділ “Результати комерційної діяльності банків та оцінка їхнього фінансового стану”, в якому висвітлено джерела формування доходів банку, напрями фінансування витрат і процес розподілу його прибутку. Серед основних фінансових параметрів, які характеризують діяльність банку, розглянуто показники рентабельності, платоспроможності і ділової активності. Важливо, що поза увагою авторів не залишилися методика рейтингової оцінки діяльності банків CAMELS,

яку застосовує НБУ при перевірках роботи банків.

Позитивною рисою нового посібника є те, що аналіз ризиків банківської діяльності зроблено не в окремому розділі, а в процесі оцінки різних видів операцій у відповідних розділах посібника. Це дає змогу глибше зрозуміти проблеми управління ризиками банківської діяльності в умовах глобалізації економіки. У посібнику містяться тестові завдання для самоконтролю засвоєння матеріалу, а також словник термінів, широкий перелік

літературних джерел та нормативно-правової бази.

Науково систематизований та доступно викладений матеріал посібника допоможе студентам, науковцям і фахівцям банківської справи поглибити знання та опанувати мистецтво банківництва.

Ольга Вовчак,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України.

Приз переможця конкурсу.

Серед пам'ятних дат, які припадають на рік, що розпочався, — 15-та річниця введення в обіг першої ювілейної монети незалежної України. За півтора десятиліття українські майстри монетної справи заявили про себе світові як справжні професіонали. Підтвердженням цього є постійні пропозиції Монетному двору Національного банку України брати участь у найпрестижніших міжнародних монетних виставках, конкурсах, конвенціях. Чимало українських пам'ятних і ювілейних монет визнано на них переможцями.

2009-й рік ознаменувався ще однією важливою перемогою Монетного двору НБУ — українську пам'ятну монету “Ластівчине гніздо” визнано найкращою за підсумками конкурсу, який відбувся в Італії у рамках XVIII салону нумізматики, медальстики та банкнот “Віченца нумізматична — 2009”.

Нумізматичний конкурс у Віченці — один із найповажніших у світі. Монетні двори із багатовіковою історією вважають за честь брати у ньому участь.

Історія конкурсу бере свій початок із 1948 року, коли в італійському місті Віченца (історична область Венето) було відкрито новий виставковий центр, який отримав назву Ф'єра ді Віченца (Fiera di Vicenza, тобто ярмарок у Віченці). Згодом він перетворився на один із найбільших у Європі постійно діючих виставкових центрів, де щорічно проводяться різноманітні

заходи. Найбільшою популярністю користуються виставки ювелірних виробів, інноваційних технологій і товарів широкого вжитку.

Заступник міністра закордонних справ України Валерій Чалий передає нагороду виконавчому директору з питань готівково-грошового обігу Національного банку України Олегу Даценку (праворуч).

Із 1992 року з ініціативи Філателістично-нумізматичної спілки міста Віченца у рамках ярмарку започатковано щорічну міжнародну виставку “Віченца нумізматична”, на якій демонструються монети, медалі та банкноти.

2004 року конкурс модернізовано. Зокрема запроваджено три перших нагороди (премії) — “Віченца нумізматики”, “Віченца Палладіо” та “Алла кар'єра”. Премія імені Андреа Палладіо присуджується найкращій монеті на архітектурну тематику. Названо премію на честь відомого італійського

зодчого А.Палладіо (1508—1580) — автора наукового трактату “Чотири книги про архітектуру” (перше видання побачило світ 1570 року), який і сьогодні не втратив своєї актуальності. Саме цю премію присуджено золотій пам'ятній монеті України “Ластівчине гніздо” (художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук (аверс), Борис Груденко (реверс); скульптори — Анатолій Дем'яненко, Володимир Агаманчук). Члени журі особливо відзначили ефектне відтворення численних деталей архітектурної споруди на монеті. Другу премію в цій же номінації здобула монета Національного банку Білорусі “Домашнє тепло”.

У номінації “Віченца нумізматики” перемогу здобула ірландська монета “Euro 100 Polar Year Gold Proof Coin”, випущена Центральним банком Ірландії. Друге місце зайняла казахська монета “Чингіз Хан”.

У номінації “Алла кар'єра” перемогу присуджено медальєру П'єро Монассі.

Нагадаємо, що “Ластівчине гніздо” — це вже друга українська монета, яка перемагає в престижному італійському нумізматичному конкурсі. Першою у 2006 році премію “Віченца Палладіо” одержала срібна пам'ятна монета “Свято-Успенська Святогірська лавра”.

Сподіваємося на нові перемоги!

Монети України/

Золота перемога

Українську пам'ятну монету “Ластівчине гніздо” визнано найкращою за підсумками конкурсу, який відбувся в Італії у рамках XVIII салону нумізматики, медальстики та банкнот “Віченца нумізматична — 2009”.

Ексклюзив/

Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року

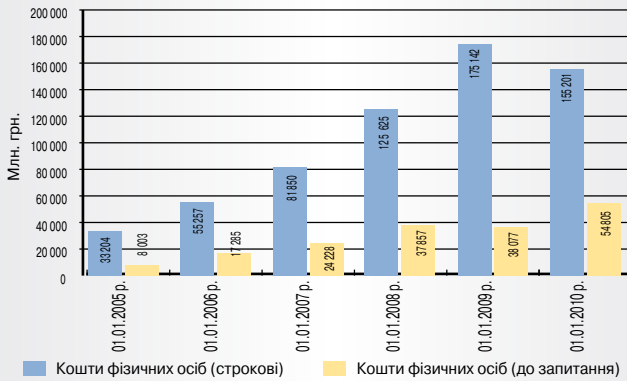
№ п/п	Назва показника	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.01. 2005 р.	01.01. 2006 р.	01.01. 2007 р.	01.01. 2008 р.	01.01. 2009 р.	01.01. 2010 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	189	182	179	181	186	193	198	198	197
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	9	12	8	4	1	6	1	7	6
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	35	24	20	20	20	19	19	13	14
4	Кількість діючих банків	152	157	158	160	165	170	175	184	182
4.1	із них: з іноземним капіталом;	21	20	19	19	23	35	47	53	51
4.1.1	у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	6	7	7	7	9	13	17	17	18
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	12.5	13.7	11.3	9.6	19.5	27.6	35.0	36.7	35.8
Активи, млн. грн.										
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	50 785	67 774	105 539	141 497	223 024	353 086	619 004	973 332	1 001 626
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	599 396	926 086	880 302
2	Високоліквідні активи	7 744	9 043	16 043	23 595	36 482	44 851	63 587	79 702	96 384
3	Кредитний портфель	32 097	46 736	73 442	97 197	156 385	269 688	485 507	792 384	747 348
3.1	У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;	26 564	38 189	57 957	72 875	109 020	167 661	276 184	472 584	474 991
3.2	кредити, надані фізичним особам	1 373	3 255	8 879	14 599	33 156	77 755	153 633	268 857	222 538
4	Довгострокові кредити	5 683	10 690	28 136	45 531	86 227	157 224	291 963	507 715	441 778
4.1	У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	5 125	9 698	23 239	34 693	58 528	90 576	156 355	266 204	244 412
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	1 863	2 113	2 500	3 145	3 379	4 456	6 357	18 015	69 935
6	Вкладення в цінні папери	4 390	4 402	6 534	8 157	14 338	14 466	28 693	40 610	39 335
7	Резерви за активними операціями банків	3 194	3 905	5 355	7 250	9 370	13 289	20 188	48 409	122 433
	Відсоток виконання формування резерву	85.4	93.3	98.2	99.7	100.1	100.1	100.0	100.1	100.05
7.1	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	2 963	3 575	4 631	6 367	8 328	12 246	18 477	44 502	99 238
Пасиви, млн. грн.										
1	Пасиви, всього	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	599 396	926 086	880 302
2	Власний капітал	7 915	9 983	12 882	18 421	25 451	42 566	69 578	119 263	115 175
2.1	У тому числі: сплачений зареєстрований статутний капітал	4 575	6 003	8 116	11 648	16 144	26 266	42 873	82 454	119 189
2.2	частка капіталу в пасивах	16.6	15.6	12.9	13.7	11.9	12.5	11.6	12.9	13.1
3	Зобов'язання банків	39 676	53 913	87 352	115 927	188 427	297 613	529 818	806 823	765 127
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання;	15 653	19 703	27 987	40 128	61 214	76 898	111 995	143 928	115 204
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	4 698	6 161	10 391	15 377	26 807	37 675	54 189	73 352	50 511
3.2	Кошти фізичних осіб;	11 165	19 092	32 113	41 207	72 542	106 078	163 482	213 219	210 006
3.2.1	із них строкові кошти фізичних осіб	8 060	14 128	24 861	33 204	55 257	81 850	125 625	175 142	155 201
Довідково										
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	8 025	10 099	13 274	18 188	26 373	41 148	72 265	123 066	135 802
2	Адекватність регулятивного капіталу (H2)	20.69	18.01	15.11	16.81	14.95	14.19	13.92	14.01	18.08
3	Чиста процентна маржа, %	6.94	6.00	5.78	4.90	4.90	5.30	5.03	5.30	6.21
4	Чистий спред, %	8.45	7.20	6.97	5.72	5.78	5.76	5.31	5.18	5.29

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

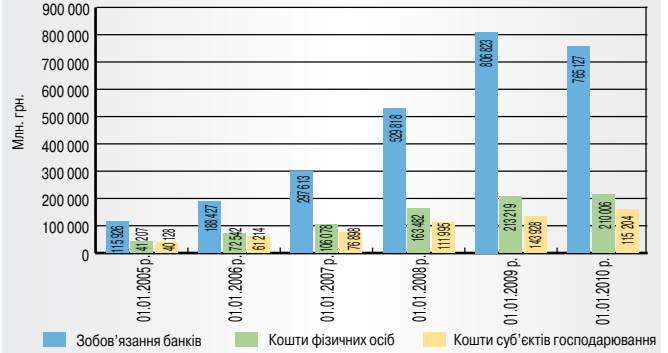
Ексклюзив/

Динаміка фінансового стану банків України на 1 січня 2010 року

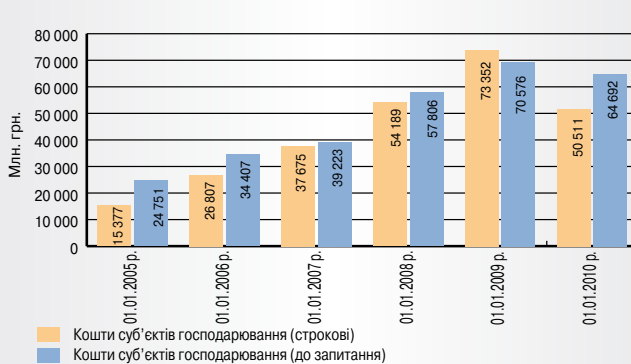
Динаміка коштів фізичних осіб

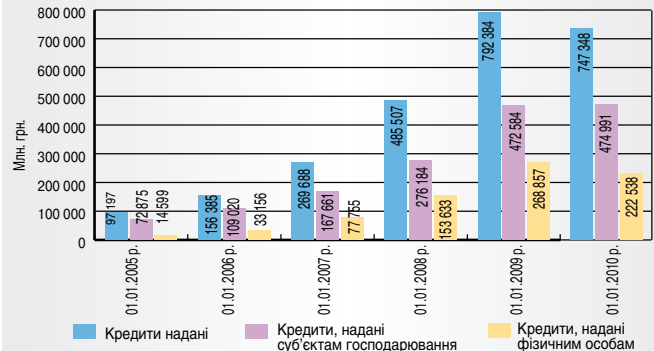
Динаміка зобов'язань банків, коштів суб'єктів господарювання і коштів фізичних осіб

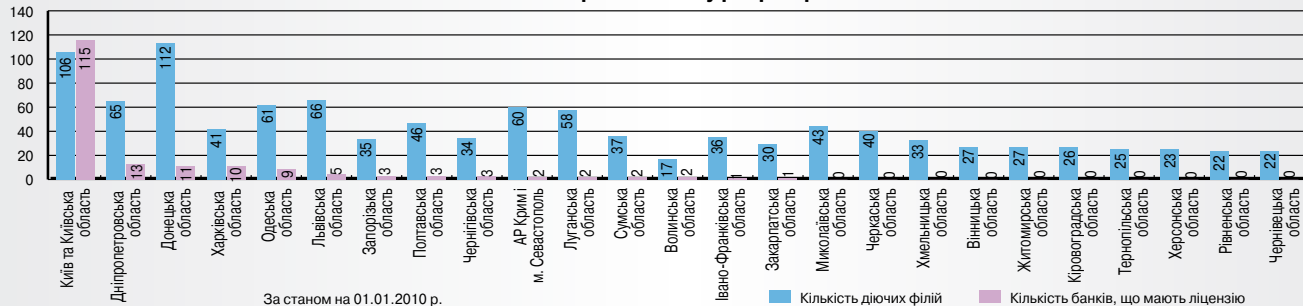
Динаміка коштів суб'єктів господарювання

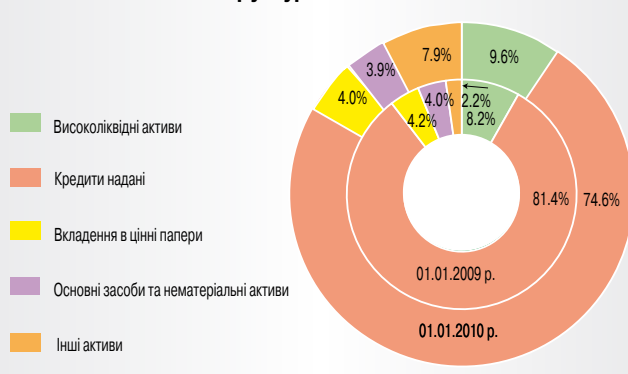
Динаміка наданих банками кредитів, кредитів, наданих суб'єктам господарювання та фізичним особам

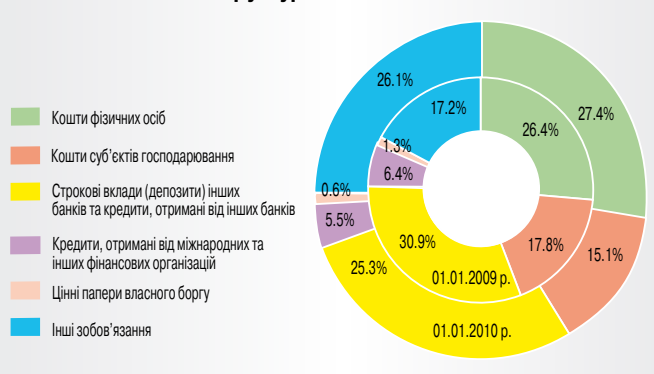
Кількість банків та філій банків у розрізі регіонів

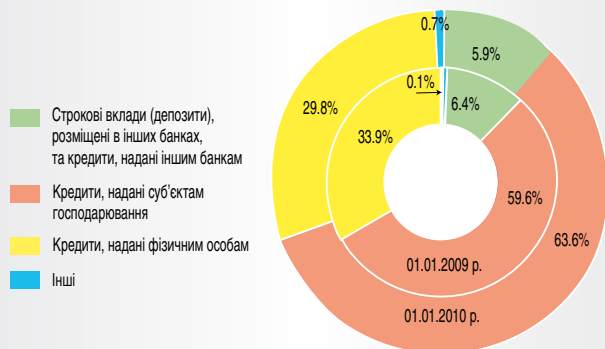
Структура активів

Структура зобов'язань

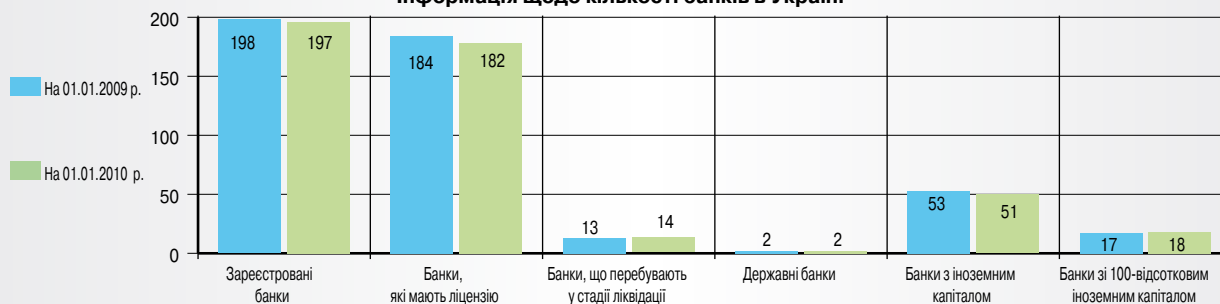
Структура наданих кредитів

Структура власного капіталу

Інформація щодо кількості банків в Україні

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Про введення в обіг пам'ятної монети "Рік Тигра"

Національний банк України, продовжуючи серію "Східний календар", 5 січня 2010 року ввів в обіг пам'ятну монету номіналом 5 гривень "Рік Тигра", присвячену року Тигра, одній із тварин східного календаря, який засновано на дванадцятирічному циклі Юпітера — найбільшої планети Сонячної системи.

Монету виготовлено зі срібла 925 проби. Категорія якості карбування — пруф, маса дорогоцінного металу в чистоті — 15.55 г, діаметр — 33.0 мм, тираж — 20 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі розміщено: вгорі — малий Державний герб України, під яким в оточенні стилізованого рослинного орнаменту напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК / УКРАЇНИ**, а також — номінал: **5 / ГРИВЕНЬ**; унизу — рік карбування монети: **2010**, зазначено метал, його пробу — **Ag 925**, масу дорогоцінного металу в чисто-

ті — **15.55** та розміщено логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі в оточенні стилізованого рослинного орнаменту зображено в лубочному стилі тигра (очі його оздоблені цитринами масою по 0.007 карата). Над цією композицією і під нею розміщено абрисні фігурки всіх 12 символів східного календаря.

Художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук.

Скульптор — Анатолій Дем'яненко.

Пам'ятна монета номіналом 5 гривень "Рік Тигра" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Індекси інфляції/

Індекси споживчих цін та цін виробників

Публікуємо офіційні дані щодо індексів споживчих цін та цін виробників промислової продукції за період із 1991 року.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) – показник, який характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, що купує населення для невиробничого споживання. Відображає зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг у поточному періоді порівняно з базисним. Розрахунок індексу споживчих цін проводиться шляхом об'єднання двох інформаційних потоків: даних про зміни цін, одержаних шляхом щомісячної реєстрації цін і тарифів на споживчому ринку, за встановленим переліком товарів та послуг; даних про структуру фактичних споживчих витрат на

ІНДЕКСИ СПОЖИВЧИХ ЦІН В УКРАЇНІ

Період	Індекси споживчих цін, % до попереднього місяця / % до грудня попереднього року								
	1991 р.	1992 р.	1993 р.	1994 р.	1995 р.	1996 р.	1997 р.	1998 р.	
Січень		385.2 / 385.2	173.2 / 173.2	119.2 / 119.2	121.2 / 121.2	109.4 / 109.4	102.2 / 102.2	101.3 / 101.3	
Лютий		115.3 / 444.1	128.8 / 223.1	112.6 / 134.2	118.1 / 143.0	107.4 / 117.5	101.2 / 103.4	100.2 / 101.5	
Березень		112.1 / 497.9	122.1 / 272.4	105.7 / 141.9	111.4 / 159.5	103.0 / 121.0	100.1 / 103.5	100.2 / 101.7	
Квітень		107.6 / 535.7	123.6 / 336.7	106.0 / 150.4	105.8 / 168.7	102.4 / 123.9	100.8 / 104.4	101.3 / 103.0	
Травень		114.4 / 612.9	127.6 / 429.6	105.2 / 158.2	104.6 / 176.5	100.7 / 124.8	100.8 / 105.2	100.0 / 103.0	
Червень		126.5 / 775.3	171.7 / 737.6	103.9 / 164.4	104.8 / 184.9	100.1 / 124.9	100.1 / 105.3	100.0 / 103.0	
Липень		122.1 / 946.6	137.6 / 1014.9	102.1 / 167.8	105.2 / 194.6	100.1 / 125.0	100.1 / 105.4	99.1 / 102.1	
Серпень	104.0	108.3 / 1025.2	121.7 / 1235.2	102.6 / 172.2	104.6 / 203.5	105.7 / 132.2	100.0 / 105.4	100.2 / 102.3	
Вересень	104.5	110.6 / 1133.8	180.3 / 2227.0	107.3 / 184.8	114.2 / 232.4	102.0 / 134.8	101.2 / 106.7	103.8 / 106.2	
Жовтень	105.9	112.4 / 1274.4	166.1 / 3699.1	122.6 / 226.5	109.1 / 253.5	101.5 / 136.8	100.9 / 107.6	106.2 / 112.8	
Листопад	116.5	122.0 / 1554.8	145.3 / 5374.8	172.3 / 390.3	106.2 / 269.2	101.2 / 138.5	100.9 / 108.6	103.0 / 116.2	
Грудень	124.6	135.1 / 2100.0	190.8 / 10256.0	128.4 / 501.0	104.6 / 281.7	100.9 / 139.7	101.4 / 110.1	103.3 / 120.0	
Грудень до грудня попереднього року	390.0*	2100.0	10256.0	501.0	281.7	139.7	110.1	120.0	
Середньомісячний темп зростання	112.0	128.9	147.1	114.4	109.0	102.8	100.8	101.6	
До попереднього року	–	1627.0	4835.0	991.2	477.0	180.3	115.9	110.6	

* Визначено експертним шляхом.

ІНДЕКСИ ЦІН ВИРОБНИКІВ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Період	Індекси цін виробників промислової продукції, % до попереднього місяця / % до грудня попереднього року								
	1991 р.	1992 р.	1993 р.	1994 р.	1995 р.	1996 р.	1997 р.	1998 р.	
Січень	161.8 / 161.8	852.3 / 852.3	218.2 / 218.2	134.1 / 134.1	129.2 / 129.2	103.4 / 103.4	100.4 / 100.4	100.8 / 100.8	
Лютий	106.3 / 172.0	129.4 / 1102.9	120.8 / 263.6	121.3 / 162.7	111.4 / 143.9	102.9 / 106.4	100.4 / 100.8	100.9 / 101.7	
Березень	104.3 / 179.4	114.9 / 1267.2	111.6 / 294.2	108.3 / 176.2	109.3 / 157.3	102.9 / 109.4	100.6 / 101.4	100.7 / 102.4	
Квітень	107.6 / 193.0	119.3 / 1511.8	118.1 / 347.5	105.4 / 185.7	105.1 / 165.3	101.5 / 111.0	100.9 / 102.3	100.5 / 102.9	
Травень	103.8 / 200.4	108.4 / 1638.8	152.2 / 528.8	102.4 / 190.2	107.1 / 177.1	100.8 / 112.0	100.3 / 102.6	100.0 / 102.9	
Червень	101.8 / 204.0	117.4 / 1923.9	190.1 / 1005.2	103.0 / 195.9	108.6 / 192.3	100.4 / 112.5	100.4 / 103.0	100.2 / 103.1	
Липень	104.5 / 213.1	99.2 / 1908.5	131.0 / 1316.8	104.4 / 204.5	104.3 / 200.6	100.6 / 113.1	100.4 / 103.4	100.6 / 103.7	
Серпень	103.3 / 220.2	109.0 / 2080.3	133.0 / 1751.4	111.9 / 228.8	106.5 / 213.6	100.4 / 113.6	100.0 / 103.4	101.2 / 104.9	
Вересень	103.1 / 227.0	108.6 / 2259.2	176.5 / 3091.2	112.8 / 258.1	109.9 / 234.7	101.0 / 114.7	100.1 / 103.5	109.4 / 114.8	
Жовтень	104.5 / 237.2	125.1 / 2826.3	134.2 / 4148.4	120.4 / 310.7	108.4 / 254.4	100.1 / 114.8	101.1 / 104.6	110.7 / 127.1	
Листопад	109.1 / 258.8	117.8 / 3329.3	133.1 / 5521.5	209.3 / 650.3	104.2 / 265.1	101.2 / 116.2	99.8 / 104.4	103.5 / 131.5	
Грудень	101.6 / 263.4	127.2 / 4228.5	176.9 / 9767.5	134.4 / 874.0	102.6 / 272.1	100.9 / 117.3	100.5 / 105.0	102.9 / 135.3	
Грудень до грудня попереднього року	263.4	4228.5	9767.5	874.0	272.1	117.3	105.0	135.3	
Середньомісячний темп зростання	108.4	136.7	46.5	119.8	108.9	101.3	100.4	102.6	
До попереднього року	–	–	4798.3	1234.5	588.9	152.0	107.7	113.0	

промислової продукції в Україні у 1991–2009 рр.

селення, отриманих за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств.

Індекс цін виробників промислової продукції (ІЦВ) – показник, який характеризує зміни цін у часі у сфері промислового виробництва. Спостереження проводиться за змінами цін на промислову продукцію (без податку на додану вартість та акцизного збору) за вибіркоким колом промислових підприємств. Дані щодо індексів цін виробників промислової продукції у 1991–2001 роках представлено за галузями промисловості відповідно до Загального класифікатора галузей народного господарства, починаючи з січня 2002 року – за Класифікацією видів економічної діяльності, гармонізованою з відповідними міжнародними класифікаціями.

	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
	101.5 / 101.5	104.6 / 104.6	101.5 / 101.5	101.0 / 101.0	101.5 / 101.5	101.4 / 101.4	101.7 / 101.7	101.2 / 101.2	100.5 / 100.5	102.9 / 102.9	102.9 / 102.9
	101.0 / 102.5	103.3 / 108.1	100.6 / 102.1	98.6 / 99.6	101.1 / 102.6	100.4 / 101.8	101.0 / 102.7	101.8 / 103.0	100.6 / 101.1	102.7 / 105.7	101.5 / 104.4
	101.0 / 103.5	102.0 / 110.2	100.6 / 102.7	99.3 / 98.9	101.1 / 103.7	100.4 / 102.2	101.6 / 104.4	99.7 / 102.7	100.2 / 101.3	103.8 / 109.7	101.4 / 105.9
	102.3 / 105.9	101.7 / 112.1	101.5 / 104.3	101.4 / 100.3	100.7 / 104.5	100.7 / 102.9	100.7 / 105.1	99.6 / 102.3	100.0 / 101.3	103.1 / 113.1	100.9 / 106.9
	102.4 / 108.5	102.1 / 114.4	100.4 / 104.7	99.7 / 100.0	100.0 / 104.5	100.7 / 103.6	100.6 / 105.7	100.5 / 102.8	100.6 / 101.9	101.3 / 114.6	100.5 / 107.4
	100.1 / 108.6	103.7 / 118.7	100.6 / 105.3	98.2 / 98.2	100.1 / 104.6	100.7 / 104.4	100.6 / 106.4	100.1 / 102.9	102.2 / 104.2	100.8 / 115.5	101.1 / 108.6
	99.0 / 107.5	99.9 / 118.6	98.3 / 103.5	98.5 / 96.7	99.9 / 104.5	100.0 / 104.4	100.3 / 106.7	100.9 / 103.8	101.4 / 105.6	99.5 / 114.9	99.9 / 108.5
	101.0 / 108.6	100.0 / 118.6	99.8 / 103.3	99.8 / 96.5	98.3 / 102.7	99.9 / 104.3	100.0 / 106.7	100.0 / 103.8	100.6 / 106.2	99.9 / 114.8	99.8 / 108.2
	101.4 / 110.1	102.6 / 121.6	100.4 / 103.7	100.2 / 96.7	100.6 / 103.3	101.3 / 105.6	100.4 / 107.1	102.0 / 105.9	102.2 / 108.6	101.1 / 116.1	100.8 / 109.1
	101.1 / 111.3	101.4 / 123.3	100.2 / 103.9	100.7 / 97.4	101.3 / 104.7	102.2 / 107.9	100.9 / 108.1	102.6 / 108.7	102.9 / 111.7	101.7 / 118.0	100.9 / 110.1
	102.9 / 114.5	100.4 / 123.8	100.5 / 104.5	100.7 / 98.1	101.9 / 106.6	101.6 / 109.7	101.2 / 109.4	101.8 / 110.6	102.2 / 114.2	101.5 / 119.8	101.1 / 111.3
	104.1 / 119.2	101.6 / 125.8	101.6 / 106.1	101.4 / 99.4	101.5 / 108.2	102.4 / 112.3	100.9 / 110.3	100.9 / 111.6	102.1 / 116.6	102.1 / 122.3	100.9 / 112.3
	119.2	125.8	106.1	99.4	108.2	112.3	110.3	111.6	116.6	122.3	112.3
	101.5	101.9	100.5	99.9	100.7	101.0	100.8	100.9	101.3	101.7	101.0
	122.7	128.2	112.0	100.8	105.2	109.0	113.5	109.1	112.8	125.2	115.9

	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
	100.8 / 100.8	103.2 / 103.2	100.8 / 100.8	99.6 / 99.6	100.5 / 100.5	101.6 / 101.6	100.2 / 100.2	101.2 / 101.2	102.3 / 102.3	102.3 / 102.3	100.2 / 100.2
	101.1 / 101.9	101.8 / 105.1	100.6 / 101.4	100.7 / 100.3	100.7 / 101.2	102.9 / 104.5	102.7 / 102.9	100.3 / 101.5	101.1 / 103.4	103.0 / 105.4	101.8 / 102.0
	100.4 / 102.3	102.7 / 107.9	99.5 / 100.9	99.2 / 99.5	102.1 / 103.3	102.2 / 106.8	101.9 / 104.9	100.4 / 101.9	101.6 / 105.1	106.6 / 112.4	101.1 / 103.1
	101.7 / 104.0	102.0 / 110.1	100.2 / 101.1	101.2 / 100.7	100.3 / 103.6	103.3 / 110.3	102.5 / 107.5	101.4 / 103.3	102.1 / 107.3	106.6 / 119.8	100.4 / 103.5
	100.5 / 104.5	100.6 / 110.8	100.0 / 101.1	101.5 / 102.2	100.3 / 103.9	102.1 / 112.6	101.6 / 109.2	101.0 / 104.3	102.3 / 109.8	103.7 / 124.2	99.3 / 102.8
	100.8 / 105.4	100.9 / 111.8	100.2 / 101.3	102.2 / 104.4	100.0 / 103.9	101.5 / 114.3	99.2 / 108.3	100.7 / 105.0	101.1 / 111.0	104.2 / 129.4	101.4 / 104.2
	101.3 / 106.8	101.4 / 113.4	100.1 / 101.4	101.0 / 105.4	101.0 / 104.9	100.1 / 114.4	98.4 / 106.6	101.2 / 106.3	101.7 / 112.9	103.6 / 134.1	100.7 / 104.9
	103.5 / 110.5	100.7 / 114.2	99.9 / 101.3	99.6 / 105.0	101.0 / 105.9	101.6 / 116.2	100.7 / 107.3	102.1 / 108.5	101.4 / 114.5	101.8 / 136.5	101.8 / 106.8
	100.8 / 111.4	101.2 / 115.6	100.1 / 101.4	100.3 / 105.3	100.9 / 106.9	101.9 / 118.4	101.9 / 109.3	101.7 / 110.3	101.1 / 115.8	98.2 / 134.0	103.6 / 110.6
	100.7 / 112.2	101.3 / 117.1	99.3 / 100.7	100.2 / 105.5	100.7 / 107.6	101.6 / 120.3	100.0 / 109.3	102.2 / 112.7	102.2 / 118.3	98.6 / 132.1	101.9 / 112.7
	101.4 / 113.8	101.0 / 118.3	100.7 / 101.4	100.2 / 105.7	101.5 / 109.2	102.2 / 122.9	99.9 / 109.2	100.7 / 113.5	101.0 / 119.5	93.5 / 123.5	100.4 / 113.2
	101.7 / 115.7	102.1 / 120.8	99.5 / 100.9	100.0 / 105.7	101.7 / 111.1	101.0 / 124.1	100.3 / 109.5	100.5 / 114.1	103.2 / 123.3	99.6 / 123.0	101.0 / 114.3
	115.7	120.8	100.9	105.7	111.1	124.1	109.5	114.1	123.3	123.0	114.3
	101.2	101.6	100.1	100.5	100.9	101.8	100.8	101.1	101.8	101.7	101.1
	131.1	120.8	108.7	103.0	107.6	120.5	116.7	109.6	119.5	135.5	106.5

За даними Держкомстату України.
На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками відділу загальноєкономічної статистики департаменту статистики та звітності Національного банку України.

Спеціально для "Вісника НБУ"/

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у грудні 2009 року

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України у грудні 2009 р. (в розрізі інструментів)

Показники	Відсотки	
	2009 р.	У тому числі за грудень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.00	100.00
У тому числі через:		
– кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	19.76	–
– кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	1.93	6.61
– кредити рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	–	–
– операції своп	2.22	–
– операції прямого РЕПО	0.74	1.68
– інші кредити	55.62	70.85
– стабілізаційний кредит	18.69	–
– кредити, надані для фінансування чемпіонату Європи з футболу 2012 року	1.04	20.86

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України у грудні 2009 р.

Показники	Відсотки річні	
	2009 р.	У тому числі за грудень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, всього	16.7	12.7
У тому числі за:		
– кредитами "овернайт", наданими через постійно діючу лінію рефінансування	18.1	–
– кредитами, наданими шляхом проведення тендера	20.6	16.3
– за кредитами рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	–	–
– за операціями своп	23.1	–
– операціями прямого РЕПО (розрахунково)	21.6	16.0
– за іншими кредитами	15.7	12.8
– стабілізаційним кредитом	17.2	–
– кредити, надані для фінансування чемпіонату Європи з футболу 2012 року	11.0	11.0

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у грудні 2009 р. *

Показники	Відсотки річні	
	Грудень 2009 р.	
На міжбанківському ринку:		
за кредитами, наданими іншим банкам	7.0	
за кредитами, отриманими від інших банків	6.9	
за депозитами, розміщеними в інших банках	9.6	
за депозитами, залученими від інших банків	10.5	
На небанківському ринку:		
за кредитами**	19.6	
за депозитами	14.0	

* За щоденною звітністю банків; з урахуванням вартості пролонгованих кредитів (депозитів).

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у грудні 2009 р. *

Агрегати грошової маси	01.08.2009 р.		01.09.2009 р.		01.10.2009 р.		01.11.2009 р.		01.12.2009 р.		01.01.2010 р.	
	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.	%	Млн. грн.
Готівка. Гроші поза банками												
M0, % до початку року	98.1	–3 004.8	96.4	–5 525.8	96.2	–5 855.7	96.1	–5 998.3	95.6	–6 864.7	101.5	2 270.9
M0 + переказані кошти в національній валюті												
M1, % до початку року	100.2	538.0	98.5	–3 398.3	98.4	–3 596.8	96.9	–7 058.8	98.0	–4 466.4	103.8	8 621.2
M1 + переказані кошти в іноземній валюті та інші кошти												
M2, % до початку року	91.6	–43 154.4	91.5	–43 814.1	91.1	–45 555.8	90.9	–46 807.5	91.3	–44 832.3	94.6	–27 755.0
M2 + цінні папери власного боргу банків												
M3, % до початку року	91.5	–43 866.3	91.3	–44 643.2	91.0	–46 257.1	90.8	–47 279.2	91.2	–45 307.8	94.5	–28 428.9

* Інформація щодо темпів зростання грошової маси у січні – червні 2009 року опубліковано в № 8 (2009 р.) на стор. 27.

Примітка. Облікова ставка Національного банку України у грудні 2009 р. не змінювалася і, починаючи з 12.08.2009 р., становить **10.25%**.

Починаючи з 01.02.2009 р. встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів (постанова Правління Національного банку України від 30.01.2009 р. № 33): за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній валюті – 0; за строковими коштами і вкладками (депозитами) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті – 4; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках – 0; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках – 7, за коштами, які залучені банками від банків-нерезидентів та фінансових організацій-нерезидентів – 2.

Починаючи з 10.09.2009 р. встановлено такий порядок формування обов'язкових резервів банками України (постанова Правління Національного банку України від 31.08.2009 р. № 514): на окремому рахунку в Національному банку України № 3203 "Кошти обов'язкових резервів, що перераховані банками" – у розмірі 50% від суми обов'язкових резервів, що сформовані за попередній звітний період резервування; на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України – залишок суми обов'язкових резервів, сформованих згідно з установленими нормативами на відповідний період; обсяг обов'язкових резервів, який має зберігатися щоденно на початок операційного дня на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України, має бути не меншим, ніж 90% від суми обов'язкових резервів, що сформовані за попередній звітний період резервування та зберігаються на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України.

Правлінням НБУ прийнято постанову від 29.09.2009 р. № 567, згідно з якою з 02.10.2009 р. за залишками коштів обов'язкових резервів, що перераховані банками на окремий рахунок у Національному банку України, Національний банк нараховує проценти в розмірі 30% від облікової ставки НБУ за умови дотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів. Банкам дозволено: з 10.10.2009 р. зараховувати для покриття обов'язкових резервів придбані банком цільові облігації внутрішніх державних позик України, випущені з метою залучення коштів для фінансування заходів, пов'язаних із підготовкою і проведенням чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні, у розмірі до 20% від суми обов'язкових резервів, що формуються на кореспондентському рахунку банку в Національному банку України, або враховувати участь банку у фінансуванні заходів, пов'язаних із підготовкою і проведенням чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні, під час надання пропозиції щодо доцільності пролонгації строку дії кредитного договору.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Процентна політика/

Динаміка облікової ставки НБУ в 1992–2009 рр.

Пропонуємо увазі читачів дані щодо облікової ставки НБУ від початку її встановлення Національним банком України. НБУ почав регулярно встановлювати облікову ставку з кінця 1992 року. Починаючи з 1995 року встановлювалася також ломбардна ставка НБУ. Із 07.04.2001 р. по 28.02.2004 р. вона відповідала розміру процентної ставки за кредитами “овернайт” і визначалася та доводилася до суб’єктів банківської системи щоденно. Починаючи з 1 березня 2004 року ломбардна ставка Національним банком України не оголошується. Натомість Національний банк щоденно оголошує ставки за своїми активними і пасивними операціями. Офіційна інформація про них публікується в Інтернеті на веб-сторінці НБУ за адресою: <http://www.bank.gov.ua/>.

Період дії		Відсотки річні
від	до	
1992 р.		30.00
16.11.1992 р.	28.02.1993 р.	80.00
01.03.1993 р.	30.04.1993 р.	100.00
01.05.1993 р.	31.06.1994 р.	240.00
01.07.1994 р.	31.07.1994 р.	190.00
01.08.1994 р.	14.08.1994 р.	175.00
15.08.1994 р.	24.10.1994 р.	140.00
25.10.1994 р.	11.12.1994 р.	300.00
12.12.1994 р.	09.03.1995 р.	252.00
10.03.1995 р.	28.03.1995 р.	204.00
29.03.1995 р.	06.04.1995 р.	170.00
07.04.1995 р.	30.04.1995 р.	150.00
01.05.1995 р.	06.06.1995 р.	96.00
07.06.1995 р.	14.07.1995 р.	75.00
15.07.1995 р.	20.08.1995 р.	60.00
21.08.1995 р.	09.10.1995 р.	70.00
10.10.1995 р.	30.11.1995 р.	95.00
01.12.1995 р.	31.12.1995 р.	110.00
01.01.1996 р.	03.03.1996 р.	105.00
04.03.1996 р.	25.03.1996 р.	98.00
26.03.1996 р.	31.03.1996 р.	90.00
01.04.1996 р.	07.04.1996 р.	85.00
08.04.1996 р.	24.04.1996 р.	75.00
25.04.1996 р.	21.05.1996 р.	70.00
22.05.1996 р.	06.06.1996 р.	63.00
07.06.1996 р.	01.07.1996 р.	50.00
02.07.1996 р.	09.01.1997 р.	40.00
10.01.1997 р.	07.03.1997 р.	35.00
08.03.1997 р.	25.05.1997 р.	25.00
26.05.1997 р.	07.07.1997 р.	21.00
08.07.1997 р.	04.08.1997 р.	18.00
05.08.1997 р.	31.10.1997 р.	16.00
01.11.1997 р.	14.11.1997 р.	17.00
15.11.1997 р.	23.11.1997 р.	25.00
24.11.1997 р.	05.02.1998 р.	35.00
06.02.1998 р.	17.03.1998 р.	44.00
18.03.1998 р.	20.05.1998 р.	41.00
21.05.1998 р.	28.05.1998 р.	45.00
29.05.1998 р.	06.07.1998 р.	51.00
07.07.1998 р.	20.12.1998 р.	82.00
21.12.1998 р.	04.04.1999 р.	60.00
05.04.1999 р.	27.04.1999 р.	57.00
28.04.1999 р.	23.05.1999 р.	50.00
24.05.1999 р.	31.01.2000 р.	45.00
01.02.2000 р.	23.03.2000 р.	35.00
24.03.2000 р.	09.04.2000 р.	32.00
10.04.2000 р.	14.08.2000 р.	29.00
15.08.2000 р.	09.03.2001 р.	27.00
10.03.2001 р.	06.04.2001 р.	25.00
07.04.2001 р.	10.06.2001 р.	21.00
11.06.2001 р.	08.08.2001 р.	19.00
09.08.2001 р.	09.09.2001 р.	17.00
10.09.2001 р.	09.12.2001 р.	15.00
10.12.2001 р.	10.03.2002 р.	12.50
11.03.2002 р.	03.04.2002 р.	11.50
04.04.2002 р.	04.07.2002 р.	10.00
05.07.2002 р.	04.12.2002 р.	8.00
05.12.2002 р.	08.06.2004 р.	7.00
09.06.2004 р.	06.10.2004 р.	7.50
07.10.2004 р.	08.11.2004 р.	8.00
09.11.2004 р.	09.08.2005 р.	9.00
10.08.2005 р.	09.06.2006 р.	9.50
10.06.2006 р.	31.05.2007 р.	8.50
01.06.2007 р.	31.12.2007 р.	8.00
01.01.2008 р.	29.04.2008 р.	10.00
30.04.2008 р.	14.06.2009 р.	12.00
15.06.2009 р.	11.08.2009 р.	11.00
12.08.2009 р.		10.25

На замовлення “Вісника НБУ” матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

У досьє банкіра/

Офіційний курс гривні щодо євро, долара США та російського рубля
у 2009 році, встановлений Національним банком України

ЄВРО

За 100 EUR

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	1085.5460	1009.5470	984.2140	1024.7160	1021.4820	1074.0561	1079.9083	1081.7999	1140.1901	1172.0257	1183.0400	1200.0072
02	1085.5460	986.8320	973.5880	1019.9420	1021.4820	1082.2131	1076.8639	1081.7999	1142.2572	1164.4285	1182.9640	1204.2920
03	1085.5460	982.5200	969.8920	1031.1840	1021.4820	1083.7254	1073.1188	1088.4988	1135.4670	1164.4285	1181.3168	1205.7664
04	1085.5460	989.3730	971.3550	1031.1840	1021.4820	1081.1527	1073.1188	1099.4001	1144.6498	1164.4285	1174.3403	1208.0880
05	1085.5460	986.9860	966.7350	1031.1840	1022.1750	1072.9255	1073.1188	1104.9070	1144.6498	1164.4137	1183.0646	1208.0880
06	1045.8140	987.8330	966.7350	1033.7250	1032.0310	1072.9255	1069.9654	1107.1203	1144.6498	1170.7416	1191.4116	1208.0880
07	1045.8140	987.8330	966.7350	1039.1920	1025.7940	1072.9255	1061.4112	1106.2026	1140.2469	1179.2322	1191.4116	1203.0291
08	1026.5640	987.8330	966.7350	1020.6350	1031.0356	1072.9255	1069.6497	1106.2026	1145.6835	1176.9894	1191.4116	1180.5941
09	1048.5090	985.2920	966.7350	1018.7870	1031.0356	1079.1391	1059.8817	1106.2026	1157.4058	1182.5163	1187.9197	1179.6300
10	1048.5090	1001.6160	974.6660	1022.0210	1031.0356	1062.2939	1066.3738	1106.0346	1161.0339	1182.5163	1197.2666	1179.4463
11	1048.5090	998.4590	984.2910	1022.0210	1031.0356	1073.1622	1066.3738	1094.9742	1162.7855	1182.5163	1195.7834	1176.4115
12	1053.6680	996.2260	984.5220	1022.0210	1030.2211	1063.0828	1066.3738	1094.8051	1162.7855	1181.4750	1201.7270	1176.4115
13	1031.3380	988.1410	984.2140	1022.0210	1047.5021	1063.0828	1059.8678	1096.6730	1162.7855	1182.6765	1193.2079	1176.4115
14	1021.1740	988.1410	984.2140	1022.0210	1038.7810	1063.0828	1065.5099	1107.5646	1167.1406	1190.0416	1193.2079	1178.0218
15	1014.3210	988.1410	984.2140	1022.2520	1033.9753	1065.9005	1067.0096	1107.5646	1164.4286	1190.1824	1193.2079	1168.9185
16	1007.5450	987.3710	993.6850	1014.3210	1033.9753	1054.1789	1075.1457	1107.5646	1169.4937	1186.1472	1188.8453	1159.3830
17	1007.5450	982.9050	1004.2340	1016.0920	1033.9753	1057.2235	1079.6027	1110.2579	1174.2962	1186.1472	1196.1973	1160.4611
18	1007.5450	972.8180	996.5340	1016.0920	1030.3555	1054.4696	1079.6027	1098.3900	1177.9163	1186.1472	1188.5571	1143.1371
19	1021.7900	969.8920	1011.0100	1016.0920	1028.4317	1060.3421	1079.6027	1104.0519	1177.9163	1185.0593	1195.1989	1143.1371
20	1015.0140	978.2850	1052.6670	1016.0920	1037.3433	1060.3421	1078.0964	1107.5098	1177.9163	1188.9646	1187.5537	1143.1371
21	995.6100	978.2850	1052.6670	1005.4660	1042.6441	1060.3421	1089.3350	1122.9751	1177.3558	1194.6858	1187.5537	1142.6589
22	994.0700	978.2850	1052.6670	995.7640	1048.8131	1061.1726	1089.5387	1122.9751	1173.6367	1192.6355	1187.5537	1145.1296
23	999.7680	969.5070	1043.2730	996.9190	1048.8131	1054.6354	1087.4847	1122.9751	1183.4050	1200.7500	1183.7185	1137.8935
24	999.7680	985.4460	1043.9660	1004.8500	1048.8131	1063.8796	1090.3683	1122.9751	1183.6452	1200.7500	1195.9432	1137.5117
25	999.7680	982.7510	1040.0390	1004.8500	1064.1075	1069.5008	1090.3683	1137.8020	1182.4442	1200.7500	1196.0231	1146.9447
26	985.2150	985.2150	1039.0380	1004.8500	1066.9736	1063.4129	1090.3683	1140.6631	1182.4442	1201.2996	1204.3776	1146.9447
27	1000.2300	984.2140	1047.7390	1018.8640	1059.6505	1063.4129	1090.6560	1140.0303	1182.4442	1201.3398	1202.8165	1146.9447
28	1014.3980	984.2140	1047.7390	1010.6250	1059.1172	1063.4129	1097.5001	1139.8705	1174.5976	1191.0504	1202.8165	1146.8727
29	1021.0200	1009.5470	1047.7390	1000.3840	1055.6609	1063.4129	1094.2243	1139.8705	1173.4650	1183.9237	1202.8165	1147.3583
30	1009.5470		1023.7150	1021.4820	1055.6609	1075.5671	1086.0080	1139.8705	1165.3749	1183.0400	1190.5907	1150.0936
31	1009.5470		1015.8610		1055.6609		1081.7999	1147.5400		1183.0400		1144.8893

ДОЛАР США

За 100 USD

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.8500	764.0500	769.8000	798.9000	800.4000	800.0000	798.7800
02	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.0500	763.9500	769.8000	798.0000	800.9000	799.3000	798.9200
03	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.1500	763.8400	769.9100	798.5000	800.9000	799.7000	799.0500
04	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.0000	763.8400	768.6500	798.5000	800.9000	801.1600	799.0000
05	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.2100	763.8400	768.1500	798.5000	801.0000	801.4800	799.0000
06	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.2100	763.7700	768.3000	798.5000	801.0000	801.3800	799.0000
07	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.2100	763.7700	769.8000	799.5000	801.0000	801.3800	798.4000
08	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	771.5600	761.2100	763.0000	769.8000	799.5000	801.0000	801.3800	798.4000
09	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	771.5600	761.1900	762.4500	769.8000	799.7000	801.0000	799.3000	798.4500
10	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	771.5600	761.0100	762.2400	770.3800	799.5000	801.0000	799.0300	798.6500
11	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	771.5600	761.0000	762.2400	771.0000	799.4400	801.0000	799.0000	798.6500
12	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	767.3900	761.0300	762.2400	772.8400	799.4400	801.0000	799.1800	798.6500
13	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	765.5500	761.0300	762.4400	773.9400	799.4400	801.0000	799.6300	798.6500
14	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.5200	761.0300	762.4400	774.9000	799.7400	800.6200	799.6300	798.2800
15	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.3500	761.1400	762.6400	774.9000	799.6900	799.8000	799.6300	798.0600
16	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.3500	761.1400	763.1100	774.9000	800.4200	798.0000	799.6000	797.3200
17	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.3500	761.1400	764.0500	776.7300	800.4200	798.0000	799.3300	797.0200
18	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.2100	761.9000	764.0500	780.5500	800.6500	798.0000	799.0300	797.0000
19	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.1400	761.7400	764.0500	782.9600	800.6500	797.0000	799.0900	797.0000
20	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	762.0800	761.7400	765.1500	784.8000	800.6500	797.0000	799.0000	797.0000
21	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.6100	761.7400	766.2200	788.4400	800.6500	798.0000	799.0000	797.0000
22	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.6100	761.6800	766.0400	788.4400	800.6800	799.3000	799.0000	797.0000
23	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.6100	761.0300	766.3200	788.4400	800.6800	800.5000	799.0000	796.9000

24	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.6100	761.1100	766.3000	788.4400	800.6800	800.5000	799.0000	796.8000
25	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.6000	762.3500	766.3000	794.0000	800.6800	800.5000	799.0000	796.6000
26	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.5800	762.8500	766.3000	796.3300	800.6800	799.8000	798.5000	796.6000
27	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.9000	762.8500	766.6100	798.9000	800.6800	799.8800	798.1000	796.6000
28	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.9000	762.8500	769.1500	798.9000	800.6800	800.7600	798.1000	796.5500
29	770.0000	770.0000	770.0000	770.0000	761.8800	762.8500	769.0100	798.9000	801.0000	800.7600	798.1000	796.5000
30	770.0000		770.0000	770.0000	761.8800	763.0300	770.0000	798.9000	801.0000	800.0000	798.0900	796.8500
31	770.0000		770.0000		761.8800		769.8000	798.9000		800.0000		798.5000

РОСІЙСЬКИЙ РУБЛЬ

За 10 RUR

Число	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
01	2.6208	2.2200	2.1555	2.2712	2.3159	2.4588	2.4616	2.4241	2.5091	2.6672	2.7263	2.7479
02	2.6208	2.1742	2.1556	2.2683	2.3159	2.4754	2.4493	2.4241	2.5115	2.6642	2.7516	2.7382
03	2.6208	2.1284	2.1292	2.2806	2.3159	2.4767	2.4541	2.4714	2.4974	2.6642	2.7392	2.7500
04	2.6208	2.1313	2.1268	2.2806	2.3159	2.4940	2.4541	2.4603	2.5135	2.6642	2.7405	2.7323
05	2.6208	2.1381	2.1254	2.2806	2.3352	2.4653	2.4541	2.4740	2.5135	2.6590	2.7416	2.7323
06	2.6198	2.1207	2.1455	2.3047	2.3465	2.4653	2.4442	2.4678	2.5135	2.6630	2.7508	2.7323
07	2.6198	2.1207	2.1455	2.3211	2.3413	2.4653	2.4313	2.4688	2.5296	2.6850	2.7508	2.7344
08	2.6198	2.1207	2.1455	2.3065	2.3529	2.4653	2.4246	2.4688	2.5438	2.6896	2.7508	2.7044
09	2.6198	2.1166	2.1455	2.2796	2.3529	2.4801	2.3990	2.4688	2.5488	2.7025	2.7547	2.6453
10	2.6198	2.1314	2.1546	2.2962	2.3529	2.4342	2.3904	2.4420	2.5670	2.7025	2.7696	2.5967
11	2.6198	2.1431	2.1719	2.2962	2.3529	2.4606	2.3904	2.4360	2.5884	2.7025	2.7802	2.6077
12	2.6198	2.1489	2.1927	2.2962	2.3573	2.4619	2.3904	2.4343	2.5884	2.7053	2.7845	2.6077
13	2.4840	2.2126	2.1816	2.2896	2.3715	2.4619	2.3800	2.3673	2.5884	2.7066	2.7891	2.6077
14	2.4662	2.2126	2.1816	2.2994	2.3841	2.4619	2.3063	2.4106	2.6029	2.7136	2.7891	2.6424
15	2.4397	2.2126	2.1816	2.3062	2.3699	2.4622	2.3461	2.4106	2.5912	2.7144	2.7891	2.6559
16	2.3903	2.2282	2.2106	2.3019	2.3699	2.4431	2.3812	2.4106	2.5829	2.7216	2.7731	2.6517
17	2.3903	2.2139	2.2102	2.3041	2.3699	2.4303	2.4107	2.4485	2.6152	2.7216	2.7880	2.6393
18	2.3903	2.1608	2.2298	2.3041	2.3760	2.4475	2.4107	2.4175	2.6347	2.7216	2.7863	2.6183
19	2.3638	2.1138	2.2371	2.3041	2.3602	2.4493	2.4107	2.4530	2.6347	2.7175	2.7827	2.6183
20	2.3398	2.1335	2.2766	2.3041	2.3852	2.4493	2.4074	2.4587	2.6347	2.7150	2.7795	2.6183
21	2.3043	2.1335	2.2766	2.3007	2.3949	2.4493	2.4423	2.4950	2.6359	2.7337	2.7795	2.5945
22	2.3589	2.1335	2.2766	2.2578	2.4210	2.4449	2.4569	2.4950	2.6363	2.7407	2.7795	2.6086
23	2.3476	2.1344	2.3038	2.2607	2.4210	2.4360	2.4658	2.4950	2.6479	2.7522	2.7690	2.6176
24	2.3476	2.1344	2.3121	2.2791	2.4210	2.4104	2.4659	2.4950	2.6689	2.7522	2.7744	2.6124
25	2.3476	2.1374	2.3142	2.2791	2.4410	2.4484	2.4659	2.4856	2.6629	2.7522	2.7697	2.6616
26	2.3410	2.1542	2.2831	2.2791	2.4526	2.4447	2.4659	2.5245	2.6629	2.7579	2.7734	2.6616
27	2.3403	2.1555	2.3008	2.3041	2.4462	2.4447	2.4620	2.5442	2.6629	2.7639	2.764	2.6616
28	2.3335	2.1555	2.3008	2.3061	2.4432	2.4447	2.5017	2.5249	2.6568	2.7595	2.764	2.7069
29	2.3182	2.2200	2.3008	2.2949	2.4321	2.4447	2.5096	2.5249	2.6524	2.7447	2.764	2.6913
30	2.2200		2.3045	2.3159	2.4321	2.4520	2.4510	2.5249	2.6618	2.7263	2.6765	2.6696
31	2.2200		2.2638		2.4321		2.4241	2.5307		2.7263		2.6402

**Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється
Національним банком України один раз на місяць (за грудень 2009 року)***

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	608.7487	16	434 LYD	100 лівійських динарів	663.6923
2	986 BRL	100 бразильських реалів	456.5210	17	484 MXN	100 мексиканських нових песо	61.6700
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	206.7591	18	496 MNT	10000 монгольських тугриків	55.1167
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	6.7901	19	554 NZD	100 новозеландських доларів	564.6088
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	4.3169	20	586 PKR	100 пакистанських рупій	9.5562
6	981 GEL	100 грузинських ларі	476.5001	21	604 PEN	100 перуанських нових сол	275.4409
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	102.9745	22	642 ROL	100 румунських лейв	278.2534
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	146.4117	23	682 SAR	100 саудівських ріялів	212.8183
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	209.8856	24	760 SYP	100 сирійських фунтів	17.3498
10	356 INR	1000 індійських рупій	171.8355	25	901 TWD	100 нових тайваньських доларів	24.7585
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.8049	26	972 TJS	100 таджицьких сомоні	183.3215
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.6940	27	952 XOF	1000 франків КФА	18.2344
13	417 KGS	100 киргизьких сомів	18.1706	28	152 CLP	1000 чилійських песо	16.1524
14	414 KWD	100 кувейтських динарів	2800.3158	29	191 HRK	100 хорватських кун	162.6934
15	422 LBP	1000 ліванських фунтів	5.3171	30	255	100 доларів США за розр. із Індією	638.4720

* Курс встановлено з 01.12.2009 р.

Підготовлено департаментом валютного регулювання Національного банку України.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ П/П	Код валюти	Назва валюти						
			01.12.2009 р.	02.12.2009 р.	03.12.2009 р.	04.12.2009 р.	05.12.2009 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	729.3990	736.3449	741.4626	742.2512	742.2512	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1316.4469	1323.6160	1333.3700	1328.8104	1328.8104	
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	995.4885	995.5389	995.7009	995.6386	995.6386	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0287	0.0287	0.0287	0.0287	0.0287	
5	208 DKK	100 датських крон	161.2393	161.8194	162.0240	162.3403	162.3403	
6	840 USD	100 доларів США	798.7800	798.9200	799.0500	799.0000	799.0000	
7	233 EEK	100 естонських крон	76.6944	76.9683	77.0625	77.2109	77.2109	
8	352 ISK	100 ісландських крон	4.1380	4.1527	4.1578	4.1658	4.1658	
9	124 CAD	100 канадських доларів	755.5769	764.0962	764.7891	761.0962	761.0962	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	5.3728	5.3734	5.3739	5.3693	5.3693	
11	428 LVL	100 латвійських латів	1693.0124	1700.4970	1703.0600	1706.5800	1706.5800	
12	440 LTL	100 литовських літів	347.5461	348.7871	349.2141	349.8865	349.8865	
13	498 MDL	100 молдовських лейв	71.9239	71.9262	71.9055	71.8738	71.8738	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	140.9700	142.0072	143.1857	143.1554	143.1554	
15	985 PLN	100 польських злотих	289.5700	293.0293	293.4738	294.8210	294.8210	
16	643 RUB	10 російських рублів	2.7479	2.7382	2.7500	2.7323	2.7323	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	577.2318	578.3748	578.8605	579.4743	579.4743	
18	792 TRL	100 турецьких лір	522.1963	531.4147	533.0061	539.0122	539.0122	
19	795 TMM	100 туркменських манатів	280.2737	280.3228	280.3684	280.3509	280.3509	
20	348 HUF	1000 угорських форинтів	43.8151	44.2982	44.5755	44.7606	44.7606	
21	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.5295	0.5296	0.5297	0.5297	0.5297	
22	203 CZK	100 чеських крон	45.9157	46.4082	46.4256	46.8070	46.8070	
23	752 SEK	100 шведських крон	114.7970	115.5917	116.5972	117.1093	117.1093	
24	756 CHF	100 швейцарських франків	796.2359	798.6551	800.0043	800.9600	800.9600	
25	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	117.0008	117.0409	117.0545	117.0356	117.0356	
26	392 JPY	1000 японських єн	92.4718	91.9167	91.6584	90.7177	90.7177	
27	978 EUR	100 євро	1200.0072	1204.2920	1205.7664	1208.0880	1208.0880	
28	960 XDR	100 СПЗ	1286.1808	1287.1772	1288.2002	1287.8393	1287.8393	
			16.12.2009 р.	17.12.2009 р.	18.12.2009 р.	19.12.2009 р.	20.12.2009 р.	21.12.2009 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	722.4470	717.2638	705.8580	705.8580	705.8580	707.2660
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	1293.9543	1304.6952	1284.4959	1284.4959	1284.4959	1288.2287
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	992.9265	992.5529	992.2809	992.2809	992.2809	992.2809
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0280	0.0279	0.0278	0.0278	0.0278	0.0277
5	208 DKK	100 датських крон	155.7975	155.9445	153.6165	153.6165	153.6165	153.5522
6	840 USD	100 доларів США	797.3200	797.0200	797.0000	797.0000	797.0000	797.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	74.0981	74.1670	73.0598	73.0598	73.0598	73.0292
8	352 ISK	100 ісландських крон	3.9979	4.0016	3.9419	3.9419	3.9419	3.9402
9	124 CAD	100 канадських доларів	749.9728	751.9836	742.8274	742.8274	742.8274	747.0800
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	5.3583	5.3563	5.3562	5.3562	5.3562	5.3562
11	428 LVL	100 латвійських латів	1641.4881	1642.5494	1617.3417	1617.3417	1617.3417	1616.6651
12	440 LTL	100 литовських літів	335.7805	336.0928	331.0754	331.0754	331.0754	330.9369
13	498 MDL	100 молдовських лейв	64.8628	64.7557	64.7257	64.7257	64.7257	64.8010
14	578 NOK	100 норвезьких крон	136.8246	138.6536	136.0068	136.0068	136.0068	136.1037
15	985 PLN	100 польських злотих	276.9337	276.6494	271.9942	271.9942	271.9942	272.5158
16	643 RUB	10 російських рублів	2.6517	2.6393	2.6183	2.6183	2.6183	2.5945
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	571.6033	571.0369	567.9902	567.9902	567.9902	568.4305
18	792 TRL	100 турецьких лір	527.1840	528.3228	524.5914	524.5914	524.5914	523.9151
19	795 TMM	100 туркменських манатів	279.7614	279.6561	279.6491	279.6491	279.6491	279.6491
20	348 HUF	1000 угорських форинтів	41.8399	41.8064	41.1097	41.1097	41.1097	41.2438
21	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.5280	0.5278	0.5278	0.5278	0.5278	0.5278
22	203 CZK	100 чеських крон	44.4123	44.0403	43.7900	43.7900	43.7900	43.4719
23	752 SEK	100 шведських крон	110.8026	111.3601	109.5169	109.5169	109.5169	109.2617
24	756 CHF	100 швейцарських франків	766.6356	767.1963	759.4082	759.4082	759.4082	763.9116
25	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	116.7721	116.7278	116.7145	116.7145	116.7145	116.7253
26	392 JPY	1000 японських єн	89.0326	88.8493	88.4302	88.4302	88.4302	88.1137
27	978 EUR	100 євро	1159.3830	1160.4611	1143.1371	1143.1371	1143.1371	1142.6589
28	960 XDR	100 СПЗ	1260.4076	1261.2932	1251.9695	1251.9695	1251.9695	1252.3157

щодо іноземних валют, України щоденно (за грудень 2009 року)

Офіційний курс										
	06.12.2009 р.	07.12.2009 р.	08.12.2009 р.	09.12.2009 р.	10.12.2009 р.	11.12.2009 р.	12.12.2009 р.	13.12.2009 р.	14.12.2009 р.	15.12.2009 р.
	742.2512	739.9158	725.5818	726.0602	727.0659	731.8722	731.8722	731.8722	732.7829	727.3465
	1328.8104	1329.6078	1304.4518	1300.5844	1303.8319	1300.9084	1300.9084	1300.9084	1301.4658	1297.9330
	995.6386	994.7670	994.6431	994.5815	994.8306	994.8306	994.8306	994.8306	994.3697	993.8481
	0.0287	0.0286	0.0284	0.0282	0.0279	0.0280	0.0280	0.0280	0.0281	0.0281
	162.3403	161.6627	158.6479	158.5183	158.4936	158.0837	158.0837	158.0837	158.2937	157.0789
	799.0000	798.4000	798.4000	798.4500	798.6500	798.6500	798.6500	798.6500	798.2800	798.0600
	77.2109	76.8876	75.4537	75.3921	75.3804	75.1864	75.1864	75.1864	75.2893	74.7075
	4.1658	4.1484	4.0710	4.0677	4.0671	4.0566	4.0566	4.0566	4.0621	4.0308
	761.0962	762.4725	753.6990	756.4155	753.9771	760.3487	760.3487	760.3487	760.9468	750.0760
	5.3693	5.3678	5.3605	5.3576	5.3572	5.3572	5.3572	5.3572	5.3479	5.3633
	1706.5800	1700.8753	1668.6842	1666.8504	1666.8263	1663.4777	1663.4777	1663.4777	1666.6975	1654.2860
	349.8865	348.4213	341.9237	341.6445	341.5913	340.7123	340.7123	340.7123	341.1787	338.5422
	71.8738	71.6883	71.4778	70.3765	69.4424	68.8337	68.8337	68.8337	67.4445	65.2714
	143.1554	141.6995	139.4265	138.9189	139.3321	139.4596	139.4596	139.4596	139.5182	138.0313
	294.8210	293.9379	289.3613	287.2243	285.3315	284.1230	284.1230	284.1230	284.1551	281.7825
	2.7323	2.7344	2.7044	2.6453	2.5967	2.6077	2.6077	2.6077	2.6424	2.6559
	579.4743	578.1570	573.4380	573.4711	574.6109	574.6161	574.6161	574.6161	574.7850	573.1959
	539.0122	538.6778	533.4090	530.4092	531.9291	534.2468	534.2468	534.2468	534.0565	530.7717
	280.3509	280.1404	280.1404	280.1579	280.2281	280.2281	280.2281	280.2281	280.0982	280.0211
	44.7606	44.6990	43.6675	43.1435	43.0911	43.2425	43.2425	43.2425	43.1320	42.7893
	0.5297	0.5293	0.5290	0.5290	0.5291	0.5291	0.5291	0.5291	0.5289	0.5285
	46.8070	46.5533	45.9054	45.7984	45.8055	45.7659	45.7659	45.7659	45.7893	45.4231
	117.1093	115.9926	113.1856	112.5161	112.3336	112.7187	112.7187	112.7187	112.7401	112.1534
	800.9600	798.6650	780.6613	780.6433	780.3668	778.4103	778.4103	778.4103	778.8574	772.9920
	117.0356	116.9477	116.9113	116.9467	116.9737	116.9907	116.9907	116.9907	116.9194	116.8767
	90.7177	90.3989	88.6066	90.2272	90.7895	90.4723	90.4723	90.4723	89.8362	90.2291
	1208.0880	1203.0291	1180.5941	1179.6300	1179.4463	1176.4115	1176.4115	1176.4115	1178.0218	1168.9185
	1287.8393	1284.0080	1269.8897	1272.0897	1272.2604	1271.2195	1271.2195	1271.2195	1270.4526	1265.9441
	22.12.2009 р.	23.12.2009 р.	24.12.2009 р.	25.12.2009 р.	26.12.2009 р.	27.12.2009 р.	28.12.2009 р.	29.12.2009 р.	30.12.2009 р.	31.12.2009 р.
	706.3905	699.8545	699.1467	703.9061	703.9061	703.9061	703.8620	707.2853	715.7220	713.9494
	1284.0655	1274.1655	1271.3889	1273.2512	1273.2512	1273.2512	1273.1713	1272.8201	1274.0596	1266.4705
	992.2809	992.0329	991.9084	991.6594	991.6594	991.6594	991.5972	991.6584	992.2177	994.2722
	0.0277	0.0277	0.0277	0.0279	0.0279	0.0279	0.0279	0.0280	0.0280	0.0279
	153.8842	152.9016	152.8236	154.0743	154.0743	154.0743	154.0647	154.1547	154.5513	153.8520
	797.0000	796.9000	796.8000	796.6000	796.6000	796.6000	796.5500	796.5000	796.8500	798.5000
	73.1871	72.7247	72.7002	73.3031	73.3031	73.3031	73.2985	73.3296	73.5044	73.1718
	3.9487	3.9238	3.9225	3.9550	3.9550	3.9550	3.9547	3.9564	3.9658	3.9479
	755.1135	753.1230	759.2015	761.9882	761.9882	761.9882	761.9404	761.4030	766.7802	761.2802
	5.3638	5.3663	5.3685	5.3694	5.3694	5.3694	5.3712	5.3658	5.3714	5.3822
	1619.7024	1607.1942	1606.2012	1618.3783	1618.3783	1618.3783	1618.2767	1619.4188	1621.6774	1614.1115
	331.6525	329.5567	329.4462	332.1781	332.1781	332.1781	332.1573	332.2979	333.0901	331.5829
	64.7462	64.7902	64.7468	64.7305	64.7305	64.7305	64.7265	64.7640	64.7756	64.9155
	137.1084	136.0303	136.1882	137.5811	137.5811	137.5811	137.5724	137.5070	138.0913	137.5738
	273.5291	272.4188	272.6342	276.2191	276.2191	276.2191	276.2018	275.7410	277.3783	277.5556
	2.6086	2.6176	2.6124	2.6616	2.6616	2.6616	2.7069	2.6913	2.6696	2.6402
	568.1615	566.7929	564.7461	567.1486	567.1486	567.1486	567.1130	566.4288	568.0877	568.4654
	523.0813	522.0174	522.1776	526.1938	526.1938	526.1938	526.1608	526.8670	528.5842	527.8420
	279.6491	279.6140	279.5789	279.5088	279.5088	279.5088	279.4912	279.4737	279.5965	280.1754
	41.7124	41.4866	41.5605	42.0234	42.0234	42.0234	42.0208	41.9816	42.1991	42.0760
	0.5275	0.5275	0.5274	0.5273	0.5273	0.5273	0.5272	0.5272	0.5272	0.5283
	43.4403	43.3219	43.0827	43.4054	43.4054	43.4054	43.4027	43.4309	43.5427	43.3670
	110.0716	109.1034	108.8413	109.7103	109.7103	109.7103	109.7034	110.3600	111.0665	111.2050
	766.5883	759.2537	763.6869	770.6926	770.6926	770.6926	770.6442	770.6598	772.8085	769.5183
	116.7249	116.7094	116.6894	116.6661	116.6661	116.6661	116.6588	116.6180	116.6790	116.9914
	88.0192	86.9750	86.8661	87.0678	87.0678	87.0678	87.0624	87.0134	86.8388	86.5047
	1145.1296	1137.8935	1137.5117	1146.9447	1146.9447	1146.9447	1146.8727	1147.3583	1150.0936	1144.8893
	1250.3942	1245.9700	1243.5796	1249.5843	1249.5843	1249.5843	1249.5059	1249.4274	1250.5120	1251.8009

Підготовлено департаментом валютного регулювання Національного банку України.

Спеціально для "Вісника НБУ"/

Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків

*Повний перелік зареєстрованих банків України та основні відомості про них за станом на 1 січня 2010 року. Банки розміщено за регіонами та за номерами реєстрації. Назви банків подано за орфографією їхніх статутів. Символом * позначено банки, які не мають банківської ліцензії та письмового дозволу НБУ на здійснення операцій. Символами ** позначено банки, які перебувають у стадії ліквідації.*

За станом на 1 січня 2010 р.

№ п/п	Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Номер реєстрації	Юридична адреса	Кількість філій
1	2	3	4	5	6	7	8
м. Київ і Київська область							
1	Акціонерно-комерційний банк соціального розвитку "Укрсоцбанк"	БАТ	1 270 000 000	27.09.1991 р.	3	м. Київ, вул. Ковпака, 29	9
2	Відкрите акціонерне товариство "Державний ощадний банк України"	БАТ	13 892 000 000	31.12.1991 р.	4	м. Київ, вул. Госпітальна, 12-г	360
3	Публічне акціонерне товариство "Державний експортно-імпорتنний банк України"	ПАТ	10 003 512 878	23.01.1992 р.	5	м. Київ, вул. Горького, 127	29
4	Акціонерне товариство "Український інноваційний банк"	БАТ	204 423 415	02.10.1991 р.	9	м. Київ, вул. Інститутська, 12-а	22
5	Публічне акціонерне товариство "СЕБ Банк"	ПАТ	365 688 819	02.10.1991 р.	11	м. Київ, вул. Червоноармійська, 10	–
6	Публічне акціонерне товариство "РОДОВІД БАНК"	ПАТ	8 409 297 999,6	07.10.1991 р.	16	м. Київ, вул. Північно-Сирецька, 1-3	1
7	Публічне акціонерне товариство "Легбанк"	ПАТ	56 500 000	08.10.1991 р.	17	м. Київ, вул. Жилианська, 27	–
8	Публічне акціонерне товариство "БРОКБІЗНЕСБАНК"	ПАТ	1 965 600 000	07.10.1991 р.	18	м. Київ, просп. Перемоги, 41	27
9	Відкрите акціонерне товариство "ФІНЕКСБАНК"	БАТ	72 474 000	08.10.1991 р.	19	м. Київ, просп. Повітрофлотський, 54	–
10	Акціонерний комерційний банк "Трансбанк"	БАТ	65 000 000	09.10.1991 р.	22	м. Київ, вул. Фізкультури, 9	4
11	Акціонерне товариство "Градобанк" **	БАТ	96 000 000	09.10.1991 р.	23	м. Київ, вул. Андрі Барбюса, 9-а	7
12	Акціонерний банк "Банк регіонального розвитку"***	БАТ	84 682 763	14.10.1991 р.	29	м. Київ, вул. Дегтярівська, 8-а	1
13	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК КІПРУ"	БАТ	541 000 000	21.10.1991 р.	43	м. Київ, вул. Урицького, 45	4
14	Відкрите акціонерне товариство "Акціонерний банк "Бізнес Стандарт"	БАТ	165 000 000	21.10.1991 р.	45	м. Київ, вул. Куренівська, 15-а	–
15	Публічне акціонерне товариство "Банк "ТАВРИКА"	ПАТ	160 000 000	24.10.1991 р.	53	м. Київ, вул. Дмитрівська, 92-94	–
16	Публічне акціонерне товариство "Банк "Фінанси та Кредит"	ПАТ	2 000 000 000	30.10.1991 р.	63	м. Київ, вул. Артема, 60	16
17	Акціонерний банк "Енергобанк"	БАТ	219 450 840	31.10.1991 р.	68	м. Київ, вул. Лютеранська, 9/9	15
18	Публічне акціонерне товариство "Сведбанк"	ПАТ	2 159 100 258	31.10.1991 р.	69	м. Київ, вул. Комінтерну, 30	–
19	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Експобанк"	ПАТ	200 228 912	26.12.1991 р.	75	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	9
20	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк "Старокиївський банк"	БАТ	30 210 000	31.12.1991 р.	79	м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, 6/8	–
21	Відкрите акціонерне товариство Банк "Олімпійська Україна"	БАТ	56 650 000	09.01.1992 р.	81	м. Київ, вул. Стельмаха, 10-а	–
22	Відкрите акціонерне товариство "ТММ-Банк"	БАТ	66 000 000	20.01.1992 р.	82	м. Київ, вул. Панельна, 5	–
23	Відкрите акціонерне товариство "Український Професійний Банк"	БАТ	380 000 000	30.01.1992 р.	83	м. Київ, вул. Марини Раскової, 15	–
24	Акціонерний комерційний банк "Альянс"	БАТ	44 779 000	10.03.1992 р.	89	м. Київ, просп. Оболонський, 26	–
25	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк "Інтербанк"	БАТ	36 050 000	23.03.1992 р.	93	м. Київ, вул. Корольова, 5-а	–

* Банки, які не мають банківської ліцензії та письмового дозволу НБУ на здійснення операцій.

** Банки, які перебувають у стадії ліквідації.

1	2	3	4	5	6	7	8
26	Публічне акціонерне товариство "Райффайзен Банк Аваль"	ПАТ	2 419 934 908	27.03.1992 р.	94	м. Київ, вул. Лескова, 9	25
27	Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк "Національний стандарт"***	БАТ	82 160 467	16.05.1992 р.	110	м. Київ, вул. Фрунзе, 47	–
28	Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський універсальний банк"***	ТОВ	29 700 000	21.05.1992 р.	114	м. Київ, просп. Павла Тичини, 8	–
29	Відкрите акціонерне товариство Всеукраїнський Акціонерний Банк	БАТ	542 638 218	02.07.1992 р.	120	м. Київ, вул. Зоологічна, 5	–
30	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк"	ПАТ	5 298 714 520	26.08.1992 р.	125	м. Київ, пров. Шевченка, 12	144
31	Відкрите акціонерне товариство ВТБ Банк	БАТ	2 928 784 405	11.11.1992 р.	128	м. Київ, бул. Тараса Шевченка / вул. Пушкінська, 8/26	16
32	Відкрите акціонерне товариство "БТА Банк"	БАТ	1 500 000 000	10.12.1992 р.	133	м. Київ, вул. Щербаківська, 35 (вул. Жилийська, 75)	–
33	Відкрите акціонерне товариство "Банк "Український капітал"	БАТ	60 000 000	25.12.1992 р.	138	м. Київ, просп. Перемоги, 67	–
34	Публічне акціонерне товариство комерційний банк "ПРАВЕКС-БАНК"	ПАТ	1 561 622 589	29.12.1992 р.	139	м. Київ, вул. Кловський Узвіз, 9/2	1
35	Публічне акціонерне товариство "ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК"	ПАТ	550 000 000	10.02.1993 р.	149	м. Київ, вул. Пушкінська, 42/4	8
36	Акціонерний комерційний банк "Європейський"***	БАТ	287 000 000	03.03.1993 р.	152	м. Київ, вул. Почайнинська, 38/44	–
37	Відкрите акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "ГАРАНТ" **	БАТ	41 421 000	24.03.1993 р.	157	м. Київ, Русанівська Набережна, 18	–
38	Публічне акціонерне товариство "АЛЬФА-БАНК"	ПАТ	2 976 565 000	24.03.1993 р.	158	м. Київ, вул. Десятинна, 4/6	–
39	Товариство з обмеженою відповідальністю "Український промисловий банк"	ТОВ	836 250	21.04.1993 р.	164	м. Київ, бул. Лесі Українки, 26	26
40	Відкрите акціонерне товариство Торговельно-фінансовий банк "Контакт"	БАТ	36 225 645	18.05.1993 р.	168	м. Київ, вул. Воздвиженська, 58	–
41	Публічне Акціонерне Товариство "Каліон Банк Україна"	ПАТ	172 928 760	19.05.1993 р.	169	м. Київ, вул. Володимирська, 23-а	–
42	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "КІІВ"	ПАТ	3 567 544 000	19.05.1993 р.	171	м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 16-22	1
43	Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк "Хрещатик"	БАТ	617 760 000	19.05.1993 р.	172	м. Київ, вул. Хрещатик, 8-а	25
44	Публічне акціонерне товариство Акціонерний комерційний банк "Аркада"	ПАТ	200 445 042	23.06.1993 р.	177	м. Київ, вул. Ольгинська, 3	–
45	Публічне акціонерне товариство акціонерний банк "Укргазбанк"	ПАТ	800 000 000	21.07.1993 р.	183	м. Київ, вул. Єрванська, 1	13
46	Акціонерний комерційний банк "Східно-Європейський банк"***	БАТ	60 000 000	27.08.1993 р.	195	м. Київ, бул. Дружби Народів, 17/5	6
47	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ"	ПАТ	41 855 590	21.09.1993 р.	198	м. Київ, бул. І.Лепсе, 4	–
48	Відкрите акціонерне товариство Банк "БІГ Енергія"	БАТ	100 000 000	29.09.1993 р.	199	м. Київ, вул. Комінтерну, 15	7
49	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКООПСІЛКА"	ПАТ	37 626 324	25.10.1993 р.	204	м. Київ, вул. Хрещатик, 7/11	10
50	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк "Надра"	БАТ	390 362 660	26.10.1993 р.	205	м. Київ, вул. Артема, 15	26
51	Публічне акціонерне товариство "Банк "Національні інвестиції"	ПАТ	75 000 000	09.11.1993 р.	210	м. Київ, вул. Володимирська, 54	–
52	Акціонерний банк "Діамант"	БАТ	100 000 000	17.11.1993 р.	212	м. Київ, Конфрактова площа, 10-а	–
53	Відкрите акціонерне товариство "Європейський банк раціонального фінансування"	БАТ	153 000 000	24.11.1993 р.	214	м. Київ, вул. Володимирська / пров. Рильський, 18/2	2
54	Акціонерний комерційний банк "Юнекс"	БАТ	292 000 000	03.12.1993 р.	216	м. Київ, вул. Почайнинська, 38	–
55	Публічне акціонерне товариство "Комерційний Індустріальний Банк"	ПАТ	61 276 684	03.12.1993 р.	219	м. Київ, вул. Воровського, 6	–
56	Акціонерний Банк "Синтез"	БАТ	72 800 000	24.12.1993 р.	221	м. Київ, вул. Івана Кудрі, 5	5
57	Відкрите акціонерне товариство "Аграрний комерційний банк"	БАТ	93 112 000	24.12.1993 р.	222	м. Київ, вул. Димитрова, 9-а	–
58	Публічне акціонерне товариство "Універсал Банк"	ПАТ	1 037 711 970	20.01.1994 р.	226	м. Київ, вул. Автозаводська, 54/19	–
59	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БГ БАНК"	БАТ	265 000 000	26.01.1994 р.	229	м. Київ, вул. Дегтярівська, 48	–
60	Акціонерний комерційний банк "Форум"	БАТ	2 259 580 960	31.01.1994 р.	231	м. Київ, бул. Верховної Ради, 7	28

1	2	3	4	5	6	7	8
61	Відкрите акціонерне товариство "ПІРЕУС БАНК МКБ"	ВАТ	510 000 000	31.01.1994 р.	234	м. Київ, Конtrakтова площа, 4	4
62	Публічне акціонерне товариство "Банк Велес"	ПАТ	58 000 000	18.03.1994 р.	239	м. Київ, вул. Героїв Севастополя 48	–
63	Акціонерний банк "Експрес-Банк"	ВАТ	248 767 757	12.04.1994 р.	243	м. Київ, Повітрофлотський просп., 25	8
64	Акціонерний комерційний банк "ТК КРЕДИТ"	ВАТ	101 828 750	28.04.1994 р.	245	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	–
65	Акціонерний комерційний банк "Інтеграл"	ВАТ	62 700 000	30.09.1994 р.	250	м. Київ, просп. Перемоги, 52/2	1
66	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	ПАТ	58 085 000	31.01.1996 р.	255	м. Київ, вул. Тургенєвська, 52/58	17
67	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк "Укргазпромбанк"	ВАТ	33 200 000	27.03.1996 р.	256	м. Київ, Дніпровська Набережна, 13	–
68	Акціонерний банк "Київська Русь"	ЗАТ	276 080 000	30.05.1996 р.	258	м. Київ, вул. Хорива, 11-а	6
69	Приватне акціонерне товариство "Сведбанк Інвест"***	ПрАТ	381 997 000	07.06.1996 р.	260	м. Київ, вул. Шота Руставелі, 16	–
70	Публічне акціонерне товариство "Банк Петрокоммерц-Україна"	ПАТ	113 040 000	26.09.1996 р.	262	м. Київ, вул. Велика Житомирська, 20	–
71	Публічне акціонерне товариство "Терра Банк"	ПАТ	57 141 000	18.10.1996 р.	263	м. Київ, Кудрявський Узвіз, 2	–
72	Публічне акціонерне товариство "Банк "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	ПАТ	439 692 500	30.12.1996 р.	264	м. Київ, вул. Борисоглібська, 5, літера А	1
73	Відкрите акціонерне товариство "Кредитпромбанк"	ВАТ	1 350 000 000	20.05.1997 р.	266	м. Київ, бул. Дружби Народів, 38	12
74	Публічне Акціонерне товариство "Перший Інвестиційний Банк"	ПАТ	200 000 000	20.06.1997 р.	267	м. Київ, Московський проспект, 6	–
75	Публічне акціонерне товариство "ІНГ Банк Україна"	ПАТ	731 298 045	15.12.1997 р.	271	м. Київ, вул. Спаська, 30-а	–
76	Публічне акціонерне товариство "ОТП Банк"	ПАТ	2 868 190 522	02.03.1998 р.	273	м. Київ, вул. Жиянська, 43	–
77	Публічне акціонерне товариство "Сітібанк"	ПАТ	66 500 000	11.05.1998 р.	274	м. Київ, вул. Димитрова, 16-г	–
78	Публічне акціонерне товариство "ПроКредит Банк"	ПАТ	227 000 196	28.12.2000 р.	276	м. Київ, просп. Перемоги, 107-а	–
79	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДОЧІРНІЙ БАНК СБЕРБАНКУ РОСІЇ"	ПАТ	839 928 500	15.06.2001 р.	277	м. Київ, вул. Володимирська, 46	–
80	Публічне акціонерне товариство "ПРАЙМ-БАНК"	ПАТ	36 600 000	30.07.2001 р.	278	м. Київ, вул. Михайлівська, 6-а (поштова адреса)	–
81	Публічне акціонерне товариство "АРТЕМ-БАНК"	ПАТ	69 000 000	06.08.2002 р.	280	м. Київ, вул. Артема, 103	–
82	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Актив-банк"	ВАТ	312 750 000	06.08.2002 р.	281	м. Київ, вул. Борисоглібська, 3	2
83	Публічне акціонерне товариство "Фортуна-банк"	ПАТ	160 000 000	17.10.2002 р.	282	м. Київ, вул. Боричів Тік, 35-в	2
84	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК РЕНЕСАНС КАПІТАЛ"	ПАТ	201 400 000	29.01.2003 р.	285	м. Київ, вул. Раїси Окіпної, 8-б	–
85	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк "АРМА"	ТОВ	75 000 000	14.10.2003 р.	287	м. Київ, вул. Жиянська, 41-а	2
86	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Даніель"	ВАТ	58 412 006	27.11.2003 р.	289	м. Київ, вул. Сакаганського, 3, літера А	–
87	Публічне акціонерне товариство "Банк Столиця"	ПАТ	125 040 000	10.03.2004 р.	290	м. Київ, вул. Маршала Тимошенка, 29-б	–
88	Публічне акціонерне товариство "Акціонерний комерційний банк "Траст-капітал"	ПАТ	33 250 000	10.03.2004 р.	291	м. Київ, вул. Підвисоцького, 7	–
89	Публічне акціонерне товариство "Український банк реконструкції та розвитку"	ПАТ	72 000 000	19.03.2004 р.	292	м. Київ, вул. Олексія Терьохіна, 4	–
90	Публічне акціонерне товариство "Український будівельно-інвестиційний банк"	ПАТ	70 187 677	20.04.2004 р.	293	м. Київ, бул. Лесі Українки, 30-в	–
91	Комерційний банк "Українська фінансова група" – товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	74 200 000	23.06.2004 р.	294	м. Київ, вул. Фрунзе, 40	–
92	Публічне акціонерне товариство "Банк Камбіо"	ПАТ	60 180 213	30.06.2004 р.	295	м. Київ, вул. Заньковецької / Станіславського, 3/1	4
93	Відкрите акціонерне товариство "Платинум Банк"	ВАТ	380 567 201	13.01.2005 р.	296	м. Київ, вул. Пимоненка, 13, корпус 4	–
94	Публічне акціонерне товариство комерційний банк "ЄВРОБАНК"	ПАТ	26 670 000	18.01.2005 р.	297	м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 35	–
95	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк "ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	ТОВ	1 550 000 000	19.01.2005 р.	298	м. Київ, просп. Героїв Сталінграда, 21/38, літера А	–
96	Публічне акціонерне товариство "Банк інвестицій та заощаджень"	ПАТ	150 000 000	09.08.2005 р.	300	м. Київ, вул. Мельникова, 83-д	–

1	2	3	4	5	6	7	8
97	Відкрите акціонерне товариство "БМ Банк"	ВАТ	340 657 850	08.12.2005 р.	301	м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 37/122	–
98	Публічне акціонерне товариство "Ерсте Банк"	ПАТ	1 360 500 000	25.01.2006 р.	303	м. Київ, вул. Прорізна, 6	–
99	Публічне акціонерне товариство "Дельта Банк"	ПАТ	510 000 000	15.02.2006 р.	304	м. Київ, вул. Щорса, 36-б	–
100	Відкрите акціонерне товариство "Банк Русский Стандарт"	ВАТ	72 000 000	28.02.2006 р.	305	м. Київ, вул. Половецька, 3/42	–
101	Публічне акціонерне товариство "Комерційний Банк "ПАРТНЕР-БАНК"	ПАТ	95 890 000	06.05.2006 р.	306	м. Київ, вул. Солом'янська, 33	–
102	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК БОГУСЛАВ"	ПАТ	170 000 000	04.08.2006 р.	307	м. Київ, вул. Нижньокірівська, 81	–
103	Відкрите акціонерне товариство Комерційний Банк "Іпобанк"	ВАТ	200 000 000	10.08.2006 р.	309	м. Київ, вул. Миколи Василенка, 15	–
104	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК"	ПАТ	505 000 000	28.08.2006 р.	310	м. Київ, вул. Володимирська, 101	–
105	Відкрите акціонерне товариство "ВЕСТ ФАЙНЕНС ЕНД КРЕДИТ БАНК"	ВАТ	72 175 000	04.10.2006 р.	311	м. Київ, вул. Ковпака, 17	–
106	Публічне акціонерне товариство "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГАЗОВИЙ БАНК"	ПАТ	115 000 000	17.10.2006 р.	312	м. Київ, вул. Лук'янівська, 1	–
107	Відкрите акціонерне товариство "ЕРДЕ БАНК"	ВАТ	96 941 110	28.12.2006 р.	313	м. Київ, вул. П.Сагайдачного / Ігорівська, 10/5, літера А	–
108	Відкрите акціонерне товариство "Кредит Оптима Банк"	ВАТ	63 000 000	29.12.2006 р.	314	м. Київ, вул. Дмитрівська, 69	–
109	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Преміум"	ПАТ	70 000 000	24.07.2007 р.	315	м. Київ, вул. Бастіонна, 1/36	–
110	Відкрите акціонерне товариство Банк "ТРАСТ"	ВАТ	69 000 000	22.08.2007 р.	317	м. Київ, вул. С.Струтинського, 8	–
111	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "СОЮЗ"	ПАТ	156 000 000	26.11.2007 р.	318	м. Київ, вул. Суворова, 4	–
112	Відкрите акціонерне товариство АСТРА БАНК	ВАТ	1 050 000 000	28.11.2007 р.	319	м. Київ, просп. Героїв Сталінграда, 16-в	–
113	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний Банк "Глобус"	ВАТ	160 000 000	29.11.2007 р.	320	м. Київ, пров. Куренівський, 19/5	–
114	Відкрите акціонерне товариство "Міжнародний Інвестиційний Банк"	ВАТ	75 750 000	11.03.2008 р.	321	м. Київ, вул. Івана Мазепи, 34	–
115	Публічне акціонерне товариство "Златобанк"	ПАТ	192 500 000	16.05.2008 р.	323	м. Київ, вул. Студентська, 6	–
116	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Акордбанк"	ПАТ	96 400 000	04.06.2008 р.	324	м. Київ, вул. Стеценка, 6	–
117	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК 3/4"	ВАТ	75 000 000	17.07.2008 р.	325	м. Київ, вул. Комінтерну, 13/135	–
118	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний Банк "Стандарт"	ВАТ	85 000 000	31.12.2008 р.	327	м. Київ, вул. Почайнинська, 45	–
119	Публічне акціонерне товариство "Діапазон-Максимум Банк"	ПАТ	100 000 000	17.02.2009 р.	328	м. Київ, просп. Гагаріна Юрія, 17-в	–
120	Публічне акціонерне товариство "АВАНТ-БАНК"	ПАТ	80 000 000	03.03.2009 р.	329	м. Київ, вул. Івана Клименка, 23	–
121	Публічне акціонерне товариство "ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ"	ПАТ	110 000 000	24.04.2009 р.	330	м. Київ, вул. Чорновола В'ячеслава, 25	–
122	Публічне акціонерне товариство "АПЕКС-БАНК"	ПАТ	120 000 000	08.05.2009 р.	331	м. Київ, вул. Печерська, 2/16	–
123	Відкрите акціонерне товариство "Дойче Банк ДБУ"	ВАТ	228 666 102	19.06.2009 р.	332	м. Київ, вул. Івана Мазепи, 40	–
Вінницька область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Волинська область							
124(1)	Публічне акціонерне товариство "Західкомбанк"	ПАТ	935 970 000	11.03.1993 р.	153	м. Луцьк, просп. Перемоги, 15	12
125(2)	Відкрите акціонерне товариство УніКредит Банк	ВАТ	653 507 670	28.02.1997 р.	265	м. Луцьк, вул. Данила Галицького, 14	1
Дніпропетровська область							
126(1)	Товариство з обмеженою відповідальністю "Діалогбанк"	ТОВ	62 450 000	04.01.1992 р.	80	м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 26, позиція 5	–
127(2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"	ПАТ	7 810 865 848	19.03.1992 р.	92	м. Дніпропетровськ, Набережна Перемоги, 50	36
128(3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "НОВИЙ"	ПАТ	55 000 000	06.04.1992 р.	101	м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 93	1
129(4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦЕНТ-БАНК"	ПАТ	125 560 000	30.10.1992 р.	127	м. Дніпропетровськ, вул. Батумська, 11	–

1	2	3	4	5	6	7	8
130(5)	Відкрите акціонерне товариство "Комерційний банк "Причорномор'я"***	БАТ	85 000 000	21.04.1993 р.	163	м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 33	3
131(6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	ПАТ	315 000 000	07.07.1993 р.	180	м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 17	2
132(7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "РАДАБАНК"	ПАТ	80 000 000	03.12.1993 р.	220	м. Дніпропетровськ, просп. Кірова, 46	–
133(8)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Земельний Капітал"	ПАТ	38 220 500	31.01.1994 р.	236	м. Дніпропетровськ, просп. Пушкіна, 15	–
134(9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	ПАТ	197 526 310	23.06.1994 р.	248	м. Дніпропетровськ, вул. Сімферопольська, 11, приміщення 25	2
135(10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КЛАСИКБАНК"	ПАТ	220 000 000	06.10.1995 р.	254	м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 39-а	–
136(11)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ХОУМ КРЕДИТ БАНК"	БАТ	307 350 000	17.10.2002 р.	283	м. Дніпропетровськ, вул. Курсантська, 24	–
137(12)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "СИГМАБАНК"	БАТ	136 000 000	10.01.2006 р.	302	м. Дніпропетровськ, вул. Барикадна, 5/7	–
138(13)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "КОНКОРД"	ПАТ	108 000 000	07.08.2006 р.	308	м. Дніпропетровськ, вул. Артема, 94	–
139(14)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКТАБАНК"	ПАТ	297 000 000	23.04.2008 р.	322	м. Дніпропетровськ, вул. Глинки, 7	–
Донецька область							
140(1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БАНК ПРОФЕСІЙНОГО ФІНАНСУВАННЯ"	ПАТ	96 250 000	01.10.1991 р.	6	м. Донецьк, просп. Ілліча, 100-а	–
141(2)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПІВДЕНКОМБАНК"	БАТ	85 000 000	03.10.1991 р.	12	м. Донецьк, просп. Ватутіна, 33-а	5
142(3)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "КАПІТАЛ"	БАТ	134 077 275	31.10.1991 р.	65	м. Донецьк, вул. Артема, 63	4
143(4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"	ПАТ	2 522 842 400	23.12.1991 р.	73	м. Донецьк, вул. Університетська, 2-а	11
144(5)	Товариство з обмеженою відповідальністю "Банк Фамільний"	ТОВ	33 586 961	27.12.1991 р.	78	м. Донецьк, просп. Миру, 59	–
145(6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДОНГОРБАНК"	ПАТ	771 650 000	06.04.1992 р.	99	м. Донецьк, вул. Артема, 38	–
146(7)	Акціонерний банк "Український Бізнес Банк"	БАТ	134 160 000	19.05.1993 р.	170	м. Донецьк, вул. Артема, 125	–
147(8)	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк з іноземним капіталом "Промекономбанк"	БАТ	76 200 019	25.08.1993 р.	194	м. Донецьк, просп. Ленінський, 4	3
148(9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УНІКОМБАНК"	ПАТ	460 564 375	28.10.2002 р.	284	м. Донецьк, вул. Челюскінців, 202-а	3
149(10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	ПАТ	143 000 000	12.11.2003 р.	288	м. Донецьк, просп. Миру, 5-б	–
150(11)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	БАТ	74 500 000	13.08.2008 р.	326	м. Донецьк, вул. Рози Люксембург, 40	–
Житомирська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Закарпатська область							
151(1)	Закарпатський акціонерний комерційний банк "Лісбанк"***	БАТ	762 823	04.10.1991 р.	14	м. Ужгород, вул. Волошина, 52	–
152(2)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний інвестиційний банк"	ПАТ	80 000 000	16.12.1992 р.	135	м. Ужгород, вул. Гойди, 10	–
Запорізька область							
153(1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ІНДУСТРІАЛБАНК"	ПАТ	407 798 053	16.10.1991 р.	36	м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України, 39-д	8
154(2)	КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "СЛОВ'ЯНСЬКИЙ"***	БАТ	24 012 787	21.10.1991 р.	44	м. Запоріжжя, вул. Кремлівська, 8	–
155(3)	Публічне акціонерне товариство "МетаБанк"	ПАТ	19 550 580	12.07.1993 р.	182	м. Запоріжжя, просп. Металургів, 30	–
156(4)	Публічне акціонерне товариство "МОТОР-БАНК"	ПАТ	85 000 000	10.08.2007 р.	316	м. Запоріжжя, просп. Моторобудівників, 54-б	–
Івано-Франківська область							
157(1)	Публічне акціонерне товариство "Плюс Банк"	ПАТ	147 000 000	22.10.1991 р.	46	м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 7	–
Кіровоградська область							
–	–	–	–	–	–	–	–

1	2	3	4	5	6	7	8
АР Крим і м. Севастополь							
158(1)	Відкрите акціонерне товариство "Європейський банк розвитку та заощаджень"***	BAT	100 000 000	23.12.1991 р.	74	м. Сімферополь, вул. К.Лібкнехта, 5	5
159(2)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ"	BAT	47 107 000	22.06.1992 р.	118	м. Сімферополь, вул. Більшовицька, 24	2
160(3)	Публічне акціонерне товариство Банк "Морський"	ПАТ	58 461 275	17.05.1994 р.	246	м. Севастополь, вул. Брестська, 18-а	1
Луганська область							
161(1)	АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ БАНК"	BAT	49 700 000	10.08.1993 р.	187	м. Луганськ, вул. Шевченка В.В., 18-а	–
162(2)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК"	BAT	38 660 000	13.09.1995 р.	253	м. Луганськ, вул. 26 Бакинських Комісарів, 155	–
Львівська область							
163(1)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФОЛЬКСБАНК"	ПАТ	260 000 000	10.10.1991 р.	25	м. Львів, вул. Грабовського, 11	–
164(2)	Відкрите акціонерне товариство "Селянський комерційний банк "Дністер"	BAT	61 500 000	14.10.1991 р.	27	м. Львів, вул. Переяславська, 6-а	4
165(3)	Публічне акціонерне товариство Акціонерно-комерційний банк "Львів"	ПАТ	100 305 338	14.10.1991 р.	28	м. Львів, вул. Сербська, 1	–
166(4)	Акціонерне товариство публічного типу "ОКСІ БАНК"	ПАТ	80 000 000	14.10.1991 р.	30	м. Львів, вул. Газова, 17	–
167(5)	Відкрите Акціонерне Товариство "КРЕДОБАНК"	BAT	1 550 969 469	31.03.1992 р.	96	м. Львів, вул. Сахарова, 78	26
Миколаївська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Одеська область							
168(1)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ОДЕСА-БАНК"***	BAT	86 260 000	17.10.1991 р.	38	м. Одеса, вул. Княжеська, 32	–
169(2)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПОРТО-ФРАНКО"	BAT	99 153 560	17.10.1991 р.	39	м. Одеса, вул. Пушкінська, 10	–
170(3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ІНВЕСТБАНК"	ПАТ	43 280 000	31.03.1992 р.	95	м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 2-б	1
171(4)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІНРОСТБАНК"	ПАТ	70 000 000	29.01.1993 р.	147	м. Одеса, просп. Академіка Глушка, 13	1
172(5)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МІСТО БАНК"	ПАТ	124 980 000	23.07.1993 р.	184	м. Одеса, вул. Фонтанська Дорога, 11	4
173(6)	Відкрите акціонерне товариство "МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК"	BAT	330 000 050	05.11.1993 р.	207	Одеська обл., м. Іллічівськ, вул. Леніна, 28	8
174(7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ПІВДЕННИЙ"	ПАТ	866 377 000	03.12.1993 р.	218	м. Одеса, вул. Краснова, 6/1	17
175(8)	Акціонерний комерційний банк "Фінбанк"	BAT	85 050 000	24.12.1993 р.	223	м. Одеса, просп. Т.Шевченка, 4-а	–
176(9)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ІМЕКСБАНК"	ПАТ	795 000 000	29.03.1994 р.	241	м. Одеса, просп. Гагаріна, 12-а	19
177(10)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "СОЦКОМ БАНК"	ПАТ	155 227 000	05.03.2003 р.	286	м. Одеса, вул. Грецька, 5	–
Полтавська область							
178(1)	ПОЛТАВСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ПОЛТАВА-БАНК"	BAT	70 500 000	16.10.1991 р.	37	м. Полтава, вул. Паризької Комуни, 40-а	4
179(2)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "АВТОКРАЗБАНК"	BAT	80 000 000	07.07.1993 р.	179	Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Київська, 8	4
180(3)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ "ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК"	BAT	70 000 000	29.12.1997 р.	272	м. Кременчук, квартал 278, буд. 22-б	1
Рівненська область							
181(1)	Комерційний банк "Княжий"***	ТОВ	6 300 000	08.04.1994 р.	242	м. Рівне, вул. Кавказька, 9	3
Сумська область							
182(1)	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний Банк "СТОЛИЧНИЙ"	BAT	72 335 000	22.10.1993 р.	202	м. Суми, вул. Харківська, 1	–
183(2)	Публічне акціонерне товариство "Комерційний банк "Володимирський"	ПАТ	84 010 000	13.12.2001 р.	279	м. Суми, пл. Незалежності, 10	1
Тернопільська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Харківська область							
184(1)	Публічне акціонерне товариство "УкрСиббанк"	ПАТ	5 280 000 000	28.10.1991 р.	57	м. Харків, просп. Московський, 60	–

1	2	3	4	5	6	7	8
185(2)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МЕГАБАНК"	ПАТ	500 000 000	28.10.1991 р.	58	м. Харків, вул. Артема, 30	3
186(3)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "РЕГІОН-БАНК"	ПАТ	36 310 153	28.10.1991 р.	59	м. Харків, вул. Дарвіна, 4	1
187(4)	Відкрите акціонерне товариство РЕАЛ БАНК	ВАТ	100 000 000	29.10.1991 р.	60	м. Харків, просп. Леніна, 60-а	1
188(5)	Харківський акціонерний комерційний Земельний банк	ВАТ	230 000 000	29.10.1991 р.	61	м. Харків, вул. Чернишевська, 4	1
189(6)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СХІДНО-УКРАЇНСЬКИЙ БАНК "ГРАНТ"	ПАТ	60 000 000	29.10.1991 р.	62	м. Харків, вул. Данилевського, 19	3
190(7)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "БАЗИС"	ПАТ	87 405 888	15.04.1992 р.	103	м. Харків, вул. Сумська, 88 (поштова адреса: просп. Мар'яненка, 4)	2
191(8)	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО БАНК "МЕРКУРІЙ"	ПАТ	91 500 000	18.11.1992 р.	129	м. Харків, вул. Петровсько-го, 23	1
192(9)	Акціонерний банк "Факторіал-Банк" **	ВАТ	102 111 519	01.12.1992 р.	131	м. Харків, вул. Римарська, 32	–
193(10)	Відкрите акціонерне товариство "Інноваційно-промисловий банк"	ВАТ	43 648 000	23.03.1993 р.	156	м. Харків, вул. Клочківська, 3	5
194(11)	Акціонерно-комерційний банк "Золоті ворота"	ВАТ	119 480 000	18.08.1993 р.	193	м. Харків, просп. Леніна, 36	3
Херсонська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Хмельницька область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Черкаська область							
–	–	–	–	–	–	–	–
Чернігівська область							
195(1)	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк "Приватінвест"	ВАТ	60 000 000	30.10.1991 р.	64	м. Чернігів, вул. Преображенська, 2 (м. Київ, вул. Фрунзе, 104)	–
196(2)	Публічне акціонерне товариство "Банк "Демарк"	ПАТ	152 000 000	10.07.1992 р.	122	м. Чернігів, вул. Комсомольська, 28	–
197(3)	Публічне акціонерне товариство "Полікомбанк"	ПАТ	34 500 060	18.08.1994 р.	249	м. Чернігів, вул. Київська, 3	–
Чернівецька область							
–	–	–	–	–	–	–	–

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України (24.06.1992 р. – 01.01.2010 р.)

За станом на 1 січня 2010 р.

№ п/п	Назва банку ¹	№ ²	Дата закриття банку	Підстава для закриття банку
1	2	3	4	5
1	"ПІВДЕННА УКРАЇНА"	102	24.06.1992 р.	Реєстрацію анульовано
2	"ДИСКОНТ"	116	27.11.1992 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
3	"ЕКОНОМІКА"	119	21.12.1992 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
4	"ЯНТАР"	106	05.03.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
5	"САМАРА-АГРО"	72	14.07.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
6	"ЗАХІДКООПБАНК"	48	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
7	"АГРОПОСТАЧБАНК"	109	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
8	"АГРОПРОГРЕС"	121	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
9	"ПАРТНЕР"	90	29.12.1993 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
10	"СУМИ-БАНК"	143	05.01.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 05.01.1994 р. № 3
11	"ПРИКАРПАТОРГБАНК"	117	21.01.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСІЛКА"
12	"ЕКОМЕДБАНК"	130	02.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 02.02.1994 р. № 19
13	"БЛАГОБАНК"	196	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 26
14	"НИВА"	137	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 27
15	"УНІВЕРСАЛБАНК"	136	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 28
16	"ДОНБАС"	66	09.06.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 09.06.1994 р. № 111
17	"КОЛОС"	111	30.06.1994 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
18	"ПЕРСПЕКТИВА"	35	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
19	"РІВНЕСПОЖИВІСПЛКА"	200	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСІЛКА"
20	"АВУАР"	150	09.08.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
21	"ЕЛБІМБАНК"	230	26.01.1995 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"

¹ Назви банків подано за орфографією реєстраційних записів.² Номер реєстрації банку.

1	2	3	4	5
22	КБ "ХЕРСОНІНВЕСТБАНК"	173	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК"
23	КБ "ВОРСКЛА"	224	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРСОЦБАНК"
24	"ДНІПРОБАНК"	49	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
25	"ЛЬВІВ-ВЕСТ"	76	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЕЛЕКТРОН"
26	"ОЛЕВСЬКИЙ"	112	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
27	"БУКООПБАНК"	185	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСІЛКА"
28	"ЄДНІСТЬ"	191	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
29	"ЕВІС"	237	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
30	АКБ "ПРУТ І К"	100	12.12.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЗУКБ"
31	АКБ "КОНГРЕС"	176	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. № 187
32	КБ "ПРОМІНЬ"	56	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. № 188
33	КБ "ХЕРСОН"	98	30.01.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.01.1997 р. № 20
34	АБ "ВУГЛЕПРОГРЕСБАНК"	50	27.02.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.02.1997 р. № 28
35	КБ "КООПЕРАТОР"	174	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 54
36	КБ "ЕНЕРГІЯ"	107	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 55
37	АБ "ХАРКІВЛЕГБАНК"	55	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 56
38	КБ "ВІННИЦЯ"	42	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 57
39	АКБ "ЛЕГПРОДБАНК"	141	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. № 58
40	АКБ "ХАРКІВ"	126	24.04.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.04.1997 р. № 95
41	АКБ "ДНІПРОСЕРВІСБАНК"	113	03.07.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.07.1997 р. № 135
42	АКБ "ЄВРОЦЕНТР"	178	30.10.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.10.1997 р. № 261
43	АКБ "ДНІПРО"	13	06.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 06.03.1998 р. № 306
44	АКБ "РОСЬ"	85	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. № 325
45	КБ "ПАРИТЕТ"	146	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. № 326
46	КБ "ФДС"	244	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. № 345
47	КБ "ГЕОБАНК"	140	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. № 347
48	АБ "МОНОЛІТБАНК"	233	16.04.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.04.1998 р. № 365
49	АБ "ЕКОНОМБАНК"	34	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. № 393
50	АБ "ЄВРОМЕТАЛБАНК"	208	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. № 394
51	АКБ "ФІАТБАНК"	97	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. № 400
52	КБ "ДНІСТЕР-БАНК"	32	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. № 401
53	АБ "ТЕРНОПІЛЬ-КРЕДИТ"	41	05.08.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.08.1998 р. № 402
54	КБ "КОНТИНЕНТ"	88	25.09.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.09.1998 р. № 417
55	АБ "ЮНІВЕРС"	162	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. № 437
56	АБ "ІНТРАСТБАНК"	154	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. № 438
57	АКБ "СТРИЖЕНЬ"	209	18.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.12.1998 р. № 449
58	АКБ "СЕРВІС"	186	31.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.12.1998 р. № 450
59	КБ "САНА"	91	29.01.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.01.1999 р. № 455
60	КБ "УКРУНІВЕРСАЛБАНК"	213	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. № 474
61	КБ "АЛЕКС"	123	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. № 481
62	АБ "ВІКТОРІЯ"	40	17.05.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.05.1999 р. № 489
63	АБ "АРМАНД"	206	14.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 14.06.1999 р. № 509
64	АБ "РЕЗІДЕНТ"	70	30.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.06.1999 р. № 512
65	АКБ "ГАЛИЦЬКИЙ"	31	30.07.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1999 р. № 528
66	АБ "ТРАСТ"	159	30.08.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.08.1999 р. № 559
67	АБ "ТЕРНАВА"	235	30.09.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.09.1999 р. № 576
68	АБ "АНТЕК"	104	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. № 579
69	АБ "ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	232	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. № 580
70	АКБ "БУДМБАНК"	10	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. № 39
71	АБ "ПОДІЛЛЯ"	151	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. № 40
72	АКБ "АРКАДІЯ"	192	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. № 70
73	АКБ "УКРНАФТОГАЗБАНК"	26	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. № 71
74	АБ "ЛІКО"	201	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. № 130
75	АКБ "НЕЗАЛЕЖНІСТЬ"	181	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. № 131
76	КБ "ЧЕРКАСИ"	188	16.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.05.2000 р. № 133
77	АКБ "БНП-ДРЕЗДНЕР БАНК (УКРАЇНА)"	275	04.08.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.08.2000 р. № 228
78	АБ "ІНВЕСТ-БАНК УКРАЇНА"	190	08.12.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.12.2000 р. № 347
79	АБ "ЛІГА"	134	27.03.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.2001 р. № 65
80	КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ АКБ	33	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 120
81	АКБ "СЛОБОЖАНЩИНА"	84	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 121
82	АКБ "ТАВРІЯ"	51	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. № 122

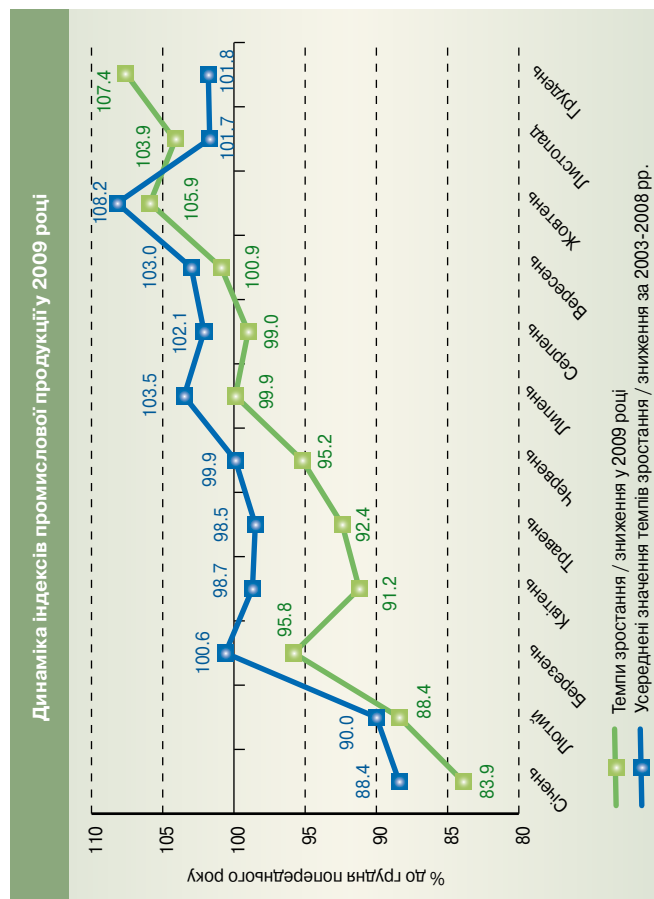
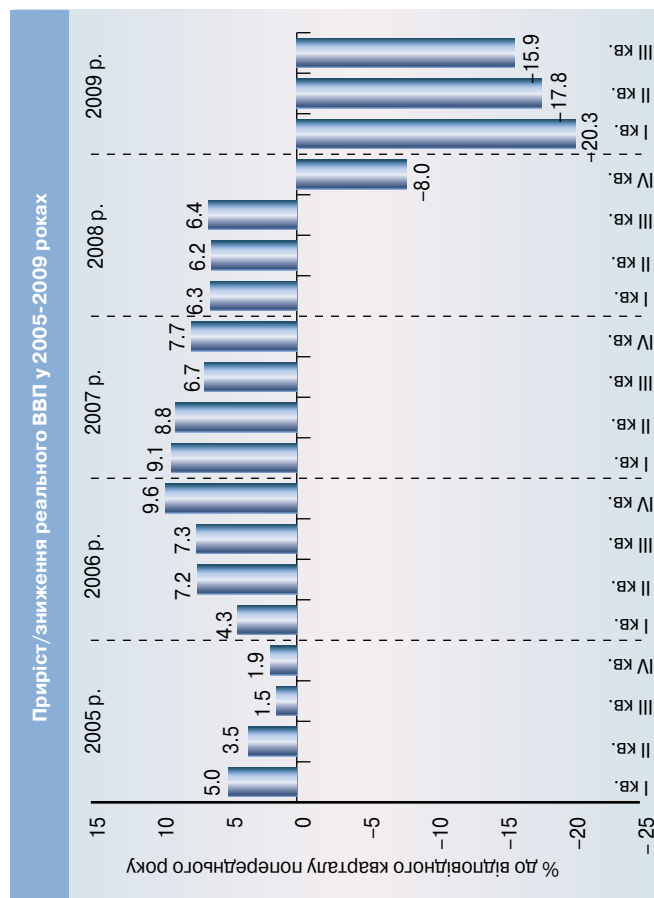
1	2	3	4	5
83	КБ "ПОЛІС"	203	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. № 204
84	АК "ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	87	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. № 205
85	АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ІНВЕСТИВАННЯ ПРОГРАМ РЕКОНСТРУКЦІЇ І РОЗВИТКУ "ЗАВОДБАНК"	251	31.10.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.10.2001 р. № 308
86	КАБ "ЕРА"	144	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. № 339
87	"КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"	257	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. № 340
88	АБ "ЛАНБАНК"	197	11.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 11.02.2002 р. № 30
89	КБ "ЗОРЯ"	115	13.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.02.2002 р. № 41
90	МАКІЇВСЬКИЙ АКБ "ШАХТЕКОНОМБАНК"	8	21.03.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 21.03.2002 р. № 68
91	АКБ "АЗОВ-БАНК"	67	22.04.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.04.2002 р. № 101
92	АБ "ОБОЛОНЬ"	227	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 194
93	АК "ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	155	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 195
94	МІЖНАРОДНИЙ АКБ "ХРИСТИАНСЬКИЙ БАНК"	160	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. № 196
95	КБ "КРИМ ЮРТ"	225	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. № 244
96	АКБ "НАРОДНИЙ БАНК"	15	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. № 245
97	АБ "ЕТАЛОН"	252	28.11.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.11.2002 р. № 283
98	ІПОТЕЧНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК	189	04.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.12.2002 р. № 290
99	АБ "КРИМКРЕДИТ"	86	10.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.12.2002 р. № 306
100	КБ "АМАСКО"	161	25.02.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.02.2003 р. № 56
101	АБ "АБСОЛЮТ"	215	15.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 15.04.2003 р. № 84
102	АКЦІОНЕРНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СЕЛЯНСЬКИЙ БАНК "АГРОІНВЕСТ"	132	18.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.04.2003 р. № 90
103	КРИМСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ЦЕРКОВНИЙ БАНК "ККЦБ"	108	26.05.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.05.2003 р. № 105
104	АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИЙ КБ "АЗЧЕРКОМБАНК"	52	12.06.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 12.06.2003 р. № 123
105	ЗАТ "ІННОВАЦІЙНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК"	270	17.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.07.2003 р. № 150
106	АКБ "ЯЛТАБАНК"	261	23.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.07.2003 р. № 155
107	КБ "КОНТАКТ БАНК"	238	31.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.07.2003 р. № 191
108	МИКОЛАЇВСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ І СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ (МИККОМБАНК)	105	19.02.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.02.2004 р. № 37
109	АКБ "ІНТЕРКОНТБАНК"	71	23.04.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.04.2004 р. № 83
110	АК "ЄВРОБАНК"	145	01.10.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.10.2004 р. № 186
111	ВАТ "АКБ "ЗАХІДБУДГАЗБАНК"	47	24.12.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.12.2004 р. № 295
112	КАБ "КРИМ-БАНК"	54	01.07.2005 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.07.2005 р. № 148
113	АБ "МЕТА-БАНК"	217	03.02.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.02.2006 р. № 21
114	АКБ "МТ-БАНК"	77	10.03.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.03.2006 р. № 49
115	КАБ "ДЕНДІ"	167	10.04.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.04.2006 р. № 87
116	АКБ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ "УКРХАРЧОПРОМБАНК" АК	165	05.07.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.07.2006 р. № 176
117	ТОВ "ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"	142	17.08.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.08.2006 р. № 228
118	"АКЦІОНЕРНИЙ БАНК КРЕДІ СВІСС ФЬОРСТ БОСТОН (УКРАЇНА) "	268	05.10.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.10.2006 р. № 277
119	ЗАТ "ВНЄШТОРГБАНК (УКРАЇНА)"	299	02.11.2007 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 02.11.2007 р. № 288
120	АКБ "ХФБ БАНК УКРАЇНА"	269	25.02.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.02.2008 р. № 52
121	АБ "ІНКО"	20	17.03.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.03.2008 р. № 69
122	АБ "ДАМІАНА-БАНК"	166	28.03.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.03.2008 р. № 99
123	"УКРСПЕЦІМПЕКСБАНК"	175	15.04.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 15.04.2008 р. № 123
124	АТ "НАШ БАНК"	211	16.05.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.05.2008 р. № 161
125	АКБ "ОЛБАНК"	228	23.05.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.05.2008 р. № 167
126	АКБ "РОСТОК БАНК"	240	20.08.2008 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 20.08.2008 р. № 422
127	ДОНЕЦЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "ДОНВУГЛЕКОМБАНК"	7	24.03.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.03.2009 р. № 128
128	АБ "АЛЛОНЖ"	148	07.04.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.04.2009 р. № 159
129	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АГРОПРОМИСЛОВИЙ БАНК "УКРАЇНА"	2	13.04.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.04.2009 р. № 167
130	АКБ "ПРЕМ'ЄРБАНК"	247	05.06.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.06.2009 р. № 262
131	АКБ "ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК"	124	26.06.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.06.2009 р. № 315
132	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БАНК "ВІДРОДЖЕННЯ"	21	02.12.2009 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 02.12.2009 р. № 732

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

Основні макроекономічні показники розвитку України у 2005–2009 роках

Показники	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Темпи (зростання / зниження) реального ВВП	102.7	107.3	107.9	102.3	...
Темпи (зростання / зниження) промислового виробництва	103.1	106.2	110.2	96.9	78.1
Темпи (зростання / зниження) валової продукції сільського господарства	100.1	102.5	93.5	117.1	100.0
Темпи (зростання / зниження) реальної заробітної плати	120.3	118.3	112.5	106.3	90.0
Офіційний рівень безробіття за методологією Міжнародної організації праці	7.8	7.4	6.9	6.9	9.4
Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року)	110.3	111.6	116.6	122.3	112.3
Індекс цін виробників (до грудня попереднього року)	109.5	114.1	123.3	123.0	114.3

Відсотки

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками відділу загальнооекономічної статистики департаменту статистики та звітності Національного банку України.

Інформація з першоджерел/

Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків

Згідно з Положенням “Про сертифікацію осіб на право здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації банку”, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 16.07.2001 р. № 273 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.08.2001 р. за № 691/588, “Вісник НБУ” на постійній основі публікує Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банку. Вперше цей перелік було вміщено в №11 “Вісника НБУ” за 2009 р. У наступних номерах публікувалися зміни і доповнення до нього. Пропонуємо увазі читачів повний оновлений Перелік осіб, які мають сертифікати Національного банку України на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банку. Публікуватимемо його у такому обсязі щороку за станом на 1 січня. Упродовж року щомісячно відображатимемо зміни і доповнення до Переліку.

За станом на 01.01.2010 р.

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові тимчасового адміністратора або ліквідатора	Дата і номер рішення Комісії ¹ про надання сертифіката	Номер та серія сертифіката	Строк дії сертифіката / продовження терміну дії сертифіката	Застосування заходів впливу
1	2	3	4	5	6
1	Левковський Андрій Пилипович	11.02.2002 р., № 2	№ 0001-Л (ліквідація)	11.02.2006 р., продовжено до 11.02.2011 р. (рішення № 54 від 10.02.2006 р.)	
2	Лісовик Віталій Вікторович	30.04.2002 р., № 20	№ 0007-Л (ліквідація)	30.04.2007 р., продовжено до 26.04.2012 р. (рішення № 85 від 26.04.2007 р.)	
3	Міхно Ігор Володимирович	19.01.2004 р., № 35	№ 000022-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	19.01.2009 р., продовжено до 11.12.2013 р. (рішення № 117 від 11.12.2008 р.)	
4	Андрійчук Олександр Олександрович	04.02.2004 р., № 36	№ 000023-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	04.02.2009 р., продовжено до 28.01.2014 р. (рішення № 123 від 28.01.2009 р.)	
5	Штепа Людмила Павлівна	17.02.2005 р., № 45	№ 000032-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	17.02.2010 р.	
6	Максимова Ірина Анатоліївна	17.02.2005 р., № 46	№ 000033-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	17.02.2010 р.	
7	Родіонова Марина Олексіївна	21.06.2005 р., № 47	№ 000034-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	21.06.2010 р.	
8	Трещов Олександр Вікторович	28.07.2005 р., № 48	№ 000036-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.07.2010 р.	
9	Бордюг Олег Валерійович	03.08.2005 р., № 49	№ 000037-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	03.08.2010 р.	
10	Андрущенко Петро Володимирович	16.09.2005 р., № 50	№ 000039-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	16.09.2010 р.	
11	Болдирев Олександр Олександрович	06.10.2005 р., № 51	№ 000040-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	06.10.2010 р.	
12	Бондар Юрій Миколайович	28.12.2005 р., № 53	№ 000041-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.12.2010 р.	
13	Корінко Микола Данилович	28.12.2005 р., № 53	№ 000042-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.12.2010 р.	
14	Татинець Віталій Степанович	28.12.2005 р., № 53	№ 000043-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.12.2010 р.	
15	Лісовал Олексій Володимирович	28.12.2005 р., № 53	№ 000044-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.12.2010 р.	
16	Біляченко Ольга Володимирівна	14.02.2006 р., № 55	№ 000045-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	14.02.2011 р.	
17	Раєвська Олена Андріївна	14.02.2006 р., № 56	№ 000046-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	14.02.2011 р.	
18	Персюк Сергій Володимирович	21.03.2006 р., № 57	№ 000047-Л (ліквідація)	21.03.2011 р.	
19	Тимофеев Євген Іванович	28.04.2006 р., № 58	№ 000048-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.04.2011 р.	
20	Гавриляка Ігор Володимирович	20.09.2006 р., № 59	№ 000049-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
21	Титаренко Микола Олександрович	20.09.2006 р., № 60	№ 000050-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
22	Хома Тарас Михайлович	20.09.2006 р., № 61	№ 000052-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	

¹ Тут і далі – Кваліфікаційна комісія Національного банку України з питань сертифікації тимчасових адміністраторів та ліквідаторів банківських установ.

1	2	3	4	5	6
23	Савон Володимир Васильович	20.09.2006 р., № 62	№ 000053-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
24	Полещук Олександр Борисович	20.09.2006 р., № 63	№ 000054-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
25	Бедненко Владислав Миколайович	20.09.2006 р., № 64	№ 000055-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
26	Демидова Маргарита Маркіянівна	20.09.2006 р., № 65	№ 000056-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
27	Чичикало Олег Сергійович	20.09.2006 р., № 66	№ 000057-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
28	Майданюк Олександр Георгійович	20.09.2006 р., № 67	№ 000058-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
29	Кузьменко Олена Олександрівна	20.09.2006 р., № 68	№ 000059-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
30	Клименко Світлана Юріївна	20.09.2006 р., № 69	№ 000060-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	20.09.2011 р.	
31	Хороленко Наталія Миколаївна	25.12.2006 р., № 70	Серія А № 00001 (тимчасова адміністрація); серія В № 00001; (ліквідація)	25.12.2011 р.	
32	Власенко Дмитро Вікторович	25.12.2006 р., № 71	Серія А № 00002 (тимчасова адміністрація); серія В № 00002 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
33	Чернілевська Ірина Володимирівна	25.12.2006 р., № 72	Серія А № 00003 (тимчасова адміністрація); серія В № 00003 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
34	Горбач Сергій Федорович	25.12.2006 р., № 73	Серія А № 00004 (тимчасова адміністрація); серія В № 00004 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
35	Чирва Дмитро Васильович	25.12.2006 р., № 74	Серія А № 00005 (тимчасова адміністрація); серія В № 00005 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
36	Матвєєва Ніна Миколаївна	25.12.2006 р., № 75	Серія А № 00006 (тимчасова адміністрація); серія В № 00006 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
37	Онщенко Дмитро Анатолійович	25.12.2006 р., № 76	Серія А № 00007 (тимчасова адміністрація); серія В № 00007 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
38	Патрушев Євген Михайлович	25.12.2006 р., № 77	Серія А № 00008 (тимчасова адміністрація)	25.12.2011 р.	
39	Куфаєв Володимир Веніамінович	25.12.2006 р., № 78	Серія В № 00009 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
40	Панічевський Юрій Петрович	25.12.2006 р., № 79	Серія В № 00008 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
41	Алексєєв Сергій Олегович	25.12.2006 р., № 80	Серія В № 00010 (ліквідація)	25.12.2011 р.	
42	Передня Тетяна Юріївна	05.03.2007 р., № 82	Серія А № 00010 (тимчасова адміністрація)	05.03.2012 р.	
43	Смоленко Володимир Олексійович	05.03.2007 р., № 83	Серія А № 00009 (тимчасова адміністрація)	05.03.2012 р.	
44	Ракушинець Андрій Андрійович	05.03.2007 р., № 84	Серія В № 00011 (ліквідація)	05.03.2012 р.	
45	Самойлова Ілона Миколаївна	26.04.2007 р., № 86	Серія А № 00013 (тимчасова адміністрація); серія В № 00016 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
46	Демченко Іван Анатолійович	26.04.2007 р., № 87	Серія А № 00012 (тимчасова адміністрація); серія В № 00015 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
47	Голембовська Людмила Степанівна	26.04.2007 р., № 88	Серія В № 00014 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
48	Левицький Костянтин Едуардович	26.04.2007 р., № 89	Серія А № 00011 (тимчасова адміністрація); серія В № 00013 (ліквідація)	26.04.2012 р.	
49	Раєвський Костянтин Євгенійович	25.06.2007 р., № 91	Серія А № 00019 (тимчасова адміністрація); серія В № 00023 (ліквідація)	25.06.2012 р.	
50	Сенніков Володимир Анатолійович	25.09.2007 р., № 92	Серія А № 00020 (тимчасова адміністрація); серія В № 00024 (ліквідація)	25.09.2012 р.	
51	Лічман Олена Олександрівна	25.09.2007 р., № 93	Серія А № 00021 (тимчасова адміністрація); серія В № 00025 (ліквідація)	25.09.2012 р.	
52	Дергун Віктор Васильович	18.02.2008 р., № 94	Серія В № 00026 (ліквідація)	18.02.2013 р.	
53	Заєвський Віталій Геннадійович	12.06.2008 р., № 95	Серія В № 00028 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
54	Марків Василь Дмитрович	12.06.2008 р., № 96	Серія В № 00029 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
55	Романюха Дмитро Миколайович	12.06.2008 р., № 97	Серія В № 00030 (ліквідація)	12.06.2013 р.	
56	Терещенков Геннадій Володимирович	12.06.2008 р., № 98	Серія В № 00027 (ліквідація)	12.06.2013 р.	

1	2	3	4	5	6
57	Швець Андрій Миколайович	03.10.2008 р., № 100	Серія А № 00026 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
58	Клименко Володимир Олександрович	03.10.2008 р., № 101	Серія А № 00025 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
59	Кротюк Володимир Леонідович	03.10.2008 р., № 102	Серія А № 00024 (тимчасова адміністрація)	03.10.2013 р.	
60	Кіреєв Олександр Іванович	17.11.2008 р., № 103	Серія А № 00027 (тимчасова адміністрація)	17.11.2013 р.	
61	Зотеева Людмила Стефанівна	11.12.2008 р., № 104	Серія А № 00028 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
62	Іванічев Артем Сергійович	11.12.2008 р., № 105	Серія А № 00029 (тимчасова адміністрація); серія В № 00032 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
63	Олійник Юлія Вікторівна	11.12.2008 р., № 106	Серія А № 00031 (тимчасова адміністрація); серія В № 00034 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
64	Литвиненко Тетяна Іванівна	11.12.2008 р., № 107	Серія А № 00032 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
65	Козак Олена Федорівна	11.12.2008 р., № 108	Серія А № 00033 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
66	Новикова Тетяна Юріївна	11.12.2008 р., № 109	Серія А № 00034 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
67	Гавлицький Володимир Ілліч	11.12.2008 р., № 110	Серія А № 00035 (тимчасова адміністрація)	11.12.2013 р.	
68	Токарчук Олена Леонідівна	11.12.2008 р., № 111	Серія А № 00036 (тимчасова адміністрація); серія В № 00035 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
69	Дудик Олег Юрійович	11.12.2008 р., № 112	Серія А № 00037 (тимчасова адміністрація); серія В № 00036 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
70	Рашкован Владислав Леонідович	11.12.2008 р., № 113	Серія А № 00038 (тимчасова адміністрація); серія В № 00037 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
71	Савчук Андрій Вікторович	11.12.2008 р., № 114	Серія А № 00039 (тимчасова адміністрація); серія В № 00038 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
72	Неделін Вадим Аркадійович	11.12.2008 р., № 115	Серія А № 00040 (тимчасова адміністрація); серія В № 00039 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
73	Іванов Ростислав Вікторович	11.12.2008 р., № 116	Серія А № 00041 (тимчасова адміністрація); серія В № 00040 (ліквідація)	11.12.2013 р.	
74	Шевцов Юрій Олександрович	28.01.2009 р., № 119	Серія А № 00042 (тимчасова адміністрація); серія В № 00041 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
75	Молчанова Любов Іванівна	28.01.2009 р., № 121	Серія А № 00047 (тимчасова адміністрація); серія В № 00044 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
76	Журбас Юрій Олександрович	28.01.2009 р., № 122	Серія А № 00048 (тимчасова адміністрація); серія В № 00045 (ліквідація)	28.01.2014 р.	
77	Малютіна Валентина Аркадіївна	06.02.2009 р., № 124	Серія А № 00044 (тимчасова адміністрація)	06.02.2014 р.	
78	Джус Юрій Микитович	06.02.2009 р., № 125	Серія А № 00045 (тимчасова адміністрація); серія В № 00043 (ліквідація)	06.02.2014 р.	
79	Степаненко Анатолій Іванович	06.02.2009 р., № 126	Серія А № 00046 (тимчасова адміністрація)	06.02.2014 р.	
80	Жуковська Валентина Борисівна	06.02.2009 р., № 127	Серія А № 00049 (тимчасова адміністрація); серія В № 00047 (ліквідація)	06.02.2014 р.	
81	Зеленюк Наталія Олександрівна	12.02.2009 р., № 128	Серія А № 00050 (тимчасова адміністрація); серія В № 00048 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
82	Синюк Іван Михайлович	12.02.2009 р., № 129	Серія А № 00051 (тимчасова адміністрація); серія В № 00049 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
83	Соловійова Наталія Анатоліївна	12.02.2009 р., № 130	Серія А № 00052 (тимчасова адміністрація); серія В № 00050 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
84	Боткачик Світлана Іванівна	12.02.2009 р., № 131	Серія А № 00053 (тимчасова адміністрація); серія В № 00051 (ліквідація)	12.02.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
85	Стрільчук Василь Олексійович	12.02.2009 р., № 132	Серія А № 00054 (тимчасова адміністрація); серія В № 00052 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
86	Бердій Михайло Григорович	12.02.2009 р., № 133	Серія А № 00055 (тимчасова адміністрація); серія В № 00053 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
87	Марков Борис Іванович	12.02.2009 р., № 134	Серія А № 00057 (тимчасова адміністрація); серія В № 00054 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
88	Красюк Ігор Іванович	12.02.2009 р., № 135	Серія А № 00058 (тимчасова адміністрація); серія В № 00055 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
89	Петров Юрій Давидович	12.02.2009 р., № 136	Серія А № 00056 (тимчасова адміністрація); серія В № 00056 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
90	Пономарьов Андрій Вікторович	12.02.2009 р., № 137	Серія А № 00059 (тимчасова адміністрація); серія В № 00057 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
91	Маляренко Анатолій Анатолійович	12.02.2009 р., № 138	Серія А № 00060 (тимчасова адміністрація); серія В № 00058 (ліквідація)	12.02.2014 р.	
92	Пелипенко Марія Леонівна	12.02.2009 р., № 139	Серія А № 00062 (тимчасова адміністрація)	12.02.2014 р.	
93	Магалаєс Олег Михайлович	12.03.2009 р., № 143	Серія В № 00059 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
94	Костюченко Тетяна Борисівна	12.03.2009 р., № 144	Серія А № 00063 (тимчасова адміністрація); серія В № 00060 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
95	Міхайліді Павло Миколайович	12.03.2009 р., № 145	Серія А № 00064 (тимчасова адміністрація); серія В № 00061 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
96	Горбуненко Денис Володимирович	12.03.2009 р., № 146	Серія А № 00065 (тимчасова адміністрація); серія В № 00062 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
97	Власюк Ігор Станіславович	12.03.2009 р., № 147	Серія В № 00063 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
98	Пивовар Тетяна Петрівна	12.03.2009 р., № 148	Серія А № 00066 (тимчасова адміністрація); серія В № 00064 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
99	Сторчак Олександр Павлович	12.03.2009 р., № 149	Серія А № 00067 (тимчасова адміністрація); серія В № 00065 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
100	Лихоп'юк Денис Павлович	12.03.2009 р., № 150	Серія А № 00068 (тимчасова адміністрація); серія В № 00066 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
101	Сиволап Олександр Іванович	12.03.2009 р., № 151	Серія А № 00069 (тимчасова адміністрація); серія В № 00067 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
102	Косюга Володимир Володимирович	12.03.2009 р., № 152	Серія А № 00070 (тимчасова адміністрація); серія В № 00068 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
103	Кійко Альвіна Іванівна	12.03.2009 р., № 153	Серія А № 00071 (тимчасова адміністрація); серія В № 00069 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
104	Бобор Володимир Іванович	12.03.2009 р., № 154	Серія А № 00072 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
105	Янчуков Валентин Іванович	12.03.2009 р., № 155	Серія А № 00073 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
106	Мерещук Іван Костянтинович	12.03.2009 р., № 156	Серія А № 00074 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
107	Воловик Вячеслав Васильович	12.03.2009 р., № 157	Серія А № 00075 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
108	Довгополок Олександр Іванович	12.03.2009 р., № 158	Серія А № 00076 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
109	Кудрицький Роман Петрович	12.03.2009 р., № 159	Серія А № 00077 (тимчасова адміністрація); серія В № 00070 (ліквідація)	12.03.2014 р.	Сертифікати анульовано за рішенням Комісії від 03.09.2009 р. № 236
110	Шушпанов Георгій Олександрович	12.03.2009 р., № 160	Серія А № 00078 (тимчасова адміністрація); серія В № 00071 (ліквідація)	12.03.2014 р.	Сертифікати анульовано за рішенням Комісії від 03.09.2009 р. № 237

1	2	3	4	5	6
111	Левченко Олена Миколаївна	12.03.2009 р., № 161	Серія А № 00079 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
112	Маленко Микола Олександрович	12.03.2009 р., № 162	Серія А № 00080 (тимчасова адміністрація); серія В № 00072 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
113	Євсієнко Ігор Савелійович	12.03.2009 р., № 163	Серія А № 00081 (тимчасова адміністрація); серія В № 00073 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
114	Різник Ольга Олександрівна	12.03.2009 р., № 164	Серія А № 00082 (тимчасова адміністрація); серія В № 00074 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
115	Стрехо Олена Олександрівна	12.03.2009 р., № 165	Серія А № 00083 (тимчасова адміністрація); серія В № 00075 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
116	Різник Віталій Сергійович	12.03.2009 р., № 166	Серія А № 00084 (тимчасова адміністрація); серія В № 00076 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
117	Іванов Юрій Федорович	12.03.2009 р., № 167	Серія А № 00085 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
118	Яцура Андрій Семенович	12.03.2009 р., № 168	Серія А № 00087 (тимчасова адміністрація); серія В № 00077 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
119	Козлов Геннадій Анатолійович	12.03.2009 р., № 169	Серія А № 00086 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
120	Яхнович Юрій Львович	12.03.2009 р., № 170	Серія А № 00088 (тимчасова адміністрація); серія В № 00078 (ліквідація)	12.03.2014 р.	
121	Мироненко Віктор Петрович	12.03.2009 р., № 172	Серія А № 00090 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
122	Стецюра Володимир Анатолійович	12.03.2009 р., № 173	Серія А № 00091 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
123	Кравець Віктор Михайлович	12.03.2009 р., № 174	Серія А № 00092 (тимчасова адміністрація)	12.03.2014 р.	
124	Мазуркевич Марія Леонідівна	09.04.2009 р., № 175	Серія А № 00089 (тимчасова адміністрація); серія В № 00079 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
125	Бережа Сергій Олексійович	09.04.2009 р., № 176	Серія А № 00093 (тимчасова адміністрація); серія В № 00080 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
126	Рожкова Катерина Вікторівна	09.04.2009 р., № 177	Серія А № 00094 (тимчасова адміністрація); серія В № 00081 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
127	Рожок Андрій Володимирович	09.04.2009 р., № 178	Серія А № 00095 (тимчасова адміністрація); серія В № 00082 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
128	Фуклев Віктор Висильович	09.04.2009 р., № 179	Серія А № 00096 (тимчасова адміністрація)	09.04.2014 р.	
129	Ярошенко Ганна Іванівна	09.04.2009 р., № 180	Серія А № 00097 (тимчасова адміністрація); серія В № 00083 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
130	Яговдик Ігор Олександрович	09.04.2009 р., № 181	Серія А № 00098 (тимчасова адміністрація); серія В № 00084 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
131	Нехом'яж Сергій Олексійович	09.04.2009 р., № 182	Серія А № 00099 (тимчасова адміністрація); серія В № 00085 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
132	Кущенко Іван Федорович	09.04.2009 р., № 184	Серія А № 00100 (тимчасова адміністрація); серія В № 00086 (ліквідація)	09.04.2014 р.	
133	Соколов Олександр Володимирович	05.06.2009 р., № 186	Серія А № 00101 (тимчасова адміністрація); серія В № 00087 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
134	Інденбаум Фелікс Борисович	05.06.2009 р., № 187	Серія А № 00102 (тимчасова адміністрація); серія В № 00088 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
135	Сергатий Геннадій Васильович	05.06.2009 р., № 188	Серія А № 00103 (тимчасова адміністрація); серія В № 00089 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
136	Корміліцин Дмитро Олександрович	05.06.2009 р., № 189	Серія А № 00104 (тимчасова адміністрація)	05.06.2014 р.	
137	Васільченко Юрій Леонідович	05.06.2009 р., № 190	Серія А № 00127 (тимчасова адміністрація)	05.06.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
138	Батич Галина Никифорівна	05.06.2009 р., № 191	Серія А № 00106 (тимчасова адміністрація); серія В № 00090 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
139	Слuch Василь Олексійович	05.06.2009 р., № 192	Серія А № 00107 (тимчасова адміністрація); серія В № 00091 (ліквідація)	05.06.2014 р.	
140	Щербина Сергій Ярославович	16.06.2009 р., № 194	Серія А № 00108 (тимчасова адміністрація)	16.06.2014 р.	
141	Дацюк Олександр Володимирович	25.06.2009 р., № 196	Серія А № 00110 (тимчасова адміністрація); серія В № 00099 (ліквідація)	25.06.2014 р.	
142	Шевченко Кирил Євгенович	25.06.2009 р., № 197	Серія А № 00113 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
143	Мамонов Юрій Петрович	25.06.2009 р., № 198	Серія А № 00112 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
144	Косяк Сергій Анатолійович	25.06.2009 р., № 199	Серія А № 00111 (тимчасова адміністрація)	25.06.2014 р.	
145	Космін Анатолій Федорович	25.06.2009 р., № 202	Серія В № 00092 (ліквідація)	25.06.2014 р.	
146	Фатєєва Вікторія Леонідівна	16.07.2009 р., № 203	Серія А № 00114 (тимчасова адміністрація); серія В № 00094 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
147	Полховський Ігор Стахійович	16.07.2009 р., № 204	Серія А № 00115 (тимчасова адміністрація); серія В № 00095 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
148	Угрімов Олексій Миколайович	16.07.2009 р., № 205	Серія А № 00116 (тимчасова адміністрація); серія В № 00096 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
149	Аймедов Володимир Какабаєвич	16.07.2009 р., № 206	Серія В № 00093 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
150	Дем'яненко Сергій Григорович	16.07.2009 р., № 207	Серія А № 00117 (тимчасова адміністрація)	16.07.2014 р.	
151	Заря Геннадій Леонідович	16.07.2009 р., № 208	Серія А № 00118 (тимчасова адміністрація); серія В № 00098 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
152	Шахова Ангеліна Миколаївна	16.07.2009 р., № 209	Серія А № 00119 (тимчасова адміністрація)	16.07.2014 р.	
153	Голуб Владислав Миколайович	16.07.2009 р., № 210	Серія А № 00120 (тимчасова адміністрація); серія В № 00100 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
154	Трач Віктор Михайлович	16.07.2009 р., № 211	Серія А № 00121 (тимчасова адміністрація); серія В № 00101 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
155	Нестеренко Павло Петрович	16.07.2009 р., № 212	Серія А № 00122 (тимчасова адміністрація); серія В № 00102 (ліквідація)	16.07.2014 р.	
156	Колос Олена Анатоліївна	23.07.2009 р., № 214	Серія А № 00123 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
157	Новік Ольга Василівна	23.07.2009 р., № 215	Серія А № 00124 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
158	Котряга Євген Олександрович	23.07.2009 р., № 216	Серія А № 00128 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
159	Яремчишин Ігор Богданович	23.07.2009 р., № 217	Серія А № 00129 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
160	Лобанов Павло Веніамінович	23.07.2009 р., № 218	Серія А № 00130 (тимчасова адміністрація); серія В № 00103 (ліквідація)	23.07.2014 р.	
161	Петченко Павло Вікторович	23.07.2009 р., № 219	Серія А № 00131 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
162	Загородников Артур Германович	23.07.2009 р., № 220	Серія А № 00132 (тимчасова адміністрація)	23.07.2014 р.	
163	Апхутін Микола Іванович	23.07.2009 р., № 221	Серія А № 00133 (тимчасова адміністрація); серія В № 00104 (ліквідація)	23.07.2014 р.	
164	Францкевич Ігор Євгенович	28.07.2009 р., № 222	Серія А № 00135 (тимчасова адміністрація)	28.07.2014 р.	
165	Мирошніков Олександр Гаврилович	13.08.2009 р., № 223	Серія А № 00136 (тимчасова адміністрація); серія В № 00107 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
166	Прокоша Богдан Сергійович	13.08.2009 р., № 224	Серія А № 00138 (тимчасова адміністрація); серія В № 00108 (ліквідація)	13.08.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
167	Волков Сергій Сергійович	13.08.2009 р., № 225	Серія А № 00139 (тимчасова адміністрація); серія В № 00109 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
168	Дробноход Юрій Миколайович	13.08.2009 р., № 226	Серія А № 00140 (тимчасова адміністрація)	13.08.2014 р.	
169	Бодунов Руслан Олександрович	13.08.2009 р., № 227	Серія А № 00141 (тимчасова адміністрація); серія В № 00110 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
170	Левченко Ельвіра Борисівна	13.08.2009 р., № 228	Серія А № 00142 (тимчасова адміністрація); серія В № 00111 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
171	Богданова Олена Володимирівна	13.08.2009 р., № 229	Серія А № 00143 (тимчасова адміністрація); серія В № 00112 (ліквідація)	13.08.2014 р.	
172	Полосков Костянтин Ігорович	13.08.2009 р., № 230	Серія А № 00144 (тимчасова адміністрація)	13.08.2014 р.	
173	Білоконь Володимир Валентинович	27.08.2009 р., № 232	Серія А № 00145 (тимчасова адміністрація); серія В № 00113 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
174	Власенко Юрій Миколайович	27.08.2009 р., № 233	Серія А № 00146 (тимчасова адміністрація); серія В № 00114 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
175	Мороз Сергій Григорович	27.08.2009 р., № 234	Серія А № 00148 (тимчасова адміністрація); серія В № 00115 (ліквідація)	27.08.2014 р.	
176	Чуриліна Анастасія Євгенівна	27.08.2009 р., № 235	Серія А № 00149 (тимчасова адміністрація)	27.08.2014 р.	
177	Кірієнко Андрій Михайлович	11.09.2009 р., № 238	Серія А № 00150 (тимчасова адміністрація); серія В № 00118 (ліквідація)	11.09.2014 р.	
178	Дробязко Анатолій Олександрович	11.09.2009 р., № 239	Серія А № 00151 (тимчасова адміністрація)	11.09.2014 р.	
179	Таран Олександр Васильович	24.09.2009 р., № 240	Серія А № 00152 (тимчасова адміністрація); серія В № 00116 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
180	Львова Ірина Володимирівна	24.09.2009 р., № 241	Серія А № 00153 (тимчасова адміністрація); серія В № 00117 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
181	Савощенко Олег Анатолійович	24.09.2009 р., № 242	Серія А № 00154 (тимчасова адміністрація); серія В № 00119 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
182	Євтухов Сергій Іванович	24.09.2009 р., № 243	Серія А № 00158 (тимчасова адміністрація)	24.09.2014 р.	
183	Кияк Андрій Тарасович	24.09.2009 р., № 245	Серія А № 00157 (тимчасова адміністрація)	24.09.2014 р.	
184	Загородников Артур Германович	24.09.2009 р., № 246	Серія В № 00120 (ліквідація)	24.09.2014 р.	
185	Щербіна Ольга Іванівна	08.10.2009 р., № 248	Серія А № 00163 (тимчасова адміністрація); серія В № 00129 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
186	Кияк Андрій Тарасович	08.10.2009 р., № 249	Серія В № 00122 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
187	Свінцицька Ліна Віталіївна	08.10.2009 р., № 250	Серія А № 00160 (тимчасова адміністрація); серія В № 00123 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
188	Глотов Олександр Іванович	08.10.2009 р., № 251	Серія В № 00124 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
189	Архипова Ліана Миколаївна	08.10.2009 р., № 252	Серія А № 00162 (тимчасова адміністрація); серія В № 00128 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
190	Назаренко Лариса Сергіївна	08.10.2009 р., № 253	Серія В № 00125 (ліквідація)	08.10.2014 р.	
191	Макаров Юрій Олександрович	05.11.2009 р., № 254	Серія А № 00164 (тимчасова адміністрація); серія В № 00130 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
192	Рябов Олег Анатолійович	05.11.2009 р., № 255	Серія А № 00165 (тимчасова адміністрація); серія В № 00132 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
193	Дзюба Євген Миколайович	05.11.2009 р., № 256	Серія А № 00166 (тимчасова адміністрація); серія В № 00133 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
194	Смолянінов Олександр Володимирович	05.11.2009 р., № 257	Серія А № 00167 (тимчасова адміністрація); серія В № 00134 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
195	Авраменко Вячеслав Миколайович	05.11.2009 р., № 258	Серія А № 00168 (тимчасова адміністрація); серія В № 00135 (ліквідація)	05.11.2014 р.	

1	2	3	4	5	6
196	Сухонос Сергій Григорович	05.11.2009 р. № 259	Серія А № 00172 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
197	Гончарук Дмитро Васильович	05.11.2009 р. № 260	Серія А № 00169 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
198	Коновченко Олександр Степанович	05.11.2009 р. № 261	Серія А № 00170 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
199	Кузь Анатолій Тимофійович	05.11.2009 р. № 262	Серія А № 00171 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
200	Пшеницький Ігор Лук'янович	05.11.2009 р. № 263	Серія А № 00173 (тимчасова адміністрація)	05.11.2014 р.	
201	Ігнатів Ігор Олегович	05.11.2009 р. № 264	Серія В № 00136 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
202	Шкляр Сергій Володимирович	05.11.2009 р. № 265	Серія В № 00137 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
203	Рудик Ярема Богданович	05.11.2009 р. № 266	Серія В № 00138 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
204	Зайцев Денис Олегович	05.11.2009 р. № 268	Серія В № 00139 (ліквідація)	05.11.2014 р.	
205	Левченко Євгеній Михайлович	03.12.2009 р. № 271	Серія А №00176 (тимчасова адміністрація); серія В № 00143 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
206	Левченко Олена Миколаївна	03.12.2009 р. № 272	Серія В № 00141 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
207	Бассель Марина Вікторівна	03.12.2009 р. № 273	Серія В № 00142 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
208	Чуриліна Анастасія Євгенівна	03.12.2009 р. № 274	Серія В № 00144 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
209	Погорелий Іван Сергійович	03.12.2009 р. № 275	Серія В № 00145 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
210	Кошліченко Володимир Сергійович	03.12.2009 р. № 276	Серія В № 00156 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
211	Славкіна Марина Анатоліївна	03.12.2009 р. № 277	Серія А №00177 (тимчасова адміністрація); серія В № 00146 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
212	Венська Оксана Олександрівна	03.12.2009 р. № 278	Серія В № 00147 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
213	Ласьков Микола Анатолійович	03.12.2009 р. № 279	Серія А №00178 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
214	Лавкін Сергій Олександрович	03.12.2009 р. № 280	Серія А №00179 (тимчасова адміністрація); серія В № 00148 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
215	Задніпровська Оксана Григорівна	03.12.2009 р. № 281	Серія А №00180 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
216	Кузь Анатолій Тимофійович	03.12.2009 р. № 282	Серія В № 00149 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
217	Яремчишин Ігор Богданович	03.12.2009 р. № 283	Серія В № 00150 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
218	Славінський Валерій Іванович	03.12.2009 р. № 284	Серія А №00182 (тимчасова адміністрація); серія В № 00151 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
219	Петрієв Андрій Аркадійович	03.12.2009 р. № 285	Серія А №00183 (тимчасова адміністрація)	03.12.2014 р.	
220	Бадянова Оксана Володимирівна	03.12.2009 р. № 286	Серія В № 00154 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
221	Черніков Володимир Федорович	03.12.2009 р. № 289	Серія В № 00152 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
222	Бондаренко Олександр Павлович	03.12.2009 р. № 290	Серія А №00185 (тимчасова адміністрація); серія В № 00153 (ліквідація)	03.12.2014 р.	
223	Коротецький Віталій Володимирович	17.12.2009 № 294	Серія А №00187 (тимчасова адміністрація)	17.12.2014 р.	
224	Чередніченко Микола Володимирович	17.12.2009 № 295	Серія В № 00155 (ліквідація)	17.12.2014 р.	

Перелік осіб, чиї сертифікати на право здійснення функцій тимчасового адміністратора та ліквідатора банків втратили чинність

За станом на 01.01.2010 р.

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові тимчасового адміністратора або ліквідатора	Дата і номер рішення Комісії про надання сертифіката	Номер та серія сертифіката	Строк дії сертифіката / продовження терміну дії сертифіката	Дата і підстава припинення чинності сертифіката
1	Хромаєв Тимур Заурбекович	28.10.2004 р., № 44	№ 000031-ЛТ (тимчасова адміністрація, ліквідація)	28.10.2009 р.	Сертифікат втратив чинність 28.10.2009 р. на підставі рішення Комісії від 05.11.2009 р. № 270

АННОТАЦИИ

Анжелика Сомик, Владимир Мищенко, Игорь Шумило. *Базисные транспарентные документы денежно-кредитной политики: европейский опыт и перспективы внедрения в Украине.*

Анализируется мировой опыт повышения прозрачности деятельности центральных банков. Даются рекомендации относительно его внедрения в условиях Украины.

О выпуске в обращение памятных монет “Стельмах”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятных монет номиналами 10 и 5 гривень, посвященных народному промыслу – стельмашеству. Фотоизображения аверса и реверса монет.

Золотая победа.

Украинскую памятную монету “Ластівчине гніздо” признано лучшей по итогам конкурса, который состоялся в Италии в рамках XVIII салона нумизматики, медалистики и банкнот “Виченца нумизматическая – 2009”.

О выпуске в обращение памятной монеты “Рік Тигра”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 5 гривень, посвященной 2010 году – году Тигра по восточному календарю. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

Наталья Гребеник. *Основные вехи в формировании и проведении денежно-кредитной (монетарной) политики в Украине. Статья вторая. Развитие и оптимизация механизмов и инструментов монетарной политики.*

Статья, продолжающая цикл материалов, посвященных становлению и развитию в независимой Украине денежно-кредитной политики. Анализируются особенности развития и основные пути оптимизации механизмов и инструментов монетарной политики.

Индексы потребительских цен и цен производителей промышленной продукции в Украине в 1991–2009 гг.

Основные макроэкономические показатели развития Украины в 2005–2009 годах.

Елена Береславская. *Актуальные проблемы курсовой политики Украины.*

Исследуются инструменты валютно-курсовой политики Национального банка Украины, используемые в 2009 году для стабилизации гривни.

Рынок государственных ценных бумаг Украины в декабре 2009 года.

Динамика учетной ставки НБУ в 1992–2009 гг.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в декабре 2009 года.

Объемы кредитов, предоставленных Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, средневзвешенная процентная ставка по кредитам, предоставленным Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины, процентные ставки банков по кредитам и депозитам в национальной валюте, динамика роста денежной массы по состоянию на 01.01.2010 г.

Официальный курс гривни к евро, доллару США и российскому рублю в 2009 году, установленный Национальным банком Украины.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за декабрь 2009 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, уста-

навливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за декабрь 2009 года).

Татьяна Гарбуз. *Открыта первая очередь Севастопольского института банковского дела.*

Сообщение о торжественном открытии Севастопольского института банковского дела Украинской академии банковского дела (г. Сумы), рассчитанного на 2.5 тысячи студентов.

Лариса Конопатская, Константин Раевский. *Некоторые вопросы регулирования банковской деятельности в период мирового экономического кризиса.*

Анализируя методы банковского диагностирования и регулирования, авторы приходят к выводу, что с целью обеспечения надежности и стабильности банков необходима активизация участия государства в рефинансировании банков, их стабилизационном кредитовании и управлении банковскими рисками.

Инна Школьник. *Международные финансовые конгломераты в банковском секторе Украины.*

Рассматриваются вопросы функционирования международных финансовых конгломератов на финансовом рынке Украины. Анализируются особенности деятельности МФК в условиях финансового кризиса, а также их влияние на деятельность отечественных банков.

Наталья Ткачук. *Синергетический эффект в операциях слияния и поглощения банков: особенности оценки и определения.*

Предлагается оценивать ожидаемую величину эффекта синергии при слиянии или поглощении банков на основании дисконтирования денежных потоков, которые будут генерироваться новосозданным банком после объединения.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 января 2010 года.

Динамика финансового состояния банков Украины на 1 января 2010 года.

Официальный список банков Украины, включенных в Государственный реестр банков.

Официальный список банков Украины, включенных в Государственный реестр банков, по состоянию на 1 января 2010 года.

Банки, исключенные из Государственного реестра банков Украины (24.06.1992 г. – 01.01.2010 г.).

Перечень лиц, которые имеют сертификаты Национального банка Украины на право осуществления функций временного администратора и ликвидатора банков (по состоянию на 01.01.2010 г.).

Перечень лиц, чьи сертификаты на право осуществления функций временного администратора и ликвидатора банков утратили силу (по состоянию на 01.01.2010 г.).

Наталья Лапко. *Система электронных платежей НБУ в 2009 году.*

Анализ основных результатов работы Системы электронных платежей НБУ в 2009 году на основании материалов программного обеспечения “Статистика и аналитика СЭП”.

Ольга Вовчак. *Современный взгляд на банковские операции.*

Рецензия на новое учебное пособие “Банківські операції”, в котором исследуется роль центрального и коммерческих банков в экономической системе государства, изложены основы процессов формирования ресурсной базы в банковской сфере, раскрыта сущность кредитных, вексельных, валютных и других банковских операций.